Tritogenia

Et Maanedsskrift, udgivet som Fortsættelse af Minerva.

Udkom fra 1828-1830, betegnet 1.-7. Bind.

Om tidsskriftet på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850tit/0199/sknr199641.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Tritogenia.

Et Maanedsskrift,

udgivet

som Fortsættelse af Minerva,

ved

Prof. K. L. Rahbek,
Etatsraad og Ridder af Dannebrog.

Major rerum nascitur ordo.
Virg. Æn. Libr. VII v. 44.

Fierde Bind.

Kiøbenhavn.
Paa Hofboghandler Beekens Forlag,
trykt i Johan Peter Mandras Bogtrykkeri.

Erichsens, Suhms, A. Kalls

værdige og elskede Fosterson

Abrahamsonernes, Birknernes

og deres ædle Vaabenbrødres

nidkiære og trofaste Medstrider og Medvirker

Til Vidskabs og Sandheds Fremme

Alle Godes og alt det Godes ærlige Ven

Rasmus Nyerup

helliges

til taknemmelig Ihukommelse

af vort halvhundrede Aars trofaste Broderbaand

nærværende Tidskrift

Det han, som samtlige dets Forgiængere,

hædrede med sin Opmuntring

fremmede ved sin mangesidige Bistand,

prydede med sine Bidrag

af hans efterladte Ven

K. L. Rahbek.

Indhold.

Side

Om Grækerne og den nærværende Krig i Østen, af Hr. Landcommissair Justitsraad Otte 1

Tillæg til Ovenstaaende: udaf Sismondis Consequences de la guerre du levant 18

Til K. L. Rahbek af Pr. Ridder F. Høegh Guldberg 32

Tegnelser af Hr. Prof. J. Boye 33

Udgiverens Svar 35

Om Catholikernes Emancipation, udaf Tillægget til Bremer Zeitung. K. R. 46

I Anledning af Udgaven af H. C. Sneedorfs poetiske Arbeider, ved Udg. 59

Hvad for Grunde anfører Don Miguel for sine Forbringer paa den portugisiske Throne? (udaf Br. Z.) K. R. 61

Historisk Udsigt over de nyeste Begivenheder ved Udg. 68

Udaf Sismondis des consequences de la guerre o. s. v. (Slutter) 81

Om en ny — i Paris trykt — Udgave af Churchill's Poem: Selvstændighed, oversat af P. A. Heiberg; ved E. U. 98

Anmærkninger ved en Ytring i n. th. Bibl. om afd. Pr. Howitz 113

Die Himmelsbraut 121

Den 10de Mai 122

Side

Om den i de franske Dep. Kammer tilbagekagne Departementallov (udaf Bilaget til Br. Z.) ved K. R. 123

Om Christian den forstes Begravelse; ved Hr. Overbibliothekar Prof. Werlauff 130

Den 10de Mai 137

Historisk Udsigt over de nyeste Begivenheder . . . 138

Præsident Jacksons Levnet (udaf Br. Z.) K. R. . . . 153

Om de ældre tydske Oversættelser af Holbergs Lystspil ved Rahbek 164

Endnu et Par Ord, Udgaven af H. C. Sneedorfs poetiske Efterladenskab angaaende, ved samme . . 198

Tegnelser, Curiosa af Aviser og Blade til Tidens Tegn

a) Paris, om Skriftet Cronique edifiante. (Br. Z.) 205

b) Madrid om Dronningens Død. (s. Bl.) 208

c) Om den i Alg Z. bekiendtgiorte Protokoll af 22 Martii (Hamborg Reporter) samtlig oversatte af Udg. 210

Historisk Udsigt over de nyeste Begivenheder, ved Udg. 213

Da jeg tilfældigviis ikke har læst Correctur af mit Bidrag i sidste Hefte af Tritogenia, er det blevet vanziret af endeel Trykfeil, af hvilke vel neppe nogen forvilder Meningen for den lærde Læser, men som jeg dog skylder mig selv herved at rette.

S. 123 Lin. 14: civitatio læs: civitatis.
— — — 8 fra neden: Negistret læs: Negistret.
— — — 6 — — hummi læs: summi.
— 133 — 11: uinteressant læs: uinteressant.
— 135 — 11 fra neden: Rigurini læs: Ligurini.
— — — — — — Svaver læs: Svaves.
— — — 5 — — corpovis læs: corporis.
— 136 — 13: angive læs: afsive.
— — — 6 fra neden: Iupex læs: Index.

Werlauff.

Eritogenia.

April 1829.

Om Grækerne og den nærværende Krig i Osten.

Mellem Tidens mærkværdige og glædelige Tegn bliver i Særdeleshed ogsaa den saa almene Deeltagelse at regne, som Grækernes Befrielseskrig overalt har fundet, og vedbliver at finde. Hvo der har nydt den Lykke at faae en classisk Dannelse, hvo der har lært at kiende de grædske Philosophers, Poeters, Taleres og Historieskriveres Skatte, hvo nogensinde har beundret den grædske Kunsts uovergaaelige Mesterstykker, hvo ved dets beredvillig for at opretholde en fri borgerlig Forfatning sig opofrende Heltes Stordaad nogensinde er bleven begeistret; kort, hvo der har Receptivitet for Alt, hvad der fortiener at kaldes ædelt, stort, og udødeligt, han

maa og vil med spændt Opmærksomhed henvende sine fyrigste Ønsker til Grækenlands Gienreisning. Desuden er jo og Erindringen om Grækernes Daad og Værker noye sammenknyttet med Mindet om den levende, kraftfulde, letbevægelige Ungdomstid, hvori, ved fremrykkede Aar, enhver saa gierne sætter sig tilbage, for, ligesom igien forynget, endnu engang at giennemløbe den tilbagelagte Kreds. Deraf da og det Særsyn, der hædrer vor Tidsalder, at paa en Tid, da de europæiske Magters Politik lod den kraftfulde Gienreisning af det i Aarhundreder undertrykte, selv de væsenligste Menneskerettigheder berøvede, skiændig mishandlede Grækerfolk, aldeles ingen, eller dog kun ubetydelig Understøttelse tilflyde, med Undtagelse af det sydlige, med religieus Nat bedækkede Europa, Regenternes Uvirksomhed erstattedes af de Regierede, ved Stiftning af Privatforeninger sørgedes for at anskaffe de fornødne Pengemidler, og i alle Lande, som ved et Tryllesslag en offenlig Stemning frembragdes, som endelig ogsaa fulgtes af dem, der tidligere havde givet sig Anseendet af, ikke at agte derpaa.

Fra Andres Sider bragtes større Offere; disse nedlagde Bequemmelighed, Helbred, Livet selv, paa den grædne Befrielseskrigs Alter, og en ædel Borger

fra Geneve, Eynard, hvis Navn ikke kan forgaae forend tilligemed Agtelsen for ægte, uforfalsket, sand Menneskestorhed, paatog sig den moisomme Forretning, i selve det ved gruelig Krig ødelagte, af alskens Jammer opfyldte, den høyeste Elendighed til Priis givne Land, personlig at lede den meest hensigtpassende Anvendelse af de, i langt fraliggende Lande, mellem Bekiendere af forskiellige religieuse Systemer, fra Folk i øvrigt af maaskee meget ulige Sindelag sammendyngede Gaver, og ved samvittighedsfuldt Regnskab at sørge for disses Fornyelse.

En saadan Forening af alle cultiverede Nationer til eet og samme Formaal, en saadan Samvirken af ædle Mennesker i forskiellige Lande, en saadan Overskridning af Privatpersoner i den Mark, som ellers Politiken havde forbeholdt sin Virksomhed, og som alene var bleven overladt Cabinetternes Indvirkning, er ustridig et nyt og tillige hierteoploftende Syn. Det lærer os — og hvis Hierte banker ikke fro ved denne store Tanke? — at der u dover Landenes politiske Grændser gives et vidstrakt overalt udbredt Rige bestaaende af Medlemmer af alle Nationer og alle Stater, der ved Menneskekierlighedens hellige Følelse ere uadskillelig forbundne med hinanden, ved fælles Agtelse

for Menneskeret, ved ordnet Frihedsfølelse ere blevne varme for hinanden, og ved en virkelig hellig Alliance ere blevne forbundne med hinanden. Kun derpaa kunne vi grunde det faste, trøsterige Haab, at det mere eller mindre overalt allerede bestegne Trin af Aandsdannelse vil for Fremtiden hævdes, og Gienkomsten af en ny Middelalder gjøres umulig.

Et saadant nyt og almindeligt Dydsforbund i Europa kan saameget mere gjøres behov ved den sig stedse mere til Visshed hævende Udsigt, at en politisk Magt, der senest er indtraad i Rækken af Europas cultiverede Stater, hvis vidtudstrakte Grændser ere udbredte over to Verdens-Dele, hvis Cultur er meget uligeartig, og hvis Regieringsform er betegnet med Præget af asiatisk Oprindelse, vil, om ikke hæve sig til et Universalmonarkie, dog tilegne sig en forurolignde Overvægt i de europæiske Statskræfters Veieskaal.

Skulde da under slige Omstændigheder ikke hint Syn skiænke enhver, hvis Bryst hæves og varmes ved Følelse for Menneskeværd og Menneskebestemmelse, Haab, Trøst, og Beroligelse? Skulde det ikke være selve Regenterne velkommen, som en behagelig Sikkerhed, at i en Tid af truende Fare for deres Landes Uafhængighed og

Selvstændighed, den fra deres Side til Afvendelse af fiendtl. Overmagt henvendte Bestræbelse, næsten i enhver af deres Undersaatter vilde finde kraftig Medvirkning, og ved en, hver politisk Grændse overskridende, Nationalaand understøttes, der mere end store Stridskræfter bidrager til at opnaae store Formaal. Skulde endelig ikke ogsaa Staternes Beherskere, uagtet deres skinsyge Aarvaagenhed over Opretholdelsen af deres Absolutisme, saa meget mindre finde dem forurolige ved dette Syn, da den levende Medfølelse for langtfraliggende, grusomt undertrykte, skiændig mishandlede Medmennesker, ligesom Hadet mod disses barbariske Overherrer, ingenlunde er avlet ved de smaalige Lidenskaber, der kun for ofte give den første Spire og den fordærvelige Næring til borgerlige Uroligheder, og Ombrev mod den legitime Statsmagt, men hviler paa et Sindelag, der er at betragte, som Kilden til alt retviist Adfærd i den moralske og borgerlige Verden, og følgelig som den sikkreste Borgen for Borgerpligtens tro Udøvelse.

En saadan Anskuelse af Tingen har da og — Tak skee det Guddommelige Alt ordnende Forsyn — været istand til at giøre sig herskende,

og den sig af den skrækkelige Bdelæggelse forynget igien opreisende Grækerstats Anliggende har selv mellem Kongerne funnet Venner og Beskyttere. Efter lang, længselfuld Forventning af utallige Menneskevenner, der ikke havde at bringe dens Opkomst, uden Taarer, Penge og egne Kræfter, har Cabinetternes Politik taget en saadan Vending, at nu ikke mere er Tale om Grækerstatens Varighed, men endnu kun om den mindre eller mere udvidede Bestemmelse af dens Grændser. Skulde nu ogsaa, enten ved den under mangeaarig haard Undertrykkelse vistnok udartede Nations egen Skyld, eller formedelst den udenrigs Politik, eller i Følge menneskelige Indretningers sædvanlige Ufuldkommenhed, ved at oprette denne nye Statsbygning, dette eller hint blive tilovers at ønske, saa maa det ikke svække vort Mod, og ikke røve os det trøsterige Haab, at den almene, skiøndt langsomme, og neppe mærkelige Fremskriden til det bedre ogsaa der vil hiemle sig, og den Hiertet oplsftende, Tro paa det Heles Perfectibilitet stadfæste sig.

Kraftig næret bliver denne Forventning om Grækenlands og de tilgrændsende Landes tiltagende Opblomstren, ved den russisk tyrkiske Krig, som med Ret tiltrækker sig alles Opmærksomhed. Man holde endog Krigen, som hver voldsom

Rystning af Naturverdenen, for et stort Onde; lad endog Retmæssigheden af Angrebet efter Grundsætningerne af den for nærværende mere erkiendte, end til Anvendelse bragte Folkeret, endnu tilstæde en Meningsforskiellighed; lad endog af de russiske Vaabens neppe mere betvivlelige Fremgang en Forstyrrelse af Ligevægten mellem de europæiske Stater være at befrygte; lad endelig den adskillige Gange forgiæves forsøgte Oprettelse af et Universalmonarkie med større Sandsynlighed om Held atter forsøges; Længselen efter at vedligeholde den almeene Fred, Ønsket i Staternes Samfærd med hinanden at see et strængt regelret, efter Grundsætninger ordnet Fremfærd iagttaget, den levende følte Trang, at i Folke- som i Privatlivet ikke physisk Overmagt, men de evige Retsgrundsætninger maa gjøre Udslaget; den kun for vel grundede Bekymring, at tillige med de mindre Staters Selvstændighed, efterhaanden og Landskræfternes frie Udvikling blandt forskiellige Folkefærd maatte blive lagt nye Hindringer i Veien, og Menneskehedens Sag bringes Enevældens talrige Medhielpere til Offer, intet, intet vil kunne hindre, at herved de ulige Meninger, de tilsyneladende modsatte Interesser forene sig i een Punkt.

Men ikke fra Kiøbmandsinteressens eller de politiske Fordeles Synspunkt, men fra en høiere Standpunkt maa nærværende Krig betragtes, der efter al Sandsynlighed kun torde endes med Tyrkernes Uddrivelse af Europa. Blive vi ved de sparsomme, men ligefuldt uskatteerlige, Levninger af græsk Cultur med taknemmelig Vedhængenhed fængslede til det Land, hvis Folk var istand til at bestige saa høit et Trin af Aands- og Kunst-dannelse, hvor skulde vi da ikke ved en endnu mere levende Følelse føle os hendragne til hine Egne, der tiente de Begivenheder til Skueplads, der ere optegnede i vore Mindeskrifter, hvor Menneskehedens største Velgiører fuldbragte sit daadrige mønsterfulde Liv, hvor ved ham, Verdens Frelser, først en simpel, reen, paa Pligterkiændelse og Pligtudøvelse grundet Religions Lærdomme giordes bekiendte, og derved tillige uforgiængelige Støtter sattes under Aandsculturens Bygning, der giennem Aarhundreder skal fortsættes? I Sandhed, der behøves ikke en Chateaubriants fyrige til Sværmeri grændsende Indbildningskraft, for at overføre den uforgiængelige Taksfølelse for saadanne Velgierninger til det Land, der var Vidne dertil.

Gaae vi nu ved Historiens Traad tilbage i de Begivenheder, der i senere Tider vanhelligede

denne Grund, see vi christelig Culturs Vugge hensynke under et blot krigersk organiseret Folks Overherredom, hvis inderlig indbyrdes sammensmeltede Religions og Statssystem maa avle nødvendigt Fiendskab mod Bekiænderne af den christne Tro, og Ulyst til al høiere Aandscultur; erindre vi os de fordærvelige og endnu i nærværende Øieblik følte Følger af hint Overherredom for Handel og Vindskibelighed af al Slags, for borgerlige, moralsk, og aandig Dannelse overhovedet i hiine af Naturen saa fortrinlig begunstigede Lande, saa kunne vi vanskelig undlade at regne Tyrkernes Fastsættelse i Europa og den vide Udbredelse af deres Magt til de Begivenheder, som Gud i sin Viisdoms grændseløse Fylde tilstæder, for derved maaskee efter Aarhundrede at virke et des større og fuldstændigere Gode.

Saaledes blev nemlig, efter at ved Osmanernes Rige en uoverstigelig Dæmning blev reist for Handelsdriften mellem Italien og Middelhavets Omgivelser og de med disse sammenhængende Farvande, en Columbus's usortrødne Bestræbelser saameget mere ledede til at opdage hin nye Verdensdeel, der snart ved sydeuropæisk Culturs Udartning, under Paaskud af christelig Religionsiver, med oprørende Grusomhed blev under-

kuet, givet til Priis for tyraniske Overherrers Guldtørst, men der i Tidernes Løb ligevel, og det i hin nordlige Deel især, med omhyggelig Haand nærede den fra Europa modtagne Culturs Lys, og udbredede det videre. Ligeledes blev ogsaa, efter at den opfindelsesrige Handelsaand havde udfundet Veien omkring det gode Haabs Forbierg, Handelen, og ved samme tillige en vis Grad europæisk Cultur henledet til det længe i Stilstand med sin Udvikling værende Asien og Afrika.

Bliver nu end ikke fra disse Verdensdele, saaledes som fra Nordamerika, den fra Europa modtagne Oplysnings Lys med ny Glands kastet tilbage, blive ikke hisset, som her forbedrede Monstre af borgerlige og kirkelige Institutioner os foreholdne, har dog ustridig Udvidelsen af Samfærslen med disse forskiellige Verdensdele i mangfoldige Henseender veldædig virket tilbage paa Culturens Udvidelse i dens mangefold Grenespredninger. Men har nu endog Tyrkedømmet i sin hidtil værende Eiendommelighed middelbar havt gavnlige Følger for Culturens videre Udbredelse, vil den Ikkeforudindtagne dog ikke kunne undlade i dets længere Vedvaren at erkiende en stor Hindring for dennes fremdeles Tilvæxt. Tilstanden i de samme tilhørende Lande, i Henseende til deres Dyrkning, Indbyg-

gernes Civilisation, Vindskibelighed, Samfærsel med andre Nationer, disses Opkomst og Behandling, Krigsføringsmaade, o. s. v. har længe tydelignok godtgiort det Stationaire i dette Lands Culturhistorie, og tillige dets Ufordrageligheed med europæisk Folkedannelses nærværende Tilstand. Have vi endskiondt i de seenere Aarhundreder kun mere negativ følt Virkningerne deraf, og fornemmelig ved den skadelige Tilbagevirkning paa de christelige Magters indbyrdes Forhold, saa have dog indtil dette Øieblik adskillige, og blandt disse selv de meest anseete, blandt de europæiske Stater, seet deres fredelige Underfaatters Eiendom, som et skiændigt Bytte, hiemfalde Barbareskernes Rovgierrighed. For at betrygge sig derfor maa Andre ved at yde en ydmygende Tribut tilkiøbe sig Skaansel for deres, og Vedligeholdelsen af en Fred, der — naar det ikke var for Nationernes indbyrdes Handelsmisundelse — ene under Folkerettens Beskyttelse skulde være hellig og betrygget.

Men det er Constantinopel, hvor Roverstaternes Uvæsen finder Centralpunkten af sin Magt, og Hiemmelen for sin Vedvarenhed. Først da, naar Prophetens Fane derfra er drevet tilbage til Asien, hvorfra den, ved det daværende Europas Svaghed og misforstaaede Politik, blev os bragt,

tør vi haabe den længe nok savnede lettere, og naturlige Comunication med Asien og Skabningens Eden. Først da vil i de frugtbare Egne omkring det sorte og caspiske Hav, i de fortreflige Landstrækninger, der ere beliggende i Syden af det uhyre russiske Rige, Vindskibelighed og Handel, og derved tillige den Aandsudvikling hos Indbyggerne kunde finde Sted, hvorved deres borgerlige Velvære betinges, og tillige den russiske Magts-Storhed, der ellers truer de mindre mægtige Stater med Fare, kan gjøres mindre farlig.

Kun i samme Forhold, hvori Mangfoldiggjørelsen og Omsætningen af ordnet Arbeid bringer Fleertallet af et Folk lidt efter lidt i Besiddelse af en vis Velstand, og vænner det til Fredens Sysler, vil dets krigerske Egenskaber aftage, eller blive dets Naboer mindre farlige. Ogsaa vil Beherskeren af et saadant i Civilisation fremskridende Folk omhyggeligere overveie den Skade, som Krigen umiddelbar eller middelbar uundgaaelig medfører for hans Land og ham selv. Bliver nu endog stundum en Krig uundgaaelig, saa er denne dog kun overgaaende, hvilket i nyere Tider, og siden vore Stater merg eller mindre ere blevne Handelsstater, — med eneste Undtagelse af den ved den fran-

ske Revolution først foranledigede, og til at udføre meget omfattende Planer af Napoleon fortsatte, og stedse igien fornyede Krig — Erfaring har stadfæstet.

Torde vi nu end ikke lide paa Ruslands nærværende Beherskers milde Tænkemaade og Fredskierlighed, maatte vi end befrygte, at ogsaa han af Vaabenlykken kunde bedaares, og af det lykkelige Udfald i at opnaae det uhyre forledes at ville det umulige, saa torde vi ved den mulige Liighed af den Rolle, der igien optoges efter Napoleon, ikke lade den store og paafaldende Forskiællighed af Omstændighederne være upaagtet.

Gaae vi tilbage til det, hvad Keiserinde Catharina den anden alt havde begyndt for at iværksætte sine Planer paa Tyrkiet, hvis Retmæssighed jeg her ikke indlader mig paa, hvad hendes Søn og hans Efterfolger Alexander har fortsat, overveie vi upartisk, hvad den Stilling kræver, hvori Rusland derved har sat sig, og hvad uundgiængelig udfordres til at vedligeholde, og fuldende det engang begyndte; maa vi indrømme, at Rusland for at bringe de erobrede Landstrækninger, Crim, Bessarabien, Georgien, en Deel af Persien, o. s. v. i Opkomst, eller tildeels ogsaa blot for uforstyrret at hævde deres Besiddelse, ivrigen maa fremme Beboernes og Grændsefolkenes Civilisation, ind-

romme vi, at den første Betingelse dertil er en fri og uhindret Handelsdrift med andre, og i Særdeleshed med cultiverede Lande, men at det dertil ikke er tilstrækkeligt, at Rusland ene, eller i alt Fald nogle i Constantinopel begunstigede Magter tillades at beseile det sorte Hav — da Handelen for fuldkommen at trives, behøver en ubegrændset Frihed — ville vi være nødsagede at erkiende Tilstrækkeligheden af de Bevæggrunde, der formaaede Keiser Nikolaus til, at foretage en saa vidtloftig, bekostelig, og efter alt Anseende høist blodig Krig.

Det blev herved endnu ganske overseet, at fra den tyrkiske Regierings Side alt hans Forgængers Eftergivenhed blev misbrugt, at paa samme Maade ogsaa hans Taalmodighed blev sat paa en haard Prøve, at ved det berygtede Manifest den meest holdbare Grund, hvorpaa tilkommende Underhandlinger havde været at bygge, blev undergravet, og Folkerettens Regler med ligesaa megen Raahed, som Formastelighed budet Trods.

Ruslands Forhold i saa Henseende retfærdiggiør sig desuden ved Folkets religiose Sindelag, og dets Troesforvandtskab med en stor Deel af det tyrkiske Riges Undersatter. Lad os dog erindre den oprørende Uretfærdighed, og den ægte barbariske Grusomhed, hvormed man i Constantino-

pel foer frem mod anseete Græker, og især mod deres Kirkes alt ved sin Alderdom ærværdige Overhoved! Af lige Beskaffenhed er, hvad i Grækenland selv er skeet. Tør vi, især efter det, vi hidtil om den nuværende Sultans Personlighed have erfaret, endnu tvivle paa, at det vil være ude med Grækerne i det hele Tyrkie, naar denne Krig skulde faae anden Ende, end at Tyrkerne blev forbrevne til Asien?

Maae vi desuden ikke vente, at, efter at Sultan Mahmed nu eengang, og i saa høi Grad, har lært at erkiende den Fare, hvormed hans Rige ved Ruslands Overmagt, Storbritanniens Overherredom paa Havet, og endelig ved Antagelsen af en mindre egennyttig Politik fra de øvrige europæiske Magters Side, trues, han vil giøre sit Muligste for at bringe nye Indretninger i sit Land efter andre europæiske Staters Mønster istand, for des bedre ved disse at kunne bestaae den ulige Kamp? Hvo veed, hvormeget vanskeligere det nu alt vilde blevet Russerne, naar den af ham saa kraftig og paa godt tyrkisk giennemdrevne Militairorganisation, tidligere var sat igiennem? Men hvad kunde og vilde ogsaa i denne Henseende ikke i Tiden skee, naar den nu truende Fare skulde blive overstaaet? Men den

fuldkomne Iværksættelse af enhver Militairreform forudsætter, for at hiemle sig ved Øvelse og Erfaring, nødvendig Krig; og desuden er ved Tyrkedommet, i Følge hele dets Institution, Alt allerede beregnet paa at føre Krig og erobre, som dets Forhold har viist fra den Tid af, da dets Forstandere ophørte at være Anførere i Feldten, som hiemme. Men begribes nu dette vedbørlig af den nuværende Sultan, som man af hans Skarpsindighed og Klogskab vel tør vente, vilde da derved ikke blot Nabostaternes, men, i Følge den nærværende nøye Sammenhæng af de forskiellige europæiske Stater, maaskee hele Europas Roligheds sættes i Fare?

Vilde nu efter dette, Afslutningen, som vi for et Øieblik ville antage for mulig, af en Fred mellem Russerne og Tyrkerne, hvis uundgaalige Opoffrelser de sidste desuden snart vilde angre, være at betragte anderledes end som en Vaabenstilstand, der blot vilde tiene til at giøre Russernes og den hele Christenheds Modstandere desfarligere? Hvo tør da nægte, at det i dette Tilfælde endog i Tidens Løb kunde komme dertil, at den hellige Alliance i Overeensstemmelse med sin oprindelige Bestemmelse, forbundsmæssig og med forenet Magt maatte staae op, ikke mod Fienden af den fælles Tro, men af den europæiske Fred, og

med fælleds Anspænding bevirke det, der nu alene ved Rusland, og ved de øvrige Magters blot negative Medvirkning, vil være at naae? men hvilke utallige og uoverskuelige Forviklinger af Politiken ere ikke da med høieste Sandsynlighed at forudsee, og hvad torde da Forholdet af den store Magt blive, der ikke er tiltraad hin Alliance?

Det endnu friske Minde af de Opofrelser, som den endnu levende Generation har maatte bringe en næsten allevegne i Europa spored Rystnings neppe overstaaede Tilstand, den dybt følte Trang til Fred, den grundede Frygt for stedse og stedse føleligere Omvæltninger af Eiendommene, den truende Fare for en uoverskuelig Forvirring i Staternes indbyrdes Forhold, hvis Bilægning endog kunde gisre en ny Napoleons *) Komme ønskeligt, kort, Omsorg for det blot Materielle, vil alt foranledige os, at ønske Keiser Nikolaus Foretagende den bedste Fremgang. Men fyrigere blive endnu disse Ønsker, naar vi derved erkiende den tidligere Civilisation af Jordens skionneste Lande, Udvidelsen af vor egen Cultur, Agerdyrkningens og alle øvrige Nærings grenes Forbedring, vor Handels videre Udbredelse, Velstandens mere

*) ? ? ? K. R.

almene Udvidelse, Videnskabernes og de skiønne Kunsters Fuldkomnelse, kort Mangfoldiggiørelsen af alt det, hvorved Menneskeheden bliver bedre og lykkeligere, som nødvendig betinget.

Være det da end saa, at i denne Forudsætning menneskelig Kortsynethed tør tage feil, og at den store Verdensstyrers uendelige Viisdom tør have besluttet Vedvarenheden af det, hvad os synes et stort Onde. Os Dødelige kan kun, ogsaa i denne Sag, efter vore Indsigters indskrænkede Maal en Dom være tilstædet. Skulde det endelige Udfald af dette store og vigtige Foretagende retfærdiggiøre min, vil jeg desmere glæde mig ved mit Livs Varighed, der ogsaa har ladt mig være Vidne hertil. Skulde imidlertid Forsynet anderledes have besluttet, vil mine Læseres Taalmodighed derved finde sig nogenlunde lønnet, at jeg levende har følt, og søgt at fremme, hvad mig syntes menneskelig stort.

Bakkegaarden den 10 April 1829.

F. W. Otte.

Tillæg til ovenstaaende

af Sismondis: des Conseqvences de la guerre dans le Levant.

Efter at have indrykket Ovenstaaende fra en snart halvhundredaarig kiær Vennehaand kan Udg.

ikke nægte sig at meddele nogle nærbeslægtede Betragtninger af den berømte Sismondi, der findes i Revue encyclopedique Januar indeværende Aar. Rummet nøder at udelade Begyndelsen, som omtaler den hidtil mellem Russerne og Tyrkerne førte Krig, for strax at gaae over til det nærmere hidhørende:

„En ganske levende Deeltagelse er vakt blandt ædle Sicæle ved den uventede Tapperhed, Tyrkerne have udviist for at tilbagedrive et ulige Angreb; ved denne Hengivelse til deres Stammes Ære, deres Religion, deres Institutioner, der har ladet dem ile til fra Rigets fierneste Dele, bevæbnes, og stride som oftest paa egen Bekostning, og med Høymodighed bære en saa grusom Krigs Savn og Lidelser, saavelsom dens Farer. Man har ligeledes viist sig tilbøielig hos Sultanen at beundre den Jerncaracter, der ikke har givet efter for nogen Forestilling, nogen Trussel, denne uovervindelige Høvmod, der ikke vil træde tilbage fra nogen af de Bestemmelser, han har taget, der ikke vil opgive noget af det, hans Forfædre have besluttet; endelig dette Herredom over sig selv, der har ladet ham udsætte sin Hævn, og for en Tid, endog da han følte den voldsomste Forbittrelse, iagttage Folkerettens Forskrifter, mod Ge-

sandterne, mod Krigsfangerne, mod de fremmede Kjøbmænd. Vi ere ikke følelsløse for Characterstorhed, paa hvad Maade den yttrer sig, og vi ville bifalde Tyrkernes Patriotismus, overalt, hvor de skulle forsvare et Fædreland. Men denne Deeltagelse gior os ikke blinde for de talrige Folkeførds Lidelser, saa lidt som for deres Rettigheder, hvem Tyrkerne holde trælbundne, og hvis Aag bliver daglig utaaleligere, for Tyrkernes egen Tarv, som de miskiende, for de Generationers, der ville komme efter dem, hvis Lænker deres nærværende Tapperhed og Patriotismus styrke. Uagtet de Dyder, de nu lægge for Dagen, vakle vi ikke i vort Ønske, at denne Kamps sidste Følge maa blive det muselmannske Riges fuldkomne Omstyrtning.

Sultanens Fasthed, eller Haardnakkenhed, Tyrkernes Mod eller Fanatismus under dette Feldtog, saa høit Begreb man end fatter derom, have ikke forandret deres Regierings Organisation og Natur, eller dens Caracter. De maa ikke lade os glemme, at det er en Regiering, der spiller med Menneskenes Liv med en Grusomhed, hvortil ingen anden Tyrannie er Mage, der i Masse gior snart Nationer, snart Professioner fredløse, der for at indføre en Reform i sin Armee, lader Janitscha-

rerne nedhugge, eller omkomme i Luerne, der for at standse Græckernes alt for driftige Aand, befaler Nationens Udroddelse, der for at forandre Finantssystemet, plyndrer, landlyser alle Armenianere, og lader dem omkomme i Landflygtighed, der for at betrygge lav Priis paa Brødet eller Kiødet i Hovedstaden, lader Bagerne nagle ved Drene til deres Borde, Slagterne til deres Boder. Vi ønske at see en Despotismus forsvinde, der med saadan Dorskhed og Barbari virker paa de den underkastede Folkefærd, at Befolkningen i det tyrkiske Rige hver Generation formindskes en ottende Deel, at den menneskelige Vindskibelighedś Produkter, der kunde udbrede Lykke over et af Jordens skiønneste Lande, endnu hurtigere formindskes, at i Byerne ingen tør bygge, at paa Landet ingen tør plante, da, eftersom al Sikkerhed er nedbrudt, ingen tænker paa en Fremtid, der er nogle Aar borte, end mindre paa en Fremtid, som der er nogle Generationer til. Denne Despotismus har bragt alle den undergivne Folkefærds Caracter til at antage de skammeligste Laster, den har givet den Grusomhed, Underfundighed, Skinhellighed, Losagtighed; den har standset alle den menneskelige Aands Fremskridt hos dem selv, saa at alle Reisende i Tyrkiet overraskes

af Mændenes Forringelse i Sammenligning med Ynglingerne. Hos en ung Tyrk seer man endnu glimre Forstandighed, Retsind, Høimodighed: alle-disse Egenskaber forsvinde, alt som Aarene komme; han lærer at kiende Verden, og bliver vaer, at studere eller eftertænke mere vilde blot lede ham til at lide mere, at hans Retsind vilde være Bedrageri, at hans Ædelmodighed vilde udstrække sig over Gienstande, der ikke fortiene den; han søger nu blot Sandsernes Nydelse, ryger, spiser Opium, og sover ind.

Denne Despotismus har fordømt Samfundets første Classer til Vankundighed, til Frygt, til urimelige Fordomme, de sidste Classer til Lidelse, Fruentimrene til Forførelse, og de Fremmede til Trældom. Denne Despotismus strækker sig i Europa over tree og tredive tusinde Qvadrat-lieues, i Afrika over sex og tredive tusinde, i Asia over syv og tredsindstyve tusinde; den nedtrykker de Lande af den gamle Verden, der have været tidligst befolkede, der have længst været oplivede ved den fremmeligste Civilisation; og paa dette umaadelige Rum har denne Despotismus adskillige Secler hindret, at der blandt 25 Millioner Mennesker fødtes nogen eneste Mand, som lod Menneskeheden giøre et eneste Fremskridt i nogen Vi-

denskab, nogen Kunst, nogen moralsk Fuldkommelse.

Man har i de engelske Journaler meget gientaget, at der mellem den russiske og den tyrkiske Despotismus var for liden Forskiel til, at Menneskehedens Venner skulde have Kald at giøre Ønske for en fremfor den anden: Det er ved slige Overdrivelser, man vildleder Dømmekraften, og man benytter sig siden deraf, for at fritage sig fra at følge nogen moralsk Idee. Ustridig er den russiske Despotismus ikke den Regiering, vi vilde ønske enten Rusland eller Tyrkiet; den største Deel af Befolkningens Trældom, hele det øvriges Savn af alle politiske Rettigheder, alle Domstoles, alle Embeders Falholdelse, Uretfærdigheden og Strængheden i de Kiændelser, der nylig have forfærdet Europa, ere Landeplager, der bør saa meget mere vække vor Sorg, som de knuse en større Nation. Men Sammenligningen mellem de to Rigers Tilstand er derfor ikke mindre urimelig; den ræbsomme Undertrykkelse, som en tyrkisk Undersaat er udsat for, er derfor ikke mindre uden alt Forhold til den, der truer en Russer; en eneste Kiendsgierning er nok til at bevise det; Befolkningen aftager iilsomt i Tyrkiet, og den materielle Rigdom aftager endnu iilsommere;

Befolkningen tiltager i Rusland ilsommere end i nogen anden Europas Stat, og den materielle Rigdom tiltager der hurtigere endnu, saa at hvert Individ i en Nation, der tiltager i Antal, hvert Aar overflodigere er forsynet med Livets Fornødenheder, end han var Aaret tilforn.

Desuden er Rusland i alle Henseender i en fremskridende Tilstand; saa beklagelig Bondetrældommen er der, er den mindre undertrykkende, end den var for de foregaaende Generationer; Lovene beskiærme dem mere, Sæderne have formildet sig i denne Henseende, Regieringen taber ikke det Forehavende af Sigte, at frigiøre dem gradviis; det er for Fremtiden ikke at frygte, at den lægger de erobrede Folkefærd i Trældom; den har ikke giort det i nogen af sine nye Erobringer; meget mere begynde Kronbønderne at blive en Corporation i Staten, Borgerne at erhverve Uafhængighed, de adelige at tale om deres Rettigheder, hele Nationen at vinde Ideer, at hæve sig lige med det øvrige Europas Civilisation. Regieringen giør i Rusland mere for at begunstige Opdragelsen, end i noget Land i Verden; og virkelig, medens Samfundets høie Classer ved Underviisning søge alle Aandens Nydelser, Poesie, Philosophie, lærer Almuen at læse og

tænke, og kiænde. Det vilde være umuligt for Fremtiden at faae den til at nedstige igien, selv paa den Punkt, hvor den var for 50 Aar siden.

Desuden er den russiske Regiering den liberaleste i Europa i Henseende til de erobrede Folkefærd. Den lader dem nyde den meest uindskrænkede Samvittighedsfrihed, en fuldkommen Liighed af Rettigheder med Keiserdømmets andre Undersaatter, og beholde deres gamle Love. Den sysselsætter sig med deres Opdragelse uden at ville nedbryde deres Nationalitet. Saaledes har den forsonet Tartarerne, de meest uafhængige af de muselmanske Folkefærd, med sit Aag, Indbyggerne af Caucasus, Calmukkerne, Kosakkerne; i kort Sid indlemmer den dem i sit Rige, og Barbarerne lære snart at foredrage Lydighed med Civilisation for deres gamle Uafhængighed med Barbarie.

Det er vanskeligt og farligt at prøve at forudsee en Fremtid, som saamange fremmede Lykketræf kunne modificere; men blot at dømme efter de nuværende Omstændigheder, torde man forudsige, at om et Aarhundrede Europas Russer ville være ligesaa fremrykkede i Civilisation og følgelig i Frihed, udentvivl ikke, som de engelske (!) eller franske, (!) men vel som de tydske (?) eller Scandi-

naverne (?). Et andet Aarhundrede vil bringe de asiatiske Russer paa samme Høide. Er der mange Regieringer, der udøve en saa velgiørende Indflydelse paa deres Undersaatter? Have Østerrigerne ladet Ungarerne og Slavonierne gaae i det Skridt? Have Spanier og Portugiser saaledes civiliseret deres umaalelige Landstrækninger i Amerika? Have de engelske ladet Indien eller blot Irland gaae frem med saadan Hurtighed? Stammehovmoden og Avindsygen mellem Mennesker, der fordrede forskiellige Rettigheder, har giort mere til at sinke Menneskeslægten i disse forskiellige Lande, end høiere Oplysning har kunnet giøre for at fremme den. Russerne have et i saa mange andre Henseender beklageligt System at takke for den Fordeel, ikke at kiende de aristocratiske Antipathier.

Men hvis man kan forudsee, at Tilintetgiørelsen af det tyrkiske Rige, hvis det skal være Følgen af nærværende Krig, vil giøre Ende paa den Elendigheds, Undertrykkelses og moralsk Fornedrelses Tilstand, hvorunder henved fem og tyve Millioner menneskelige Skabninger sukke, at senere, og med Aarhundreders Løb disse samme Lande vil hæve dem til samme Grad af Befolkning, af Velstand, deres Beboere opnaae

samme Grad moralsk Fortrinlighed, samme Indsigter, samme Civilisation, samme Frihed i det mindste, som de i den gamle Verden have nydt; maa man da ikke tillige frygte, at det tyrkiske Rige heelt skal blive erobret af det russiske, og at dette ved at erholde en saa uhyre Tilvæxt af Magt, skal sætte det øvrige Europas Uafhængighed i Fare? I saa Fald vilde det tyrkiske Riges Omstyrtning, ved at udsætte de nu civiliserede Lande for Tabet af deres Frihed, lade dem falde tilbage til Barbari, om den endog vilde give hint Riges Provindser Muligheder til at gaae frem, for at komme ud deraf. Denne Fare for Menneskeslægtens meest fuldkommede Deels Moralitet, Oplysning, Frihed, er den eneste, der kan lægges paa Vægtskaalen med det Haab, at forøge fem og tyve Millioner menneskelige Skabningers Moralitet, Oplysning, Frihed.

Imidlertid have vi seet, til hvilken Grad Politikens Beregninger ere blevne skuffede i Henseende til det tyrkiske Riges Modstand. Det europæiske Tyrkie er ikke blevet erobret paa eet Aar; det bliver det ikke paa adskillige. Kampen vil ikke endes med dets Erobring, om den skeer; tvertimod den vil blive og vanskeligere kostbarere, alt eftersom Russerne rykke frem i Lilleasiens Bierge. Maaskee vil inden det

fuldender sit gigantiske Hverv, det russiske Rige udtømt for Mennesker og Penge, være nødsaget at gjøre adskillige Gange Fred med Levningen af det tyrkiske Rige; men denne Fred vilde da snart paafølges af nye Krige; hverken vilde Russerne standse, eller Tyrkerne føie sig. De første, hvis de virkelig plages af Erobringsbegjerrigheden, ville være meget mere fristede til at udvide dem i Jordens skjønneste Lande, til hvis Porte de ville være komne, end i det nordlige Europas kolde og sørgelige Egne. Kaldte til at vælge mellem Lilleasien og Preusen, hvorledes skulde de staae i Beraad? For Fremtiden ere de vendte mod Østen, de ville verelviis være tunge paa Tyrkiet, Persien, Thibet: Europa vil, i det mindste et Aarhundrede være befriet for deres Indflydelse, og et Aarhundrede, for dette colossalske Rige, for dette Rige, der er sammensat af Nationer saa forskiellige af Sæder, Sprog, Lovgivning, Religion, dette saa slet organiserede, saa lidet compacte Rige, et Aarhundrede indeholder mange fleer Deelings end Foreenings Lodkast.

Desuden! ere vi da endnu ikke videre, end at vi beregne Rigernes Magt efter Udstrækningen af deres Landemærke? Rusland, hvis Befolkning fordobler sig paa 50 Aar, og der har Rum til

at vore frem i dette Forhold gjennem Aarhundreder; Rusland, hvis Rigdom og Handel giør ligesaa hurtige Fremskridt, der daglig forøger sit Krigsmaterial og sine Armeers Krigstugt, er meget frygteligere for Europas Fred, naar det bliver i Fred end naar det tilsætter sine Hielpekilder udenlands; dets Misforhold til de Stater, der omgive det, vil forøges meget mere ved Rolighed, end ved Erobringer. De vidunderlige Held, det for femten Aar siden havde sit Clima at takke *), havde til dets virkelige Magt lagt en indbildt, som Krigen i Tyrkiet har ladet forsvinde. Denne Krig er kommet at lære Europa, at Russerne, der ere meget stærke til Selvforsvar, vilde være det lidet til at undertvinge deres Naboer; at de Held, de ikke havde havt i Østen, vilde de have mindre Kands til at erholde i Vesten, hvor Krigshærenes og Fæstningernes Antal, Nationernes krigerske Aand og Regieringernes Rigdom snart vilde modsætte dem uoverstigelige Skranker.

De Erobringer, Rusland i sidste Aarhundrede har giort, overgaae i Udstrækning hele det tyrkiske Rige. Virkelig eier det 728000 □ Lieues

*) Ved Napoleonstoget 1812.

mellem Asien og America, som endnu i et Aarhundrede aldeles intet vil lægge til dets Styrke. Det er sandt, disse Lande indeholde blot tre en halv Million Indbyggere, medens man antager 25 Millioner Indbyggere i det tydske Rige paa 136000 □ Lieues. Men de første ere underdanige, de sidste vilde være fiendske; Russerne vilde længe være sysselsatte med at holde dem i Ave, hvis de nogensinde fik erobret Tyrkiet. Spanien har paa sin Side engang besiddet 468000 □ Lieues i Amerika, som ikke lagde det mindste til dets virkelige Magt; England er ikke farligere for Europas Uafhængighed, uagtet det i Indien eier et Land af langt større Udstrækning end Tyrkiet, med en civiliseret, og fuldkommen undergiven Befolkning, der overgaaer den tilsammentagne Befolkning i alle de andre Nationers Colonier.

I øvrigt vil, det troe vi, Krigen, hvis den forlænger sig, medføre det tyrkiske Riges Fald, men det synes os ingenlunde rimeligt, at den vil endes med dette Riges Underlæggelse under Rusland. Russerne selv synes ikke at have Attraa dertil; de vide meget vel, hvilke Farer Misforholdet mellem Rigets Udstrækning, og dets virkelige Styrke, truer dem med. De russiske Magnater vide for vel, at, dersom Constantinopel blev deres

Hovedstad, vilde deres uhyre Landeiendomme omkring Nordpolen tabe deres Befolkning og Værdi, at de vilde selve blive fremmede tilhove, og at deres Indflydelse vilde formindskes med deres Formue. De ville ikke skifte Fædreland, men berige det, de have, de ville indføre Handel og Civilisation der; de ville forvisse dem Afsætningsvei for deres Kornvarer, og en bestandig fri Samfærsel med Middelhavet. De store Floder i deres Land løbe ad det sorte Hav, og efter som det sorte Hav bliver aabent eller lukket, vil Indtægten af deres Godser stige, eller falde til Intet. Det Tyrannie, der hviler tungt paa Tyrkiet, ødelægger dem, men Tyrkiets Erobring er ikke det Middel, der tilsmiler dem for at faae dette Tyrannie til at ophøre. De ville med Glæde see Tyrkiet sønderslaae sig i smaa uafhængige, rige, og ikke mægtige Stater, der trængte til dem, vilde vise dem Hørighed og Ærefrygt, og berigede dem ved deres Handel. Det er for at føye sig efter disse Adelens Ønsker, og paa samme Tid for at bevare de kiære servile Principer, at Rusland, siger man, har foreslaaet de andre Magter, af det europæiske Tyrkies Provindser at danne ligesaamange Fyrstendømmer, der stod under Hospodarer.

Alle disse Provindsers-Uafhængighed vilde være den Følge af den nærværende Crisis, der paa engang vilde være letteſt at naae, og meeſt overeensſtemmende med Civiliſationens og den europæiſke Freds Tarv. Men hvis den ruſſiſke Czar kan ønſke, at diſſe nye Stater mod ham ſkulle være i en beſtandig Hørigheds og Bangheds Stemning, bør alle Europas andre Magter tvertimod ønſke, at de undertrykte Folkefærd, ſom de ved en fælles Beſtræbelſe maatte kalde tilbage til Tilværelſe, maa kunne undergives vise, retfærdige, og kiække Regieringer, paa det de kunne erholde en ſand Uafhængighed. Længe havde Europas Magter burdet forberede ſig til de Begivenheder, der begynde mod deres Villie at udvikle ſig; naar de ikke havde forhærdet ſig i at lukke Øinene af Frygt for at ſee Fremtiden, vilde de have giort den Criſis, der nærmede ſig, langt mindre frygtelig.

(Slutningen i næſte Hæfte).

K. R.

Til K. L. Rahbek.

Som en Drøm fra lykkelige Dage,
Saa Du mindes Camma, netop ſaa,

Hjertet veed, den vender ei tilbage,
Men dog nænder ei, den bort at slaae.
Kastet hid og did i Livets Trængsel;
Haabets Fiende, blege Mismods Ven,
Meer og meer, men med formildet Længsel,
Stirrer paa sin søde Drøm man hen;
Vel det var en Drøm kun; men den trøster,
Kun et Syn; men o! det Syn var godt!
Kun et venligt Spil, men det forlyster,
Selv troer vaagnet man sig skuffet blot;
Svæve søde Drøm om Dig bestandigt!
Din Ledsager i din Ensomhed,
Og var end at slye den mere mandigt,
Det at elske den er Salighed,

F. Høegh Guldberg.

Tegnelser
af Hr. Prof. Joh. Boye.

a) Moersomt i det mindste har det vel ofte været, og forundret sig derover har man nok ikke mindre, naar pludselig een Skribents Perioder og Tanker mødtes under Læsning hos en anden Skribent, der uden Anledning fremfører og indlemmer disse Fremmedes Satser, som vare de ganske

hans egne. Af Læsere, der maaskee seent eller aldrig gjøre Opdagelse af disse skiulte Laan, blive de vel uden Anstød modtagne. Som et saadant Exempel paa lønlig (uforsætlig) Udskrivning, kan her vel følgende anføres. I sin synopsis historiæ universalis (Havn. 1753) S. 35—56 taler Holberg saaledes: Bellum cimbricum, qvod tantæ molis erat, ut actum videretur de republica romana, nisi Cajus Marius eo tempore contigisset, og Lucius Florus i sin hist. rom. libr. 3 cap. 3 bruger følgende Talemaade: Actum erat, nisi Marius illi sæculo contigisset. Flere saadanne Exempler var det mueligt at anføre af dette og flere Skrifter; men kun som en Reminiscents anføres dette nu her. Til flere, vel mere morende og gavnlige ville vi en anden Gang gaae over.

b) Der haves i England et saare rart og for flere Læsende og Studerende i dette Land ikke meget bekiendt lidet Skrift af den agtede Poet Dryden, hvilket til ikke liden Forundring hverken findes optaget i S. Johnsons Works of the english Poets, en Samling af 75 Bind, i hvilke Drydens andre Works ere optagne, heller ikke nævnes i the lives of the english poets i dette Værk. Særskilt maatte det udgives af Dryden, og ledsaget er det af en Fortale, hvori Udgavens

Skiæbne fortælles. Dets Titel er King Arthur, or the brittish Worthy. London 1691. Og den engelske Dronning yndede selv Værket, da hendes Fædrelands Roes, og saa brav en Forgiængers Heltedaad, som Kong Arthurs, deri fortælles. Men — kunde Dryden sige: det er bedre at misunde end at ynkes. Han udgav dette lille Skrift, dedicerede det til Marquis Halifax, og af dette Drydens Skrift udkommet 1691, som heelt sieldent i England, og vel ikke hyppigere at faae i Danmark, har jeg været saa lykkelig fra mine Ungdoms Dage at besidde et sønderrevet Exemplar, hvilket jeg nu atter ligesom har fundet. Gierne udgav jeg dette sieldne lille Skrift i Original, men Forlægger til et engelsk Skrift er her i Danmark vel vanskelig at finde.

Den 19 April 1829.

Joh. Boye.

Udg. Svar.

Tak! mangeaarige Ven og Medstrider i Sandhedskampen, at du, der, efter at Nestor Malling ved Fædrelandets Alter i Sorø, som dets Ordfører, saa værdigen sluttede sin glimrende Talerbane, nu er vore Tænkeres og Prosaisters Ældste, giør mig og mit Tidsskrift den Ære, at

række os Vennehaand. Med særdeles Fornøielse seer jeg imøde, hvad du i Hviletimer fra vigtigere Arbeid, af — hvad man engang kaldte Tankespaaner — Reminiscentser fra tidligere Læsning eller Levnet, Ideer ved nyere, Strøtanker, Anmærkninger, historiske, biographiske, litterariske og andre Anecdoter, o. s. v.: kort sagt af din rige Aands mangehaande Skatte, saaledes vil skiænke mig; og har Tritogenia til saadanne Vennegaver indrettet sig en egen Afdeling, hvortil allerede en Nyerup, en Werlauff o. fl. med gavmild Haand have ofret. I det Haab, at du, ligesom vore nysnævnte Venner, tillader, at jeg stundom, istedenfor at lægge Eders løse Perler, for at bruge Araberens Udtryk, enkelte tilskue, stundom trækker dem paa Rad med, hvad de efter min Forventning ville tage sig godt ud imellem, tillader jeg mig saaledes her til din anden Meddelelse at knytte et Bidrag, forbeholdende mig, naar du efter Løfte meddeler flere Parallelsteder, som ovenstaaende holbergske — der dog hos ham især i et latinsk Skrift neppe var saa ganske uvitterligt eller uforsætligt — dertil at knytte nogle Betragtninger, hvorved Hurds kostelige Afhandlinger om Efterligning og dens Kiendetegn ikke vilde blive ubenyttede.

Tilfældig var jeg, som jeg modtog dit kiære Sendebrev, sysselsat med at læse Drydens Levnet af W. Scott — i Galignanis pariſiſke Udgave af hans Proseworks (paa hvis ſiette Bind, der indeholder Napoleons Levnet, i forbigaaende at anmærke, heel pudseerligen er at læse: in five Volumes, Vol. VI). Det var naturligt, at jeg, saasnart jeg havde læst det Ovenstaaende, skyndte mig at opsøge det Sted i Biographien, hvor jeg kunde vente at finde noget om den dig saa kiere Kong Arthur, og traf jeg da i siette Capitel fortalt, hvorledes Dryden, der ved Revolutionen havde seet ikke blot alle sine Forhaabninger henvisne, men og, som Catholik og Jacobit, misset Laureat- og Historiographposten, der ovenikiøbet gaves hans Veberpart Shadwell, og nu maatte blot leve af sin litteraire Erhverv, tog igien sin umiddelbare Tilflugt til at skrive for Skuepladsen.

„Efter et Par heldige Forsøg, hvoriblandt især hans Bearbeidelse af Amphitryon, saae han sin Popularitet leve op igien, og vovede nu at komme frem med sin Opera Kong Arthur, der oprindelig var bestemt til en Aftenunderholdning for Carl den anden, og hvortil Albion og Albanius var skrevet som en Indledningsmaske. Men,

som den næsten var færdig, døde Kong Carl. Dryden havde oprindelig i Sinde at behandle dette Æmne episk, men keed af Carl den andens uvirksomme Patronat, da han kun fik favre Ord, fandt han det bedre at giøre det til et romantisk Drama, der imidlertid, ligesom Epopeen, havde den politiske Tendents at være Carl den anden og hans Broder til Ære; og skulde Albion og Albanius under et meget tyndt Slør af Allegorie, fremstille Stuarternes Restauration paa Englands Throne, derpaa hvorledes de vare undgaaede det saakaldte Ryehouseplot, og endelig deres nye Seir over Whigoppositionen. Carl den andens Død giorde liden Forandring i det Hele; det kostede blot at tilføye en Apotheose, og Operaen sluttedes med Jacob den andens Bestigelse af den Throne, han saaner var blevet udelukt fra. Det var imidlertid Tidsæmner; og, rimeligviis af den Nødvendighed at faae dem frem, medens Hentydningerne vare friske og i Øine faldende, blev Albion og Albanius fraskilt Kong Arthur, der ikke var saa fremmelig, og med stor Bekostning, især paa Maskineriet, bragt paa Theatret; men oplevede kun sex Forestillinger, og tog en Ende med Forskrækkelse, da der under den siette Forestilling, Løverdagen den 13 Junii 1685, Ef-

terretning indløb, at Hertugen af Monmouth havde giort Landgang, hvorpaa Tilskuerne i Forfærdelse forlod Huset, og Stykket blev aldrig givet siere.

Under slige Omstændigheder henlaae naturligviis King Arthur, indtil Dryden 1691 fremtog det og giorde det færdigt: „Naar vi betragte — siger nu W. Scott, — den stærke, og endog voldsomme politiske Tendents af hint Forspil, maa vi lettelig antage, at Operaen var oprindelig skrevet i en fra den nærværende meget forskiellig Aand, og at meget maa være blevet formildet, forandret og udstrøget, inden et Stykke, bestemt at lykønske til Opdagelsen af Ryehouseplot, kunde uden Fare spilles efter Revolutionen. Det forhadte, skiøndt fornødne Arbeid, at omkalfatre hans egne Arbeider, var Digteren tilstrækkelig modbydeligt, og han klager: „for ikke at støde de nærværende Tider, og en Regiering, der hidtil (!) har beskyttet mig, har jeg været nødsaget saameget at forandre det første Anlæg, og tage saamange Skiønheder bort af Skriftet, at det nu ligesaalidt er, hvad det var tilforn, som det nærværende Skib the Royal Sovereign, ef-

ter at være saa tit kalfatret og forandret, er det Fartøy, det fra første Bygning var." Da han vedblev det kloge System at søge Patroner mellem dem, hvis Patrocinium giordes virksomt ved deres Indflydelse hos det Parti, der var ovenpaa, satte Dryden forved Kong Arthur en smuk Tilegnelse til Marquis Halifax, hvis virksomme og fine Politik han tilskrev, at Nationen undgik en Borgerkrigs Rædsler, der i Carl den andens sidste Aar syntes overhængende; dog han har ikke undladt til samme Tid at yde sin oprindelige Herre en overordentlig Erkiendtlighed.... Hele Stykket var overmaade heldigt; hvilket imidlertid af de avindsyge tilregnedes en livlig Sang i sidste Act, som havde lidt eller intet at giøre med Stykkets Emne. I denne Opera endtes alle de Forhaabninger, Verden torde giort sig om et episk Digt af Dryden over dette Emne."

Heraf, min inderlig ærede Ven! opgik mig nu strax et Lys, hvorfor bemeldte Arthur ikke var optaget i den johnsonske Samling, da, som du vil erindre, dramatiske Digte ere udelukte deraf, med mindre de — som det i Addisons Biographie hedder om hans Cato — ved Vægten af deres Caracter, tvertimod den Regel,

der var fulgt i at samle Digterarbeiderne, tiltvang dem Adgang i Samlingen, hvilket jeg ikke mindes uden just med Cato, og med Miltons Samson Agoniſtes, at have været Tilfældet, og hvortil Johnson formodenlig ikke har fundet Arthur, fremfor hans 27 Sødſkende, at egne ſig. Af ſamme Aarſag har du da heller ikke her fundet den omtalt i Caracteriſtiken over de drydenſke Digte. I Biographien ſelv, hvor Johnson, ſom han ſiger, mod ſit Ønſke, maa omtale Drydens dramatiſke Værker, da otte og tyve Dramers Udarbeidelſe og Skiæbne indeholder formeget af et poetiſk Liv til at udelades, nævnes det, men ſaa flygtig, at han først yttrer Tvivl, om det nogenſinde er bragt paa Skueplads-ſen, og ſiden ſiger, at da det først bragdes paa Scenen, forlod Publicum det ved Rygtet om Monmouths Landgang, og Arthur blev ikke ſpilt mere. Den første af diſſe Urigtigheder er i den Udgave i 75 Bind, ſom du anfører, i en Note berigtiget, ved en af denne Udgaves Beſørgere, ſom underſkriver ſig H, og ſom tilføyer, det endnu — 1790 — var en Yndlingsunderholdning. Forvexlingen af dets Skiæbne med den, ſom traf Albion og Albanius, omtaler han ikke; hvorimod en anden,

som underskriver sig E, senere, i Anledning af Johnsons Yttring, at Dryden i Jacob den andens Tid intet skrev for Skuepladsen, udtrykkelig nævner Albion og Albanius.

Ogsaa vil du i selve Biographien finde Drydens ovenberørte Hensigt, epist at behandle enten dette Æmne, eller den sorte Prindses spanske Tog, omtalt, et Forehavende, som, Johnson troer, det er høilig at beklage, ikke blev udført, da det upaatvivlelig vilde have forbedret Versificationen, beriget Sproget, og maaskee ved behagelig Underviisning bidraget til at berigtige Meningerne og luttre Sæderne.

Da jeg kan med Føye antage, at det torde friste Statens Ven, at kiende de Grunde, hvorpaa Kunstdommeren har bygget denne gunstige Forventning om den i Mulighedernes Rige forblevne Epopee, saa meget mere, som i den deraf efter Tidernes Leilighed omskabte Hofopera saare libet Spor hertil torde være at finde, tillade du mig at henvise dig til den 24de Deel af den johnsonske Samling (Udg. i 75 Bind fra 1790) hvor, du i Tilegnelsen af Juvenals Satirer til Lord Dorset, vil finde Drydens hele af Johnson høilig bifaldne Theorie om de saakaldte Machiners Brug (ministerium Deorum) i nyere Epo-

peer, udførlig fremsat, som han havde agtet at sætte i Værk, og forsage Skuepladsen, som hans Genius aldrig meget drev ham til, for et Værk, som hans Liv vilde gaaet hen med at udføre. Dette — tilføyer han — havde jeg ogsaa især paatænkt til mit Fødelands Ære, hvortil en Digter særdeles er forpligtet; af to, begge didhørende, Æmner, var jeg uvis, hvilket jeg skulde vælge, enten Kong Arthur, der overvandt Saxerne, som, da det var fiernere i Tiden, gav min Opfindelse større Spillerum; eller Edvard den sorte Prinds, der undertvang Spanien, og gav det tilbage, til den lovlige Fyrste, skiøndt en stor Tyran, Peter den grumme, for Omfangen af Tid, da det indbefattede kun et Tog paa et Aar, for Handlingens Storhed, og dens hensigtsvarende Udfald, den engelske Helts Høimodighed, modsat den restaurerede Persons Utaknemmelighed, de mange skiønne Episoder, jeg havde indflettet i Hovedæmnet, tilligemed de fornemste Engelskmænds Caracter, hvori jeg, efter Virgils og Spensers Exempler vilde taget Anledning at forestille mine levende Venner og Patroner af de ædleste Familier, og ligeledes skatteret de kommende Dages Begivenheder i vore herskende Liniers Følge. Med disse Hielpemidler og de omtalte Machiner, torde jeg

maaskee faret ligesaavel, som nogle af mine Forgiængere, eller i det mindste udkastet en Vei for andre at undgaae mine Vildfarelser i en lignende Plan. Men da jeg blot opmuntredes med favre Ord af Kong Carl den anden, min liden Lønning slet betaltes, og ingen Udsigt var til Fremtids Udkomme, blev jeg da giort mismodig i Begyndelsen af mit Foretagende, og nu er Alderdommen kommen over mig, og Mangel, et utaaleligere Onde, har, ved Tidernes Forandring giort mig aldeles uduelig."

I den nuværende Kong Arthur, som du har havt den Godhed at meddele mig, da jeg ikke er vis paa, den nogensinde forhen er falden paa min Vei, eller, om den endog, som var muligt, skulde have staaet i en gammel Samling Skuespil i Quart fra syttende Aarhundrede, som jeg kiøbte paa den thottske Auction, og længe havde staaende, og hvori Digterens State of Innocence — Adam og Eva — og mere af samme Natur fandtes, ikke har tildraget sig min Opmærksomhed, før du henlebte den derpaa, findes vistnok nu intet Spor af den politisk polemiske Tendents, dette Stykke oprindelig skulde have havt tilfælles med Epopeen; men at den i sin tidligere Form tør have været vel forsynet dermed, have vi af det-

ovennævnte Sted, af W. Scott, erfaret, og er det neppe Tvivl undergivet, at det var Tirader af denne Natur, han klager over, at have, for ikke at stode de nærværende Tider, eller en Regiering, der hidtil havde beskiærmet ham, været forpligtet at tage bort.

Vistnok synes just disse Forandringer at giøre Stykket saa meget mere passende til at fremlægges paa ny for et Old, hvilket hine Stridigheder og Allusioner deels vilde være ubekiændte, deels uinteressante; men nu er Spørgsmaalet, om det ikke allerede er optaget i den 1821 i atten Bind i Edinborg udkomne Udgave af hans Værker, hvortil W. Scotts anførte Biographie er en Forerindring, og som denne udentvivl selv har besørget, og hvor den da tillige vil findes i Forbindelse med det tilhørende Forspil, der i den Udgave, du eier, og der er udkommet enkelt til Skuespilbesøgernes Brug, ikke havde Sted.

Medens du imidlertid oppebier nærmere og sikker Oplysning herom, som jeg vel snart skal forskaffe dig, ønsker jeg dig megen Aands Munterhed, og Lyst at hellige den

cruda viridisque senectus,

hvormed du i en saa ualmindelig Grad er velsignet, til de egne vigtige Arbeider, du har givet

os Haab om, og Prøver af, at vi snart maa see dem færdige fra din Haand, og du og vi med dig længe nyde Glæde og Ære deraf.

Bakkeh. d. 24 April.

K. L. Rahbek.

Om Catholikernes Emancipation.

Om denne Sag, der for Øieblikket har tildraget sig saa særdeles Opmærksomhed findes i Bilaget til den her ikke almindelig kiændte Bremer Zeitung, No. 94, under Overskrift Tilbageblik paa Martii Maaned, følgende Artikel, som Underteg-nede har fundet saa oplysende og fyldestgiørende, at han har troet, at burde optage den her.

Catholikernes Emancipation er i Storbrittanien og Irland bleven Standpunkten for alle Betragtninger. Naar hele Nationer (og i disse igien forskiellige Underafdelinger paa forskiellig Maade) ved store Underhandlinger troe deres helligste Interresse berørt, kan det ikke være Andet. Man maa prise den Stat lykkelig, hvor det er saa.

Vi have i forrige Maaned seet, at den Bill, der forbyder hvert Slags Association i Irland, er

antaget i begge Huse. Den har nu ogsaa erholdt den kongelige Sanction, og dermed er den første Deel af de i Throntalen forkyndte kongelige Beslutninger i Henseende til Irland realiseret. Den anden Deel deraf, Ophævelsen af de Hindringer, der hidtil afholdt Catholikerne fra samme Udøvelse af borgerlige Rettigheder, som Protestanterne, er nu under Husets Betragtning. Hr. Peel androg den femte Martii paa, at Huset skulde forvandle sig til en Committee, for — efter Throntalens Ord — at revidere de Love, som udtale ovenmældte Hindringer. I den høistvigtige Tale, han ved denne Leilighed holdt, udviklede han tillige de Bevæggrunde, der tilsagde Emancipationens Fornødenhed, og den Art og Maade, hvorledes den ved egne Biller kunde bringes i Udøvelse.

Ikke blotte Theorier, siger Hr. Peel, der blot ere grundede paa Anskuelser og Meninger om en uvis Fremtid, men en 35 Aars practisk Erfaring kunne sætte disse Bevæggrunde i det sande Lys. De ere af for høi Vægtighed, til ikke fuldstændig at forklares.

Tingenes Stilling er ved Enden af denne Periode stegen til den Punkt, at, som samtlige forenede Kongeriger erkiende, Noget maa skee, da

de ikke uden reel Fare kunne blive i deres nærværende Tilstand.

Denne Fare beroer paa tree Hovedonder, som ingen Theoretiker kan afhielpe: 1, paa den, alt en lang Række af Aar, over den catholske Emancipation i Cabinettet herskende Uenighed, der truer med tilsidst at røve Regieringen al Energie. 2, paa den atter blot fra den catholske Qvæstion udgaaende Tvedragt i Parlamentet, der ikke tillader nogen Minister mere at antage et positivt System. 3, og paa Irlands indvortes Tilstand.

Uenigheden i Cabinettet begyndte fra det Øieblik, da Hr. Pitt i 1794 udnævnte Grev Fiz-William til Vicekonge i Irland, og denne strax antog ganske andre Anskuelser af Tingene end de øvrige Ministre; og den har vedvaret til denne Time, da det ved ingen Administrationsforandring var muligt at danne et Cabinet, hvis samtlige Medlemmer tænkte overensstemmende om Emancipationspuncten. Naar man gaaer den hele Periode fra 1794 tilbage, vil man meget meer finde, at Emancipationen næsten var den eeneste Aarsag til alle Ministerialforandringer, og derfor og til den saa hyppige Systemsforandring. Hr. Pitt maatte derfor, efter den irlandske Rebellion 1798 og 99, i 1801 tage sin Afskeed.

Han blev i Aaret 1804 Premierminister igien, men var med al sin Aandsstorhed ikke istand til at sammensætte et Cabinet, hvori Modstand mod de catholske Fordringer havde udgiort Princip et. — Efter hans Død i 1806 kom Hr. Fox i Spidsen af Regieringen. Han vilde indføre et ganske nyt Regieringssystem i Irland, men Folgen deraf blev, at efter 18 Maaneners Forløb hans hele Ministerium havde naaet sin Ende, som hans paa den Tid indtrufne Død viste (?). — Det Grenvilleske Ministerium havde samme Skiæbne i 1807. — Hr. Perceval dannede derpaa et Ministerium, der aldeles skulde udgaae fra Ikkebevillingernes Grundsætning; men Lord Castlereagh og Hr. Canning, der hørte dertil, vilde kun med Hensyn til Kongens Samvittighedsskrupler, samtykke Princip et. Perceval mistede Livet i 1812, og hans Død blev af mange ene tilskrevet Emancipationsanliggendet. Strax efter hans Endeligt beviste det sig, at Emancipationen vilde medført Enden paa hans Administration, om han endog ikke var død. De temporaire Indskrænkninger, under hvilke Regentskabet var indført, fik dette Aar Ende, og strax fattede Underhuset, under Medvirkning af Lord Castlereagh og Hr. Canning, med en Majoritet af 130 Stemmer den Beslut-

ning, at Emancipationsspørgsmaalet skulde tages i Betragtning. Fra den Tid af blev det catholske Spørgsmaal betragtet som neutralt; det vil sige, man tog ikke mere Hensyn derpaa ved at danne Cabinetterne, hvilket da havde den ulykkelige skiondt uundgaaelige Følge, at tit syv Medlemmer mod sex vilde Emancipationen, og derpaa igien syv mod sex ikke vilde; at fremdeles Overeensstemmelse mellem Lord Lieutenanten i Irland og Ministrene neppe var mere at tænke paa, og at endelig ved disse Omstændigheder, og ved saa ofte forandrede Systemer, den irlandske Regiering blev ført med saa svag Haand, at det ikke mere var muligt at dæmme for Uordenens Strøm.

Den ovenangivne anden Punkt, Tvedragten i Parlamentet om det catholske Spørgsmaal, var ulykkeligviis af den Art, at, om der endog havde været Enighed at finde i et Cabinet, Uenigheden i Parlamentet dog vilde giort et fast System umuligt. Af de fem sidste Underhuse var kun eet, 1819, afgiort, dog kun med en Majoritet af to Stemmer (243 mod 241) mod Emancipationen, alle de andre var i de sidste ti Aar derfor; dog var intet eneste af de sidste i Stand til at grunde et Eftergivenhedssystem; thi naar Underhuset ogsaa viste sig tilbøieligt dertil,

var det dog stedse med en saa ubetydelig Majoritet, at man aabenbar kunde see, at Husets Mening om den Gienstand næsten var deelt i to lige Dele. Kom en saadan Beslutning da for Overhuset, faldt den her igiennem. Følgen deraf var, at ingen Minister kunde regne paa i Parlamentet at finde Redskaber til nogen afgiort Kamp mod Emancipationen, end at Irlænderne stedse besiælede af nye, om end bedragelige, Forhaabninger, i Parlamentets og Cabinettets Uenighed fandt nyt Stof for deres til Uorden eengang tilbøielige Aand, og ved at forfølge det, medførte den ulykkelige Tilstand, der ovenfor er angivet, som det tredie Hovedonde, der truer med stor Fare.

Hvo kan benægte, at det i Irland er kommet saavidt, at næsten alle den selskabelige Forenings Baand begynde at løses; at intet Familiebaand mere er til; at Lovene ingen Kraft mere have, og Retfærdigheden ikke mere kan forvaltes, som den burde — Vist nok førtes disse Klager allerede for ti Aar siden, og Irland er endnu ikke opflugt; men hvad for ti Aar siden endnu var taaleligt, er ved den siden i høieste Grad tiltagne Lidenskab blevet saa utaaleligt, at det efter de meest fordomsfrie Menneskers Dom nu ikke længer kan blive saa.

I de sidste 25 Aar kan der neppe oppvises eet, hvor Anvendelsen af de sædvanlige Love ene kunde holde Landets Orden opret. I Aaret 1800 maatte Habeas corpus-acten ophæbes. Neppe var den 1802 indført igien, før Emmets Rebellion atter suspendeerte den. 1806 traadte den atter i Kraft, men i samme Aar maatte ogsaa alt den bekiendte Specialcommission indføres. Følgende Aar udgik Insurrectionsacten, der indtil 1810 afskaffede Jurys, og under Deportationsstraf forbød enhver Huusfader, fra Solens Nedgang til dens Opgang at være ude af sit Huus. I Aaret 1814 begyndte den første store catholske Forening, der med aaben Magt maatte undertrykkes. Snart fulgte flere, saa Insurrectionsacten igien traadde i Kraft. Den blev tilbagetaget 1817, men maatte 1822 fierde Gang gjøres til Landslov. 1825 kom Suspensionsacten mod alle illegale Foreninger. Dens Varighed gik til 1828. Og hvad skeete sidstafvigte Aar i det Øieblik, Acten gik til Ende? En langt mere udvidet Forening end alle de foregaaende har ført Sagen paa den Spidse, hvor vi nu staae. Den har beviist, at Regieringen og Parlamentet i den hidtilværende Form ingen Veie meer kunne komme.

Dette hele Foredrag skal kun godtgjøre Nødvendigheden af afgjørende Forholdsregler i nær-

værende Periode. Ministrene holde for, at der for at bringe disse i Udøvelse, nu gives to Veie, af hvilke man maa tage een. De føre enten

a) til en fuldkommen Gienkaldelse af alle indtil denne Dag Catholikerne tilstaaede Begunstigelser og Privilegier, eller

b) til en fuldkommen Bevilgning af alle politiske Friheder.

Det er ingen Tvivl underkastet, at man kan tage, ogsaa udføre, den første af disse Forholdsregler. Dog er det fornødent, at tage de deraf flydende Følger i Overveielse. Vil man, det er Hovedspørgsmaalet, uden at anvende almindelig Vold, igien kunne fratage Catholikerne, hvad man engang har tilstaaet dem? thi — det maa man endelig tydelig forklare sig selv — i saadant Tilfælde vilde selv en meget betydende Deel af de protestantiske Undersaatter i Irland slaae sig paa Catholikernes Side, som den nylig indgivne af to Hertuger, syv og tyve Grever, og et endnu større Antal Pairs, Parlamentslemmer og Magistratspersoner undertegnede, irlandskprotestantiske Ansøgning med mere beviser. Maa Magt bruges, vil man og nødes at udvide den til den hele store Deel irlandske Protestanter, der slaae paa een Streng med Catholikerne. Irland har fem Mil-

lioner Catholiker, og 2 Millioner Protestanter, Presbyterianerne, Dissenterne, og Medlemmerne af den skotske Kirke iberegnede. Deraf er sikkerlig Halvdelen for Emancipationen. Naar man kun vil erindre, at endnu forrige Aar 45 Grevskaber var for, og kun 16 imod; at fremdeles 17 store irlandske Stæder stemte for, og 16 mod Emancipationen, saa maa denne Regning befindes rigtig. Skal nu Magt bruges, hvad er da nærmest at befrygte? — Borgerkrig. Vil nogen Administration, noget Parlament paadrage sig det Ansvar at kalde de uhørte Rædselsscener til Live igien, ved hvis grusomme Undertrykkelse selv en Pitts stærke Siel giøs tilbage? — Men man sætte nu endog, at Revocationen giennemdrives med Magt? hvad vil da videre skee? Ingen er da uden en bestandig stor Militairmagt noget eneste Øieblik sikker for, at den fulde Lue bryder ud igien. Men mindst maa England da nogensinde tænke paa Krig; thi en saadan Leilighed vilde paa Stedet føre til Udbrud og Udøvelse af den meest rasende Hævn, som ingen Kraft er at modsætte. I Aaaret 1792 blev de irlandske Uroligheder stillede; da Hr. Pitt næste Aar besluttede Krigen mod Frankerig, var hans første Forholdsregel, fra Thronen at anbefale Parlamen-

tet, at Catholikernes Besværinger maatte blive tagne i Overveielse.

Resultatet af disse Betragtninger er, at den ovenanførte anden Fremgangsmaade, at tilstaae Catholikerne fulde politiske Friheder, i hvert Tilfælde fortiener Fortrinet.

Inden dette Spørgsmaal nærmere overveies, maa anmærkes, at den aldeles ikke her maa betragtes, som et religieust, men blot som et reen-politisk Spørgsmaal. Her er ikke Tale om at indlemme den romerskcatholske Religion i Staten, men blot at ophæve de borgerlige Forskiellighed mellem dens Bekiændere og Protestanterne. — Her er ikke Talen om den for enhver Engelskmand oprørende Tanke, at Kongen af England af et fremmed geistligt Hof maatte søge at erfare, paa hvad Fod hans catholske Undersaatter skulle staae; men om at sætte alle Catholiker i England Skotland og Irland paa een Fod, lige Friheder efter Loven. — Der tales heller ikke om, at tilstaae Udøvelsen af den catholske Cultus større Udvidelse, eller paalægge den Indskrænkninger, men kun at sætte Catholikerne ganske paa samme Fod, som Dissenterne af den biskoppelige Kirke. — Dette Forehavende er ingenlunde selve Kroningseden imod, da denne kun indeholder Kongens Forpligtelse, at

opretholde den biskoppelige Kirke, som Statens Kirke, reen og ubeskaaret. Sagen selv er saa reen politisk, at selv det Spørgsmaal, om fra Catholikernes Side torde være Sikkerheder at stille for de Begunstigelser, der nu maatte tilstaaes dem, er benægtende at besvare; thi de Undtagelser, der maa finde Sted, bestemmes ved Love, hvorimod ingen Indsigelse er at giøre.

Da det er Hensigten at tilstaae Catholikerne de fulde politiske Friheder, kan Talen heller ikke være om, at indskrænke de catholske Medlemmers Antal i Parlamentet, eller udelukke dem fra nogetsomhelst Embede, der ikke forener i sig Bestyrelsen af den biskoppelige Kirkes Anliggender. Kun der, hvor dette er Tilfældet, som navnlig til at styre hele Rigets Regentskab, til Storcanzlerværdigheden i England, Lord Lieutenantens i Irland, saavel som til de protestantiske geistlige Domstole kan ingen Catholik stædes. Eden mod Troen paa Transsubstantiationen skal bortfalde, og ombyttes med en anden passende efter Tingenes Fremtidsstilling. Kongen skal ved de catholske Biskoppers Valg intet Veto videre udøve.

For at tage Parlamentslemsvalgene ud af uvidende af Præster ledede Menneskers, 40 Sh. Selveiernes, i sande og indsigtsfulde Selveieres

Hænder, skal den alt i Aaret 1825 fattede Underhuusbeslutning nu ophøies til Lov, at for Fremtiden kun saadanne Irlændere (Protestanter eller Catholiker) skulle stædes til slige Valg, der kunne vise 10 Pd. Sterlings rene Indtægt, og denne Gienstand skal i en anden Bill særskilt forelægges Huset."

Efter at de hidtil forebragte Motiver for Emancipationen d. 5te med største, ja med enthusiastisk Bifald vare optagne, giorde Hr. Peel næste Aften Forslag til at indbringe Emancipations- og Valgmands-Billen, som da blev antaget med 348 mod 160, altsaa med en Majoritet af 188 Stemmer, hvorpaa første Læsning da strax fulgte.

Den 18de bragte Hr. Peel anden Læsning af Emancipationsbillen i Forslag, og den blev denne Gang efter en hæftig Debat med 353 mod 173, altsaa atter med en Majoritet af 180 Stemmer, læst.

Denne saavelsom de tidligere Debatters Caracter i dette Anliggende var af egen Art. Modstanderne forebrog saa eller slet ingen Indvendinger mod de af Hr. Peel forebragte Bevæggrunde til Forholdsreglen. Deres Giendrivelse bestod i at gientage den — som Sir Francis Burdet sagde

— saa forpidskede Frygt for Fremtids Farer, der kun har dette Skrækkebillede for Øie, og lader Nutidens hele trængende Fornødenhed aldeles af Sigte, men derfor og kun udgyder sin Uvillie i Personaliteter. Den allerstørste Deel af Oppositionens Taler var blot henvendte personlig mod Hr. Peel, der tilforn havde modsat sig Emancipationen, og nu stod som en Vederstyggelighed for deres Øine, fordi han nu under saa forandrede Omstændigheder af de anførte saa klækkelige Grunde erklærede sig derfor. Men just Mangelen paa Modgrunde, og Erstatningen deraf ved personlige Udfald, forvisser, som the Courier meget rigtig anmærker, Ministrene Seiren i det oplyste Parlament, da her de objective Grunde og Modgrunde komme i Overveielse, og de subjective, der blot henflyve som Udladninger af kolde og derfor uskadelige Lyn, i sig selv blive til Intet. Der er ingen Tvivl om, at Billerne blive antagne i Underhuset. Londons første Blade sætte den Tillid til Overhuset, at ogsaa her en rigtig Overveielse af Grundene, vil faae Overhaand over de af Ængstlighed tilsagte Declamationer. Er dette Tilfældet, see vi det i Tidshistorien sjældne Særsyn: at Europas første Feldt-

herre ogsaa fremstiller det største Exempel paa christelig Tolerance, og ved sin faste Vedholdenhed bringer det til Udførelse.

K. R.

I Anledning af den næsten færdige Udgave af H. C. Sneedorfs poetiske Arbeider.

Da jeg med først haaber at kunne forelægge Publikum den Samling af min aarle Ungdomsvens afdøde Admiral Sneedorfs samlede Digte, som hans Efterlevende have giort mig den Ære at overdrage mig at besørge, og jeg ved nøiagtigt Giennemsyn af hans mig betroede Manuskripter, finder Fragmenter af adskillige tildeels betydelige Digte, som, vore tidligere Dages fortrolige Samliv uagtet, ere blevne mig ubekiændte, tillader jeg mig herved at anmode, ikke blot vore tilbageværende Sammenvandrere, men og Litteraturens og Dannebroges andre Venner at ville meddele eller anvise mig, hvad de af saadanne min afdøde Vens Arbeider maatte besidde, eller kiende. Af saadanne Digte, hvoraf kun enkelte Fragmenter findes i hans Pa-

pirer, nævner jeg især et Mindedigt over den ogsaa af T. Rothe, og Th. Thaarup forevigede Dannerhelt Arff, udført med den Somandsbegeistring, hvormed jeg mindes, Sneedorf altid omtalte ham; fremdeles over Admiral Fontenay, Grotschilling, Lütken, Søcaptain Hviid, og Digterens yngste Broder, hvilke jeg samtlig har Grund at formode, at være blevne fuldendte, hvilket jeg imidlertid neppe vover at haabe med nogle mig særdeles kiære Fragmenter til T. Rothe, Abrahamson, Bastholm, Th. Thaarup, M. Gold, at være Tilfældet, i det mindste ikke, at de i saa Tilfælde endnu skulde være i Behold.

Fremdeles vilde jeg være den meget forbunden, som vilde underrette mig, om en i alm. d. Bibliothek 1779 Sept. S. 75 indrykket Elegie til Skiæbnen virkelig skulde være af ham, hvilket jeg, uagtet den er underskrevet H. C. S. og i tredie Bind af Worms Lexicon nævnt, som hans, har ondt ved at troe, da jeg hverken mindes, at han i hine vort nyeste Samlivs Dage har vedkiændt sig den for mig, eller gienkiender hans Sprog og Aand deri, end mindre finder det af Petrarca tagne Motto at vidne gunstig derfor. Ligeledes skulde det være mig særdeles kiært, at faae Vished, om et i Adresseavi-

sen No. 65, 1780 aftrykt Sørgequad over Præsten Thillerup skulde være af ham, da det afviger særdeles fra de Fragmenter af et saadant Arbeid, der i hans efterladte Papirer findes.

Overalt vil enhver Meddelelse, Anviisning, Henviisning min ældste litterariske Vens poetiske Efterladenskab angaaende, man vilde bære mig med, taknemmeligst blive modtagne af den, hvis tunge Lod det blev, som snart den Sidste af vor Skole, paa denne Maade at vise saa mange af sine ædleste, ypperste og kiæreste Medvandrere sin trofaste og erkiendtlige Hengivenhed.

Bakkeh. d. 27 April 1829.

K. L. Rahbek.

Hvad for Grunde anfører Don Miguel for sine Fordringer paa den portugisiske Throne?

Sit fides penes autorem.

Det er et Spørgsmaal, som alt oftere er opkastet, og efter at man har faaet Visheb, at Striden mellem de Kongelige Brødre ikke vil bilægges ved et Forliig, faaer ny Interesse. Det finde

Besvarelse, i følgende Artikel, der alt for en Tid siden stod i Lissabons Hoftidende.

„Thema for den almene Betragtning er nu desværre Don Miguels saakaldte Usurpation med Hensyn til hans legitime Herskerindes Donna Maria da Glorias Rettigheder. Uden at indlade os paa nærmere Belysning af de antagne Udtryk: uretfærdig, tyrannisk, o. s. v. med Hensyn til Don Miguel, og det modsatte af alt dette i Henseende til den saakaldte Dronning af Portugal, indskrænke vi os blot til at undersøge begges Rettigheder til dette Kongeriges Throne, i det vi blot forudsende: at af hvad Natur Don Miguels Fordringer tør være, de dog i hvert Tilfælde synes os mere grundede end hans unge Broderdatters."

„Man veed, at Portugal er et Arvekongerige, med Indbefatning af dets Colonialbesiddelser, af hvilke Brasilien paa den seneste Tid blev den betydeligste. Ufornødent vilde det være her at omtale de Bevæggrunde, der bestemte Don Pedro, legitim Arving af Kongeriget Portugal, til at antage Titel af Keiser af Brasilien; nok, at han gjorde det, og derved ikke blot sønderrev Portugals gamle Souverainitet i to Dele, men og overgav en europæisk Monarks ærværdige Titel til For-

glemmelse. Det er ikke vor Sag at udtale vor Mening om dette Skridt, eller dadle Don Pedros og hans Raadgiveres Forhold; men desuagtet bliver det vist, at det er Aarsag og Grund til alle de Forvirringer, der nu sønderslide Portugal."

„Det nye Keiserdom Brasilien, uroligt over den naturlige Andeel, Huset Braganza kunde tage i Moderlandet, forlangte med al en ny, eller rettere, revolutionair Stats Hæftighed, at det ikke allene ikke skulde være afhængigt af Portugal, men i Henseende til politisk Vigtighed dette overlægent. Kun Kongen, eller, som vi her maa kalde ham, Keiseren, deelte ikke denne Synsmaade. Fød i Portugal saae han med Vedhængenhed tilbage paa sit ærerige Navns Vugge, og afviste med Uvillie de Forslag, der gik ud paa, at underordne Titelen af Konge i Portugal for en transatlantisk Keisers Titel. Nogen Tid varte dette Forhold, indtil endelig efter lange og stormende Forhandlinger, han ligevel saae sig nødsaget, at antage Sydamerikas Keiserdiadem og undertegne Afstaaelsen af Portugal, dog med Forbehold at overdrage den portugisiske Kongeværdighed til en af sin Stamme."

„Dette var Tingenes Stilling, da den engelske Statsminister Canning, støttet paa nogle

længe glemte Tractater iværksatte sin portugisiske Expedition. Det engelske Folks enthusiastiske Bifald var Lønnen for hans sophistiske Veltalenhed, og kun Faa (Mr. Bankes og nogle Journaler) hævede deres svage Stemmer mod et saadant Fremfærd. Men hvilke ere da nu hine høiberømte Tractater, der paatvang os en engelsk Mægling? de bestaae i den Forbindtlighed, at beskytte den legitime af Portugal erkiendte Herscher mod alle Angreb, og understøtte Huset Braganza i dets Fordringer paa Portugals Krone. Men naar nu en Arving af Huset Braganza opgav sine Fordringer paa Portugal, ja endog nedlagde sine Forfædres Kongekrone, for at smykke sig med Brasiliens Keiserkrone! Hvad da?

Desuagtet sendte England, støttende sig paa hine forældede Tractater, en Sø- og Land-magt til os, for her at holde en Regentstamme ved Rettigheder, den havde selv opgivet for at nedsætte sig i Rio-Janeiro. Den portugisiske Nations Stolthed oprørtes mod den Tanke, at være en Colonie af Brasilien, og paastod dierv, Portugal, men ikke dets Colonie Brasilien, var dets Beherskeres rette Residents. Men Don Joao, vor afdøde Konge, der var fordreven ved den franske Invasion, og levede i Brasilien, havde to Son-

ner, Don Pedro og Don Miguel, hvilken sidste ganske naturlig Portugals Krone maa tilfalde, saasnart Don Pedro frasiger sig den for Brasiliens Skyld. Folkeretten og den sunde Fornuft lære os, at Don Pedros Frasigelse af den portugisiske Krone kun kunde skee til Fordeel for hans Broder Kong Johans anden Søn. Hvor er her det ubillige, naar Portugal forladt af sin lovlige Konge kaster sine Øine paa den næste legitime Arving? Vilde dog England, istæden for at trænge sig ind i fremmede Anliggender, see tilbage paa dets egen Historie, vilde det finde, at 1688 Jacob den anden havde staaet i samme (?) Forhold.

Don Pedro fremskyndet af disse Portugals Anskuelser, overdrog den af ham nedlagte Kongekrone til sin Datter, Donna Maria da Gloria, et Barn paa 7 Aar, under hans Søsters Formynderskab. O sandelig! Portugiserne ere meget utaknemmelige, at de efter Alt, hvad Don Pedro har giort for dem, ikke vil føye dem efter hans Anordning! men for dog at give sin Befaling noget Skin af Retmæssighed tilbagekaldte han sin Broder Don Miguel fra Wien, at formæle sig med sin syv Aars gamle Broderdatter.

Den af Don Pedro givne Constitution indeholder blandt Andet den Lov: at under Souverainens Mindreaarighed Regentskabet skal overdrages den nærmeste mandlige Arving, naar han har naaet en Alder af 25 Aar. Betænkte da Forf. af denne Constitution ikke, at Don Miguel var nærmeste mandlige Arving og om faa Maaneder vilde være 25 Aar?

Europa veed det Øvrige. Folkets Stemme valgte ved sine Tilforordnede Don Miguel til Konge (?) og den høie Prinds behagede at modtage denne Værdighed Maa man ikke undres, at just de, hvem det Mundheld Vox populi vox Dei er fortroligst, blot ville høre paa Keiseren af Brasiliens Magtsprog, og slet ikke paa det samfulde, portugisiske Folks Stemme?

Hvad os angaaer, da have vi bestandig anseet en retmæssig Souverainitet for det eneste Middel, der er egnet til, at standse hine Uordener, der kun alt for længe have deelt det ulykkelige Portugal i Partier, og at foredrage en selvvalgt Fyrste for den, der paatvinges os af Keiseren i Brasilien.

Men nu ville vi da ogsaa nærmere belyse Donna Maria da Glorias Fordringer, for ikke at synes uretfærdige. Hvor kan et Barn arve

den endnnu levende Fader? Nemo est hæres viventis, er en Lov hos alle Folkefærd, og naar vi ogsaa vilde betragte Don Pedros Fraſigelſe, ſom en virkelig Død, ſaa maatte altid først hans mandlige Arving, kaldet Pedro efter ſin Fader, blive Konge af Portugal, før Donna Maria da Gloria; thi en mandlig Arving, ſkiøndt yngre, er, efter Folkeretten, Thronen nærmere end hans, ſkiøndt ældre, Søſter. Men hverken den ældre eller den yngre Don Pedro, ſaalidet ſom Donna Maria da Gloria, vilde nogenſinde ſtemt overeens med det ædle portugiſiſke Folks Ønſker.

Dette er Tingenes Tilſtand i dette Øieblik. Ingen kan, naar han med Rolighed omfatter Gienſtanden, nægte vor Mening ſin Stemme: at nemlig Don Miguel er den naturlige og lovlige Arving til Portugals Krone (??????).

K. R.

Historisk Udsigt

over de nyeste Begivenheder.

Een Seir har den gode Sag dog vundet; Catholikernes Emancipation er med en uventet stor Majoritet gaaet igiennem i Overhuset, og har erholdt den kongelige Sanction, og alle Hierarkiets og Aristokratiets, og det dem tienstagtige Ochlokratiets Snig- og Krog-veie have her blot ledet til egen Beskiæmmelse.

„I det Øieblik, dette skrives — hedder det i et tidligere engelsk Blad, der ligger for U. — har den ærefulde Forholdsregel, der udmærker nærværende Aar, som een af de glimrende Epoker i Englands Historie, der vil indjage dets Fiender mere Rædsel end tyve Waterlooslag, der vil styrke Nationens Energier mere, end Erhvery af end eet Indien havde kunnet formaae, formodenlig modtaget Kronens Sanction, og staaer allerede — vi haabe tryggelig — for stedse, som en integrerende Deel af Landets Statuter."

„Irlands seneste Vicekonge (den ædle Anglesey) beregner, at den just nu fuldbragte Moraltriumph, vil stille 100000 Bajonetter mere til Landets Raadighed; denne Beregning er lidt haandteringsagtig (professional) vi for vor Deel lide paa, at den vil sætte Landet istand til, at formindske sin disponible Styrke, i det mindste halvt det Antal af Mordvaaben; men vi udæske endog en Anglesays Enthusiasme, at vurdere den overvættes Udstrækning af moralsk Energie, som Landet vil vinde ved at antage en ædelmodig Linie i Statsklogskab. At sige, det vil fryde Hierterne, og anspore Vindskibeligheden hos syv Millioner af Folket, er at sige Meget;

men det er blot at nævne en Deel, og en liden Deel af de Velgierninger, der sandsynligviis ville paafølge. En Eenhed af Formaal, og en Hiertelighed af Følelse mellem Lovgivningens Lemmer, en religieus Harmonie mellem Folket, Henvendelsen af Folkeenergien til gavnrig Yttring, istedenfor til polemisk Drøftning, alle disse ere Aarsager svangre med saa uberegnelige Følger, at vi dristigen vove at sige: England vil have en ny Lykkaligheds og Storheds Æra at regne, fra Aaret Et tusind, otte hundrede og ni og tyve."

Undertegnede har ikke taget i Betænkning at kalde det her anførte Blad: The Hamborg Reporter, engelsk, uagtet udkommet udenfor Engelland, da det ikke blot er skrevet paa engelsk, men siensynlig viser en Pen, der styredes af en sand brittisk Aand, begeistredes af et ædelt brittisk Hierte, og har han med saameget større Velbehag afskrevet Ovenstaaende, da han i det han af inderste Overbeviisning paa det fuldkomneste samtykker Alt, hvad deri er sagt om den veldædige Vigtighed for de tree forenede Riger, ydermere deri erkiender den skiønneste Seir, Menneskeheden i indeværende Aarhundrede har vundet, og kunde let, hvis han torde overlade sig til den Overbeviisning, at det virkelig var Almeenfornuften, og Humaniteten, Seieren skyldtes, føle et Tilbagefald til hine sværmeriske Drømme, man bød Aarhundredet velkomment med, og saa skrækkelig opvaktes af:

Smiil fra Østen blid og skion,
Bedre Dages Morgenrøde!
Nattens Furier forsvinde
Fordam, Tvedragt, Had og Nag.

Skiøn som Edens første Dag,
Sandheds Dag med Dig oprinde
For dit Aasyn svære Fred!
Lindre Jorderigets Sukke!
Ved din Side Enighed
Alle Svælgedyb tillukke!
I dit Fied til Jordens Slægter
Ile kierlig Broderaand,
Samle omt med Broderbaand
Alle Farver, alle Secter!

Vi ville nu gaae over til Virkelighedens Rige, at see, hvorvidt vi der maatte finde Udsigt til Stadfæstelsen deraf.

At Kampen i Overhuset vilde, om den og faldt ud til Emancipationens Fordeel, blive haardnakket, forudsagde man ikke uden Føye, og yttrede her sig allerede, da Mr. Peel bragte denne Bill, tillige med den om de 40 Sh. Valgmænd, ind fra Underhuset, mellem de lykkelige Fryderaab en stærk Tilsætning Modstemmer. Hertugen af Wellington androg nu paa første Læsning, med Tillæg, at han vilde foreslaae anden Læsning to Dage efter. Exministeren Lord Berley drev stærkt paa Nødvendigheden af længere Frist mellem begge Læsninger, og da Wellington, saa gierne han end vilde samtykket enhver ønskelig eller fornøden Udsættelse, bad DD. HH., da Sagen havde været to Maaneder for Parlamentet, og det var trængende fornødent, at faae den afgiort saasnart muligt, at tillade ham at blive ved sit Forsæt, understattede Malmesbury Berleys Paastand om en Udsættelses Nødvendighed. Men den ædle Lord Holland viiste dem, at den ikke maatte være nødvendig, da Acter af lige Vigtighed vare hyppigen gaaede igiennem med uendelig mere Iil, og anførte han til Exempel to Biller, som Nogle

nylig, ved en legal Metonymie, han ikke forstod, havde kaldt Landets Constitution, og andre endnu med en ligesaa ubegribelig Anachronismus den protestantiske Revolution, begge fra Carl den andens Regiering, for at paalægge Catholikerne en vis Eed, inden de kunde tiltræde Embede, eller tage Sæde i Parlamentet, og hvoraf den ene, Testacten var gjennemdrevet paa elleve til tolv Dage, og den anden, foranlediget ved Titus Oates berygtede Angivelse, som da var Troesartikel, endnu langt iilsommere; og blev da tilsidst Wellingtons Begiæring tilstaaet.

Da dette Emne baade i Anledning af Underhuusdebatterne er i forrige Hæfte udførlig omhandlet, og ydermere ved en egen Artikel i nærværende sat i fuldere Lys, ville vi ikke opholde os ved Overhuusforhandlingerne, der desuden Wellingtons og Greys Taler undtagne, saare lidet mærkeligt indeholde, og hvor selv de hæftigste Antiemancipationister, efterhaanden — formodentlig, da de saae at hverken deres Vindsor-rend, eller deres Forsøg at bringe den londonske Pøbel i Harnisk, vilde giøre sin Virkning — slog mere og mere af i deres Iver, indtil Billen omsider med en Majoritet af 104 Stemmer gik igiennem, fik den kongelige Asfent, og er allerede traad i Kraft; og har Hertugen af Wellington herved vundet sig en almindelig Popularitet. „Man har bebreidet ham, sagde den udødelige C. J. Forys ypperste Iævning, Lord Grey, at han havde røbet den Svaghed, ikke at være tilbøielig at kue Misnøien i Irland ved Strænghed. Men han har beundringsværdig giendrevet denne Anke. Hans Utilbøielighed, der blev ham bebreidet, som et Svagheds Beviis, anfører jeg som Prøve paa hans store Høimodighed, og den Viisdom, hvor-

paa fremfor Alt sandt Mod beroer. For denne Bebreidelsespunkt bifalder jeg ham. Det er hæderligt for ham, at han, en Kriger af Haandtering, erklærer, han vilde gyse med Skræk og Afsky ved Udsigten til en Borgerkrigs Barbarskheder og Græseligheder. Denne Erklæring har sat en udødelig Æreskrone paa hans Hoved." Efter nu at have viist, hvor lidet selv en heldig Borgerkrig vilde naae sit Maal, sluttede Grey: Denne Forholdsregel aabner hint ulykkelige Folk en lykkeligere og bedre Udsigt, og jeg giver H. M. Ministre min hiertelige og inderlige Tak derfor. Ustridig vil det hele Land føle dens Velgierninger; og trods al Opposition, og de Bagvaskelser og Mistydninger, der ere bragte i Omløb mod dem, have H. M. Ministre stadfæstet deres Krav paa en Taknemmelighedsskyld af Landet, som Folket vil være end mere villigt til at betale, end det før var tilbøieligt, at belønne den ædle Hertugs ligesaa glimrende Krigsbedrifter."

Samme Tone istemme de uafhængige Times: Den Roes for Skarpsind, Mod og Standhaftighed, sige de, som det vilde være barnagtigt at nægte Hertugen af Wellington for Tienester, der længe ligge for Verdens Øine, har han nu tilføiet den solidere Berømmelse, og der adler mere, for en velvillig Omsorg for sine Medundersaatters Lykke. Hvo intet frygter for sig selv, har ikke undseet sig ved at zittre for sit Fædreland. Fra et langt Løb glimrende Triumpher har han hiembragt den kosteligste Gave, en Borger nogensinde har lagt paa Alteret: Afsky for Borgerkrig. Men vi staae for nær ved Fodstykket af denne Statsmands Hædersminde, til at kunne maale det i dets fulde Høide og Forhold; Efterverden vil bedømme det rigtigere. Ikke skulde Enker

eller Faderløse, Slaver eller Fanger forbande Borgerkronen om hans Tindinger, eller med Taarer plette Beretningen om hans fredsomt tilkiæmpede Seir. — Denne Roes tilkommer den borgerlige Friheds Ven, og skiøn vil den pryde, thi den blev dyrt erhvervet."

„Om Hertugen af Wellington er af gandske Hierte ja, hvad vil sige mere, med Held understøttet i denne store Kamp af Englands uafhængige Bogtrykkerpresse, ville vi ikke paatage os at paastaae, vide heller ikke, om han synderlig agter paa denne Bistand. Men i det mindste skal han finde, at der gives een uafhængig Presse, der er det i samme Grad, som han er uafhængig af sine Fiender."

„Hertugen af Wellington har paalagt sit Land overmaade store Forpligtelser; men han betænke, at han har paataget sig selv i samme Maade. Han kan fra denne Time af ikke undvige, at være endnu noget andet, end en stor Minister. Hans egne udøvelige Handlinger ville, som Furier forfølge ham, og tilintetgiøre ham, hvis han end blot viger eet Haarsbred fra Ærens Vei. Den, der har fuldbragt noget saa Stort, kan for Fremtiden ikke i Smaaligheden finde noget sikkert Sted for sig. Der er endnu store offenlige Anliggender at vogte, mægtige Grundsætninger at haandhæve, trykkende Besværinger at stille, mægtige Undertrykkere at aftvinge store Godtgiørelser, Handelens, Retspleiens, Repræsentationens, Menneskehedens Rettigheder — Alt at bringe til hurtig og uudsat Overveielse. Det betænke Hertugen af Wellington vel! . . . Vi sige, Hertugen af Wellington kan for Fremtiden ikke paaskyde Mangel paa indtrængende Skarpsind eller paa Magt til at udføre nogen velgiørende politisk Plan, hvis

Antagelse Almeenvellet kan fordre af en Regiering. Mangel af Redelighed ville i det mindste vi være meget sene til at give ham Skyld for, men billigt og aabenhiertigt er det at give ham tilkiende, at den brittiske Nation er en Elsket, der veed at giøre Forskiel, og at den ligesaa godt formaaer at spotte den utroe Beiler, som at yde den Ærlige Kiertegn."

Samleren kan ikke sige dette Æmne Farvel, uden til Slutning at bevare de herlige Ord, den protestantiske Geistlige, den berømte Dr. Chalmers, sagde i en Forsamling af Religionsfrihedens Venner i Edinborg: Paa Religionsfriheden torde jeg anvende den Roes, Sheridan udtalte over Pressefriheden: Giver mig et bestukket Underhuus, et Overhuus, der er tilfals, og et Ministerium uden Grundsætninger, men giver mig tillige en fri Presse, og jeg vil reformere det Alt. I samme Aand siger jeg: Giver Catholikerne Emancipationen, tilstæder dem Plads ved Monarkens Øre; men giver mig Bibelens frie Omløb, og jeg vil styrte Vildfarelsen, saa stærkt den end maatte være forskandset."

Da nu denne store Anstødssteen lykkelig er bortrøddet, og altsaa det engelske Ministerium med Frihed og Tryghed kan henvende sin Opmærksomhed paa udenrigs Anliggender, vogte alles Øine med Begierlighed paa, hvad nu tør være i Vente. I Henseende til Portugal, og Stridighederne mellem Don Pedro og Usurpatoren af hans Datters Throne — siger et engelsk Blad, the Globe. — bevare Ministrene endnu en dyb Hemmelighed." Imidlertid ere alle enige om, at denne Byld ere kommen saavidt, at der maa Hul derpaa. Uhyre Opsigt har især en mellem Defactoregenten, og Expregentinden, hans Søster In-

fantinde Isabella Maria forefalden Scene foraarsaget. Don Miguel vilde have erfaret, at en af hendes Domestiker var gaaet til Engelland, ikke blot med vigtige Depecher fra hende til Don Pedros Agenter, men og med en Deel af hendes Juveler og Penge, som hun saaledes vilde bringe i Sikkerhed. Rasende over denne Efterretning styrtede han ind i hendes Cabinet med en Pistol, hvorpaa en Stilet, i Haanden, og fordrede Regnskab for Tienerens Undvigelse. Som han var i Begreb med at lægge Haand paa hende, gav Faren hende Mod, hun kastede sig over ham, slog Krøblingen til Jorden, og undløb. Han foer rasende op, saarede Conde de Camarido, der vilde styre ham tilrette, i Armen, og skiød efter Prindsessen, men ramte til hendes Lykke en stakkels Domestik, der faldt død om paa Stedet. Hans Yndling, Barberen Grev Oveluz kastede sig for Don Miguels Fødder, og reddede Prindsessens Liv, men hun er indespærret i sine Gemakker, og siges bestemt at sættes i Kloster, hvilket imidlertid hendes mislige Helbred efter denne Mishandling skal hidtil have hindret.

Misstemningen imod ham skulde alt da i Følge Efterretninger fra Lissabon af tredie April i engelske Blade, være stegen til den Grad, at han sagdes at have føiet alle Anstalter til at rømme i Tilfælde af et Udbrud, og tye til Spanien, hvor de portugisiske Prindsesser siges at være hans Tilflugt og Trøst. Senere Efterretninger af 11te April i samme Blade sige: — siden sidste Pakketbaad afseilede, have ulykkelige Begivenheder saaledes optaarnet dem, at jeg ikke veed, hvor jeg skal begynde med at give Fortælling derom. Som jeg bebudede i mit seneste, er Assignatcirculationen paatvunget de Facto, skiøndt den endnu ikke er

bleven anordnet de jure. Enhver, der vægrer sig at modtage denne Papiirsmynt, anklages, som Revolutionair, og hæftes uden videre Beviis. Politiets Udsendinge gaae omkring at giøre Indkiøb med dette Regieringspapiir, de gaae ind i Boderne og fordre det verlet, under Trudsel af Regieringens Hævn. Don Miguel, hvis Hiemeed nu synes at faae Fingre paa den liden Qvantitet Specier, der endnu blive i Omløb, sender sine Tienere at verle dette Papiir i Huset hos alle Bankerere, Verlere, og Kiøbmænd, som ved Synet af Slotsliveret ikke tør modstaae hans Udfuelser. Intet under Fiskus hørende Departement modtager imidlertid dette Regieringspapiir i Betaling. Bliver dette ved, vil om faa Uger ikke een Krone findes i Omløb i Lissabon. Fængslinger vedblive uafbrudt. Fangernes Tilstand i Fængsler og Fæstninger er bleven grædselig, og er næsten utroligt for, hvo ikke har seet det. Da der i Stadsfængslerne vare mange rige Personer, der understøttede deres stakkels Medfanger, har Don Miguel befalet, at alle, der havde noget at leve af, skulde sendes bort, og indspærres i Fæstningerne San Juliao, Belem og Bugio, at de tilbageblivende kunde være udsatte at døe af Hunger, uden Fare for at faae nogen Hielp."

Lægge vi nu hertil, at det første udgydede uskyldige Blod med Foye ansees som Forløber formere; at der var oprettet Skafotter paa Lissabons Torve og Gader, og at to og tyve Liberale sagdes udseete at blødes derpaa, at der var sendt Troppertil Oporto, for at holde Vagt, medens 18 derfængslede Constitutionelle henrettedes, at Cellerne i Klostrene vare aabnede til at tage mod Fruentimmer, som Fængslerne ikke kunde rumme, fristes man mere og mere til at nære det Haab, at Vederstyggelighedens Skaal omsider maa være fuld,

og den Draabe nær, der skal bringe den til at løbe over.

At under disse Omstændigheder, Opmærksomheden er spændt paa, naar og hvorledes de portugisiske Anliggender ville blive forebragte i Parlamentet, er saare naturligt. Skulde efter det, der i Aviser er fortalt, Marquis Beresford være udseet at gaae som Gesandt til Portugal, for at underhandle et Forlig, hvorefter Don Miguel skulde ægte sin Niece, love Forandring i sine hidtilværende Forholdsregler, og Constitutionen hæves, torde formodentlig de Blade have Ret, der have fremstillt Wellingtons Taksigelse til Oppositionen i hans Slutningstale om Emancipationsanliggendet, som et tienstligt Farvel, og Tak for den Gang, da det neppe torde være Tvivl underkastet, at en Holland, Landsdown, Mackintosh, Brougham og flere neppe heri vilde findes saa enige, eller saa eftergivende, som de i de irlandske Anliggender have viist dem.

Meget vil vel imidlertid ogsaa i denne Sag komme an paa, hvad Vending Tingene tage i Frankrig, hvor Ministeriet synes spændt med den venstre Side i Anledning af den foreslagne Municipallov, som Ministrene Martignac og Portalis midt under Forhandlingen toge tilbage, efter at eet Capitel deri var blevet forkastet. Senere er La Ferronayes Portefeuille, til hvilken mange og betydelige Competenter nævntes, overdraget Hertugen af Laval Montmorency, Gesandt i Wien, et Valg, som Tidenderne bebude, at ville være Wien og London meget behageligt, men som man i Paris endnu ymter om, at være skeet, ham uadspurgt, og vel neppe at ville blive modtaget; hvilket dog Ministerialbladet Messager forsikrer, at være en ugrundet — Frygt (?).

At man saavel i Henseende til de portugisiske, som østlige Anliggender neppe tager nogen bestemt Beslutning, inden han saa vel har erklæret sig angaaende Modtagelsen af Udenrigsministeriet, som de Grundsætninger, han agter at følge, kan vel neppe være Tvivl underkastet; uden al Betydning er vel neppe heller en Reise, Hertugen af Orleans med sin Søn Hertugen af Charkres gior just nu til London; og har man ymtet om, at nysnævnte unge Prinds let kunde blive den unge portugisiske Dronning en velkommere Beiler, end den, man vil paanøde hende.

Ogsaa med de østlige Anliggender synes store Systemsforandringer at være i Giære. Sir Robert Gordon, Broder af Udenrigsministeren Aberdeen, er i Stratford Cannings Sted udnævnt til Gesandt hos Porten, og afgaaet for det første til Neapel. Det hedder vel, at Sultanen er urokkelig, og vil ikke høre om Underhandling at sige; imidlertid lægger man Mærke til, at Paschaliket Morea ikke findes paa Aarets Befordrings og Embedsliste, ligesom og Preussen smigrer sig med at spille en betydelig Rolle ved de foreslaaende Underhandlinger. I Constantinopel herskr megen Misfornøyelse over den ved den russiske Blokade foraarsagede Dyrtid, og ikke mindre ved de i det mindste høist utidige og ukloge antinationale Forandringer, Sultanen med Dragter og Munderinger foretager. Fiendtlighederne, der i øvrigt i Følge Aarstiden og Veirliget have hidtil neppe været betydelige, siges, at have været til Russernes Fordeel, hvorimod i Asien Tingene for Øieblikket synes betænkeligere, saa at adskillige russiske Regimenter, der var bestemte til Sackens Hovedquarteer, have faaet Befaling at støde til General Paskewitz; enten det nu er for den Forstærkning,

Tyrkerne fra Egypten af siges at faae, eller over den i Teheran forefaldne blodige Catastrophe, hvor den russiske Gesandt med hele sit Følge er myrdet i sit Hotel af den oprørte Pøbel.

Den vordende grædske Stat bestemme Aviserne en ny Regieringsform og Regent; hvilket torde minde mangen Læser om det gamle Sandsagn: ikke at sælge Huden, før man slog Biørnen.

Den hellige Stoel har faaet en ny Pave i Cardinal Castiglione, der har antaget Navn af Pius den ottende.

Et frygteligt Jordskiælv hærger det sydlige Spanien.

Frygtelige Oversvømmelser have anrettet megen Ødelæggelse omkring Dantzig og flere Steder, og det synes, som den oprørte Natur er endnu ikke beroliget.

Over den politiske Fremtid hviler et tykt sort Slør, og beroer det desværre paa Omstændigheder, der kun have alt for megen Indflydelse paa det Hele, naar det vil kunne lettes, og hvad man da tør vente at see. Medens nogle Aviser have berettet, at den metternichske Indflydelse i selve Wien skulde have fundet en uventet Modvægt, fremstille andre Beretninger det, som meget uafgiort, hvad Følger den fra Wien kommende Udenrigsministers Indtrædelse i det franske Cabinet vil foranledige, og atter en tredie nyere Beretning ymter om, at i England Wellington skulde træde ud af Cabinettet, men tilbage i Spidsen for Hæren, Whigformanden den herlige Grey i hans Sted i Spidsen for Ministeriet, hvor han da ventelig vilde medbringe flere af Foxes, og Cannings værdige Medstridere.

Englands politiske Barometer paa Stockborsen siges at staae paa meget uroligt, hvilket man, foruden den i Handelen og næsten alle Haandteringer indtraadte Standsning, især tilskriver en Expedition, som bebudes at skulle gaae til Portugal, en sandsynlig Krig med Rusland, og en i disse Tilfælde som uundgaaelig omtalt Formueskat, hvormed endog Wellington er sagt at være i fuldt Begreb.

Megen Opsigt gior det, at, ligesom Cathedralkirken i York af en Sværmer ved Navn Martin er afbrændt, saaledes og er skeet et lignende Mordbrands Forsøg i Westminster Abbedie, og at, medens dette vari Undersøgelse, adskillige anonyme Brandbreve ere indløbne til Fredsdommeren i Queensquare, der truede, at alle Cathedralkirker i England skulde have samme Skiæbne, naar Kongen ikke tog sig Statens Farer til Hierte. Og hedder det, at Hr. Peel har holdt det for Pligt, at forelægge Kongen Brevene i Geheimeraadet.

Med en ny Seir for den gode Sag trøster Samleren sig til at kunne begynde næste Udsigt, i det en humanere og liberalere Presseanordning i Nederlandenes andet Kammer næsten eenstemmig er antaget, og altsaa snart synes at kunne giøre Ende paa den forhadte Ministerialvilkaarlighed, man hidtil klagede over. Nærværende er han saa lykkelig at kunne slutte med et Fædrelands-Held, i det Dannerigets kiærlige Fader Frederik den siette atter nyder en fortient Løn for sit herlige Konge- og Menneske-værd ved at see sit Folks hiertelige og eenstemmige Deeltagelse i hans elskede Caroline's nærforestaaende Forening med en kiær Sønnesøn af Frederik den femte, Prinds Frederik Ferdinand. Deres Kiærlighed og deres indbyrdes Lykke skiænke siette Frederiks kommende Dage den første af al jordisk Velsignelse, den at opleve Glæde paa sine Børn, forsødet og forskiønnet ved den herlige Kongebevidsthed, at et trofast og erkiendtligt Dannerfolk takker og priser Gud derfor, at han saa værdelig lønnet, hvad Fredrik fra tidlige Aar var, i blide og stormfulde Dage stedse har været, og med den høieste Velsignelse endnu længe, længe vil vedblive at være for Danmark.

Den 2den Maj.

K. R.

Tritogenia.

May 1829.

Udaf Sismondis: des Consequences de la guerre dans le Levant.

(Sluttet, s. s. H.)

Det er i denne Aand, det er ved at giøre det første Skridt til at ordne Østens Anliggender, til Civilisationens fælles Tarv, at Frankrig har formaaet England, meget imod dets Villie, at forene sig med det, for at staae Grækenland bi, og hielpe til at befrie det. Det var paa eengang det klogeste, og det ædelmodigste Parti; og for nærværende Tid er Frankrig kaldet til, endnu at kiæmpe tilligemed sin Allierede, for at erholde, at det nye Grækenland maa blive saa stort, saa mægtigt, som muligt; alt, hvad der vil gives det, vil være uddraget Rusiands Vaaben og Indflydelse; i det forbereder sig en tilkommende Vogter af Mid-

delhavets nordlige Indløb, for at afløse den tyrkiske Vanmagt.

Det Spørgsmaal, der for nærværende omhandles, om de Grændser, der ere at give Grækenland, er næsten ligesaa meget et europæisk, som et grædsk Spørgsmaal. Det er nødvendigt, at den nye Nation er stærk for at være uafhængig, for ikke at søge en Beskyttelse, der giver den i den ene eller den anden af Nabomagternes Raadighed. Dens Befolkning maa være eensartet, at den ikke skal sønderslide sig selv ved Borgerkrige, den maa være tætsluttet, og omgivet med gode Militairgrændser, at den ikke skal i sin Barndom uafladelig have at tye til sine Beskiærmeres Betryggelse. Vilde man forene alle grædsktalende Folkeslag, maatte Thessalien, Macedonien, Cyprus, Rhodus, en Deel af Lilleasiens Kyster indlemmes i Grækenland; men dette Grækenland, udstrøet paa alt for stort Rum, og svækket ved sin Storhed, vilde aldrig kunde forsvare sig. Det er meget bedre, at det frie Grækenland aabner sine Fristæder for det Grækenland, der endnu skal forblive trælbundet, og ved dettes Emigranter forstærker sin formindskede Befolkning. Hvis man derimod henfalder til den gnidske Plan, der er blevet bebudet, at indskrænke Grækenland til Peloponnes,

og nogle Øer, vilde man være kaldet at vaage uafladelig, for at forsvare de lange Kyster i Lepanto- og Morea-bugten mod Røverpak, der kom paa smaa Baade, og man giengav ikke Freden til den meest krigerske Deel af Hellas, hvor Biergboerne, Armatolerne, ere bestandig stærke. Grækerne ville udentvivl ønske at udvide deres Grændser lige til Grændserne af Floden Sperchios; imidlertid indbefatter den Biergkiæde, som strækker sig fra Artabugten til Thermopylerne, naar man med Fastlandet forener Euboea og de øvrige Øer, hele det forherligede Grækenland, hele det tætsluttede Grækenland, og der var let at forsvare.

Der er udentvivl ingen Nødvendighed i, at sige Russerne, at deres Tilværelse i Europa med Rang af eet af dets første Monarkier, beroer paa de Anspændinger, de i de næste Feldtog vil giøre, for at tilbagevinde deres gamle Navnkundighed. Det er nødvendigt, at de vise, om de mellem Magterne skulle stilles over eller under Tyrkerne, eller de ville snart dale under alle de andre. Man er nuomstunder meget tilbøielig til, at mistroe alle de foregaaende Beretninger om Russernes Militairmagt, og at troe, at Generaler tilvendte sig Lønningen for alle de talrige Soldater, der ikke vare til uden paa deres Lister. Men ingen

drømmer enten om at nægte Russernes Tapperhed, eller Rigets store Befolkning, eller den hele slavonske Stammes Dueligbed til at danne sig hurtig, og lære Alt. Det er da rimeligt, at ved Aabningen af næste Feldttog Russerne vil vise dem, med en Styrke, langt over den, de i Aar have fremstillet, og at de vil undgaae de Feil, de ere faldne i. Tyrkerne ere derimod sandsynligviis udtømte ved deres Anspændinger, og naar man ikke ventede sig den Energie, de dette Aar have udviist, kan man endnu mindre vente, at det pludselige Udbrud af deres Fanatismus skal forvandle sig til en levende og varig Flamme. Ny Kands vil da vise sig til at befrie de af Tyrkerne trælbundne Nationer; det er sandt, at disses Tillid til Russernes Beskyttelse er som tilintetgiort; men paa den anden Side kan Krigen ikke let Andet, end giøre Tyrkernes Despotisme vildere. Fortvivlelsen vil næsten uundgaaelig drive disse Nationer, som sukke under Aaget, til Opstand. Dette Øieblik bør da Europa gribe, for at hindre dem at kaste sig i Uslands Arme, og for at befæste deres Uafhængighed. Hvad de store Magter da kan og bør giøre, er endnu tilhyllet under Fremtidens Slør; men io før de med Hensyn til de fordum af Tyrkerne erobrede Folkeferd an-

tage en almeen Plan, for at fremskynde dieses Opdragelse, grundfæste deres vordende Regieringer, og sætte dem istand til at forsvare dem ved dem selv; jo menneskekierligere og ædelmodigere denne Plan bliver, jo mere vil den betrygge de frigiortes Velstand og Uafhængighed, og jo mere vil den berede Hindringer for Ruslands yderligere Erobringer, Betryggelser for Nationernes Ligevægt, Fordele for samtliges Vindskibelighed og Handel; jo mere uegennyttig den bliver, jo bedre vil den tiene deres Tarv, der have antaget den.

Falder det tyrkiske Rige i Opløsning, kan man see Elementerne til adskillige store Folkeslag udgaae af dets Ruiner. Moldauer, Wallacher, Bulgarer, Servier, Bosniakker, Albaneser, Macedoniens og Thessaliens Græker, og Thraciens sande Tyrker, kunne enten være til hver for sig, eller efter deres Forhold af Stamme, Religion, Sæder og Tungemaal, eller efter de naturlige Forsvar, som deres Grændser frembyde, forene sig til at danne mægtigere Stater. Det asiatiske Tyrkie er endog beboet af forskiellige Stammer og Fiender af hinanden: Armenier, Druser, Turkomanner, Curder, Maroniter, Syrer, Beduiner er der blandede mellem Tyrkerne; Egypten gaaer ad Uafhængighed, og Afrikas Regierin-

ger ere næsten komne dertil. Alle lide nu, alle plyndre hinanden, og myrdes af hinanden; alle kunde gaae frem ad Civilisation, Lykke, og Rigdom, hvis Europa isteden for at befæste det Aag, der knuser dem, hialp dem at organisere sig.

Men isteden for den ædle Viisdom, maa man kun alt for meget vente at see, aldeles modsatte Raad faae Overhaand. Et vist Parties Journaler i England søge Ære i at ville faae Folk til at troe, at deres Ministerium alt har vendt et truende Sprog til den russiske Keiser, og at det, medens det lader sig trodse af Don Miguel, beordrer Nikolaus at lade sine Armeer rykke tilbage; paa samme Tid bebude de et Forbund mellem England og Østerrig for at paaføre Rusland Krig. Gamle Lidenskaber, gamle Fordomme, drive maaskee de engelske i denne Aand; imidlertid, saasnart de begynde at underhandle, vil deres krigerske Fyrighed hurtig kiøles; Østerrig vil affordre dem Subsidier, inden det lader en Mand rykke ud, og snart vil det lade dem skimte, hvad det agter at bruge dem til. Man veed, hvorledes dette Land pleier at forsvare sine Allierede, hvorledes det har behandlet Polen, Venedig, det tydske Riges mediatiserede Fyrster. I Dag forbittres det over, at man ikke viser Agt

for Tyrkiet; i Morgen vil det forlange en Part af dets Bytte; man afstaae det Servien, Bosnien, Dalmatien, England betale Indtagelsesomkostningerne, og det vil være rede, at indgaae Forbund med Russerne.

Jo mere man staaer Tyrken bi, jo mindre vil han virke selv, og saasnart han begynder at have Uheld, ville Deelingsforslagene komme frem. Disse Forslag, der ville friste Hverdagsstatsmænd, ere den meest overhængende Fare for Europas Fremtidsfred. De ville opvække Avindssyger, Medbeilinger, Krige. Hver med-deeltagende Magt vil være saarlig i den Provinds, den har taget for sin Part; isteden for at vinde Styrke, vil den svække sig. De Nationer, der fratages Tyrkerne, ville altid vinde ved Byttet; men de vil ikke desmindre længes efter en bedre Tilværelse; de ville ikke tage til i Befolkning, i Rigdom, i Energie, og ville ikke vinde den Vægt, de kunde have i Europas Veieskaal. Servierne, Bosnierne, Albaneserne, constituerede til uafhængige Folkeslag, og vel regierede under fælles Beskiærmelse af de Magter, der ville frede Europa, vilde i deres Patriotismus tage dem over at finde Midler til at modstaae Russerne; overgivne til Østerrig ville de derimod altid være færdige at giøre Opstand imod det ved første Krig, for at

forene sig med Rusland. Det vil være ligesaa med ethvert af de andre Europas, Asias eller Afrikas Folkefærd, som man vil prøve at give nye Herrer, istedenfor at tilbagegive dem deres Nationaluafhængighed.

Jeg veed, at en Classe Mennesker, som vi snart skulle høre føre et andet Sprog, alt skriger over dette Misbrug af den Stærkeres Ret, der raader over de svages Tilværelse, og at den paastaaer, at en Stat aldrig kan befatte sig med en anden Stats indvortes Tilværelse, at den aldrig kan uden Forgribelse mod Folkeretten tæede imellem, for at hielpe den at give sig en Regiering, eller forandre den nærværende. Denne Imellemkomsts Grundsætning er en af dem, som man ganske nylig har udraabt for Verden, saavelsom Legitimitetens; og man har ikke hædret den ene bedre end den anden, eller rettere, man har aldrig groveligere krænket dem. Blot er deraf fulgt en usikker, taabelig, modsigende Politik, som, det synes, de sidste Begivenheder i Portugal skulde have bragt til at forsage. Fra den Tid af, Jus publicum foredrages, have Staterne ikke afladt at giøre Indgreb i hinandens Eneherskab, at virke, den ene paa den anden, i Forhold til de Grunde eller Paaskud, deres indre Politik har gi-

vet dem. Polen blev deelt under Paaskud af dets Uroligheder; Holland blev, for at begunstige Huset Oranien, af Preussen berøvet den Constitution, det frit havde givet sig; Amerika blev trods Engelland frigiort; alle Coalitionerne mod Frankrig blev vendte, snart mod Folkets Deeltagelse i Enevælden, snart mod nye Menneskers Ophøielse istedenfor de gamle Dynastier; alle Frankrigs Krige havde til Formaal at sætte Naboregieringerne i Forhold med de Grundsætninger, som regierede det. Efter Napoleons Fald have Kongecongresser gienorganiseret alle (?) Staters indvortes Forvaltning. Kongerne have med aaben Magt undertrykt Neapels, Piemonts, Portugals og Spaniens liberale Constitutioner, og naar de efter disse Hverdagsacter komme at fortælle os, at de ikke have Ret til at blande dem i den indre Forvaltning, at de ikke have Ret til at tilholde Ferdinand, eller Don Miguel, at holde, hvad de have tilsvoret deres Nationer, at de have ikke Ret til at hindre Mahmud at myrde dem af hans Undersaatter, der ikke dele hans Tro, synes de at indskrænke dem til den Ret at gjøre det Onde, uden nogensinde at kunne gjøre det Gode.

Virkelig er, fra den Tid af, Arvefølgens Regler, som bedre begribes, Følelsen af Nationernes

Værdighed, som bedre skattes, have giort Successionskrige meget sieldne, at den politiske Oeconomies Fremskridt have ledet til at opgive Handelskrigene, at den offenlige Menings Magt ikke mere tillader Krige uden Grunde, foretagne af Lyst til at plyndre eller erobre, Mellemkomstkrigene næsten de eneste, man maa vente. En Skinsyge, en ulægelig Mistro, er, og maa være mellem de Nationer, der gaae frem, og dem, der gage tilbage. Disse sidste have ikke afladt at arbeide paa at bringe Nabonationerne til Krebsgang; thi de vide, at dersom det ikke lykkes dem at trykke disse tilbage, vil disses Exempel henrive dem. De frie Nationer have paa deres Side lært, hvor farlige Nabotyrannierne ere for dem. Det er Fiender, der belure dem uafladelig, for at overvælde dem, saasnart de skulle troe Leiligheden gunstig. Krigen er antændt imellem disse to Partier; i det høieste afbrydes den ved Stilstande, der blot hvile paa Undertegnernes Leilighed, ikke paa evige og uforanderlige Grundsætninger, som det vilde være, om hver Nation indskrænkede sig til Overvælde over sig selv.

Vil det da sige, at Folkeretten ikke skal have nogen Regel, nogen Grundsætning? upaatvivlelig ikke. Vi, Frihedens Venner, have vor Regel,

som vi ikke vil være bange for at forkynde; det er den samme, som vi erkiende, ikke som Grundsætningen, men som Maalestokken for den offentlige, som private Moral; det er at søge det største Antals største Vel. Hvad end Pligtens Drivefieder er, ved hvilken Aabenbaring, den kommer til Samvittigheden, er en Lov retfærdig og viis, naar den ved sin Virkning opnaaer det største Antals største Vel; en politisk Handling, en Krig, en Tractat, en Mellemkomst i vore Naboers Skiebne, ere retfærdiggiorte, naar de tage Retning ad dette store Maal. Vore Vederparter kunne ikke være undergivne samme Grundsætning, som vi; de ville ene, de ere stundom enede om nogle abstracte Grundsætninger, som vi ogsaa undertiden have havt den Godmodighed at modtage af dem; men de forbeholde dem paa samme Tid den Evne at fortolke den efter deres Maade. Ligeledes havde to medbeilende Secter stundom mødt hinanden i et og samme Symbol, naar de have været saa heldige at vælge saa uforstaaelige Ord, at den ene og den anden derved forbinder, hvad Mening den vil; men naar vore Modstandere vil handle, vil de altid følge den Grundsætning, der er tvertimod vor; de vil altid søge det lidet Antals største Fordeel, paa det store Bekostning.

Man kan erkiende, at det er deres Grundtanke, blot af den Tone, hvori de beflitte dem at tale nu baade om den iberiske Halvø, og Orienten; af den Foragt, de ublu lægge til Skue baade for Moral, og Philantropie, og det de kalde, en sødladen følsom Politik, af den Triumph, hvormed de have udbasunet den engelske Konges Slutningstale til Parlamentet, som ægte engelsk, som ægte ren for al Tragten efter Menneskehedens Vel. Disse Mennesker, der med saa megen Bram have opkastet dem til Alterets og Thronens Kiæmpere, Religionens, og den private Morals Forsvarere, vise saa megen Foragt for dem, der troe, at Moralen skal ogsaa styre Politiken, bebude saa lydelig, at det er Skielmer, der søge at giøre Daarer, at man undertiden bliver forvirret over deres Vished, og at man spørger sig selv, om deres beklagelige System skulde være sandt. Det skulde være ilde giort, at bestiæle eller myrde sin Fiende? men der er ingen Lidelser, hvortil man ja kan fordømme en Nation, hvis man finder sin Fordeel derved? Man tør mage det saa, at alle Østerlændinge forblive i Trældom, at deres Velstand adspredes, at deres Vindskibelighed udslukkes, at deres Befolkning aftager aarlig, saasnart England har Fordeel deraf? Det

vilde være ilde giort, at forgive et Menneske, at fordærve et Barns Moralitet! men man kan forgive Tyrkiet, Portugal, Spanien; man kan fordærve vorne Menneskers, Børns, ufødde Slægters Moralitet; man kan for sin Fordeels Skyld opretholde her en Regiering, der aldrig vil tillade disse store Egne, at frembringe en eneste dydig Mand?

Aldrig er denne Omstyrtning af al offenlig Moral blevet vedkiendt paa en mere ublu Maade, end ved Toryjournalerne i England: da Pressefriheden der i Landet har vant til at drøfte Alt for Publicums Øine, vover man der at sige, hvad andensteds nedrige Mennesker gjøre uden at tilstaae det.

Disse Journaler erklære, at England har Fordeel af, og følgelig Ret til, at haandhæve det tyrkiske Rige i sin Integritet, i sin Barbaries og Anarchies-stand, for ikke at rokke den Handel, som nogle Engelskmænd drive i Levanten. Man føler en saa dyb Foragt for de Dyndsiæle, der raisonnere saaledes, der, naar de veie et Pd. St. mod tusinde mistede Liv, finde, at det første har Overvægten; saa at man foragter, at bevise dem, de ere ligesaa urimelige som barbariske, og at til Fordeel for deres Handel det største Antals største

Vel i Levanten, er det allerbedste, de kunde ønske. Andre, der hæfte sig til en vigtigere Interesse, kalde Tyrkiet Indiens Formur, og bebude, at Compagniets Besiddelser ere forlorne, hvis Russerne kunne udstrække deres Grændser til disse. Er det saa, virkelig! hvilken Skam for England! Hvad! det regierer, det beskiærmer for nærværende hundrede Millioner Undersaatter, eller Bundsforvandte i Indien, og det frygter, at Rusland skal berøre dem! det har regieret dem saa ilde, at det slikke smigrer sig, de kunne modstaae den hæftige Attraa, som Synet af de russiske Undersaatters Lod vilde vække hos dem? Var England i Indien, hvad det bør være, beherskede det sine Millioner Mennesker, som Europas meest oplyste, og allerlængst frie Nation burde vide at gisre det; vilde Raden være til Russerne at skiælve for at bringe sig i Berørelse med dem. Det vilde blive Russernes Sag at befæste Thibets Passer, at gisre Bucharians Orkener ugiennemtrængelige, paa det ingen eneste Russer skulde erfare, hvad Velstand, hvad Indsigt, hvad Lykke Englands Undersaatter nyde, og at det russiske Rige ikke skulde hensmuldre ved den blotte Berørelse af Frihedens Talisman. Vi for vor Deel ville glæde os over denne Fare, hvis den

truer Compagniet; thi det er en fornøden Advarsel til de engelske, at de skulle tilbagegive Indien en lovlig, fremskridende, og beskiærmende Regiering; det er en fornøden Advarsel, at de skulle afskaffe dette Samfund af Enevoldskiøbmænd, der paa eengang giør deres sunde Fornuft og deres Redelighed Skam, der forarmer dem, for at ødelægge deres Undersaatter, og fuldbringer deres Fordærvelse ved at fordærve de Millioner Mennesker, der lyde dem.

Vi ville og for en Deel ikke frygte at bekræfte, ikke blot, at Moralen bør beherske Politiken, ligesom Livets alle øvrige Interesser, og at, ligesom det er den eneste Regel, der kan fyldestgiøre Samvittigheden, er det ogsaa den eneste, der altid til Slutning stemmer overeens med Nationernes Fordele; vi ville gaae videre, vi ville sige, at ingen Mand, hos hvem Verden har beundret en Storheds Caracter, aldeles har miskiændt denne Grundregel. Unægtelig have Politikens Handlinger, og især Krigen, noget saa haardt og umenneskeligt, de knuse saa mange Tilværelser, de volde saa mange private Ønder for at naae et fælles Gode, at man ikke af dem, der anordne disse, maa vente megen Samvittighedsfiinhed, megen Sympathie med de Ønder, de volde.

Disse enkelte Barbarskheder, disse Forbrydelser have forledt deres Ombømme, som paastaae at give Politiken Regler; de have ikke begrebet, hvorledes Moralen kunde endnu finde sit Sted midt iblandt noget saa ondt.

Men de store Generaler og de store Statsmænd have hævet dem til en vigtigere og mere vidstrakt Synspunkt. Selv de, der hærdede sig med Hensyn til de enkelte Onder, de anordnede, og de, der for at volde deres Modstandere end mere Ondt, voldte deres Tilhængere Meget, havde behov at berolige deres Aand, at tilfredsstille deres Samvittighed ved nogen stor moralsk Idee, og hvis de forblindede sig, var det i at troe, at Hiemedet retfærdiggiorde Midlerne. Napoleon selv, i det han tillagde sig alle Magter i Staten, omstyrtede Folkets Betryggelser, mangfoldiggiorde Krigens Ulykker, tænkte stedse paa denne Lighed for Loven, denne Aandernes Flugt, denne skionne ufuldstændige Deeltagelse af alle i Regieringen, endelig den fornuftige og retfærdige Lov, som han bragte fra Folk til Folk; han troede, at den store Masse Mennesker, ikke blot i Frankrig, men i de Lande, han i nogen Tid havde regieret, vilde have Følelse for de Fordele, han havde forskaffet dem, saa at vi have hørt ham sige i 1815, at han kunde

faae dem til at vende sig, ligesom han han havde faaet Frankrig dertil. Han troede ogsaa at kunne forklare sit Forhold af dette Moralprincip, det største Antals største Gode, som, han paastod, aldrig at være afveget fra; og indtil Enden af sit Liv har han indskudt sig ikke blot under Eftertidens Beundring af hans Talenter, men og under dens roligere Dom om det Gode, han efterlod den i Arv. Ligeledes føler hans store Modstander — skiøndt nogle Journaler, der paastaae at fortolke hans Tænkemaade, rose ham uafladelig for at have været blot og bar engelsk, at have altid været redebon til at opofre en heel Verden for det engelske Navns Ære — inden i sig selv noget, ophøiet over denne tranghiertede Egoismus. Trods Morning Journal og Standard, trods selve Hertugen af Wellington, hvis hans Lands Fordomme stundom have formaaet han til at bagvaske sig selv, vil vi troe, at denne lykkelige General ved sine Seiervindinger har villet tiene den hele Menneskehed; og vi vove at svare ham for, at hvilke end hans Omdømmes Vildfarelser kunne have været, vil Efterverdenen ikke føre ham til Regning, uden hvad han vil have troet at giøre for Menneskehedens fælles Vel.

K. R.

Om en nye Udgave af Churchills Poem: Selvstændighed, oversat af P. A. Heiberg.

Dette lille Skrivt er en litterariſk Mærkværdighed, da det er trykt med danſk og engelſk Text i Paris, udſtyret med særdeles typographiſk Zirlighed, og formodentligen ikke beſtemt til egentligen at komme i Boghandelen. Det har følgende, ogſaa paa Omſlaget (der er zirligt, ſom det øvrige) aftrykte Titel:

Independence. Poem by Charles Churchill. — Selvstændighed. Overſættelse af P. A. Heiberg, Medlem af det Kongelige nordiske Oldſkrivts Selſkab i Kiøbenhavn og af Videnſkabernes Selſkab i Erfurt. — Paris. Imprimerie de Firmin Didot, Rue Jacob No. 24. 1828.

Det hele udgiør 52 Sider, trykte i ſtor Octav med didotſke Typer paa Velin-Papiir.

Heibergs Overſættelſe af Churchill, hvilken ubentvivl endnu ere de Fleſte, der kiende noget mere til danſk Literatur, end blot Øieblikkets, i kier Erindring, fortiener, iſær i dens nærværende forbedrede Udgave, mere at kaldes en Omdigtning eller Overdigtning i det danſke Sprog, end en blot Overſættelſe, ſaa kraftfuld er Udtrykket, ſaa

smukke og utvungne Versene, og saa mandig den Veltalenhed, der hersker i dette udmærkede Digt. Jeg kan ikke bedre kalde det tilbage i ældre Læseres Erindring, eller give yngre en Idee om det, end ved strax at afskrive følgende Sted af Slutningen:

Selvstændighed! o evig hilset vær!
Hvor faa har kiendt og skattet, hvad du er!
En Deel opoffrer dig for Sviir og Støi,
En Deel, som Børn, for fattigt Dukketøi.
Snart Gierrighed, snart ussel Ærelyst,
Forjager dig af Dødeliges Bryst.
Hin søger dig rundt om paa denne Jord,
Og veed ei, at du i hans Hytte boer:
Du hviler ved hans Seng, gaaer paa hans Vei,
Du møder ham, men, ach, han seer dig ei.
En har dig, og din sieldne Lykke veed,
Men lukker dig i Pengeskrinet ned;
Har ei det Mod, i denne onde Tiid,
At bruge dig, men skiuler dig med Fliid.
Selvstændighed! o evig hilset vær!
Skiøndt du ei kiendt, skiøndt du af Møden er,
Velkommen! Naar enhver foragter dig,
Modtag mit Kald! kom, lev og boe hos mig!
Naar, knuust engang af Skiebnens tunge Haand,
Jeg synke vil, hæv du min matte Aand;

Lær mig Foragt for ussel Høitidsfærd,
Og at ved dig mit Liv er noget værd. —
Selvstændighed! o evig hilset vær!
Forglem mig ei, for glemt af mig du er!
Kom tidt, o tidt ind i min lille Sal!
Du stundom der en Yndling finde skal,
Og altid see, hvad Livets Lykke gior:
Fred indenfor, og Loven ved min Dør.

En værdig Fortsættelse af Begyndelsen:

Held Skialden, der tør sige ligefrem
Sin Mening! ach, der er saa faa af dem —
Der frit hver Mand i Øiet skue tør,
Og frygter kun, hvad hver Mand frygte bør.
Happy the Bard (tho' few such Bards we find)
Who, 'bove controulment, dares to speak his mind;
Dares, unabash'd, in every place appear,
And nothing fears, but what he ought to fear.

Oversætteren har dediceret denne nye Udgave til „den danske Literaturs hæderværdige Veteran, K. L. Rahbek, Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiøbenhavn, Ridder af Dannebr. o. s. v." som et Minde om sin Høiagtelse og deres halvhundredaarige Venskab; og denne Tilegnelse er underskrevet „Paris, den 18de Decbr. 1828." I Forerindringen „til den danske og norske Læser"

hedder det: „Selskabet for Sandhed, hvoraf Oversætteren har havt den Ære at være Medlem, fandt i sin Tid denne Bearbeidelse af Churchills Digt værdig til en Plads i dets Samlinger, hvor den da ogsaa findes indrykket i det første Bind, der udkom i Kiøbenhavn i 1798." — — „Tredive Aar ere forløbne siden den første Udgave af denne Oversættelse, men dens Forfatter har i saare lang Tiid levende følt, at man om hans Arbeide med Grund kunde sige, hvad Holberg i en lignende Anledning siger: at Oversættelsen, om den endog er materialiter god, er dog formaliter kun maadelig. I Særdeleshed ere, (vare) Versene ikke allevegne lige; der findes (fandtes) en stor Mængde paa tolv Stavelser, istedet for ti, hvilket er Originalens bestandige Stavelsemaal. Oversætteren, der har nogen Prædilection for dette Arbeide, har altsaa troet, at burde tage det for sig paa nye, for at rette denne Feil; hvorvidt Digtet i denne Henseende har vundet, derom kan han ikke offentlig dømme efter sin egen Følelse; derover ere hans Læsere mere competente Dommere."

Jeg kaldte ovenfor denne Oversættelse mere en Omdigtning eller Overdigtning af Originalen i vort Sprog: Dette maa ingenlunde forstaaes, som om det var en Omskrivning eller Paraphrase,

her tvært og koldt søgde at giengive Originalens Mening, i det den, istedetfor at forvandle den in succum & sanguinem, betog den al Marv og Kraft (andet, seer jeg ikke der vindes ved Paraphraser). Men det er saa langt fra, at den her omtalte Fordanskning er en saadan Omskrivning, at den meget mere har troeligen bevaret al Originalens concise Kraft, og at dens Stiil og Versification endog paa nogle Steder har Fortrin for Originalen, i den større Omhu, hvormed Sproget er behandlet, det Held, hvormed Oversætteren har vidst, at dele Originalens undertiden noget lange, indviklede Perioder, og den større Fynd, han derved har vundet i Udtrykket; hvilket især vilde mærkes af Den, som tog sig for at oplæse Original og Oversættelse for en Samling af Tilhørere. Churchill skrev med stor Lethed *), men blev ogsaa, deels af denne, deels af andre Aarsager, meer og meer skiødesløs i sin Stiil. Han begyndte sildig sin Forfatterbane, først omtrent

*) Det er mærkværdigt, at hans Oversætter netop ligeledes besidder den Gave at arbeide med usædvanlig Lethed. Saaledes er det bekiendt, at hans Comoedie: Vonner og Vanner, er skrevet paa halvtredie Dag (see Heibergs Skuesp. udg. v. Rahbek). Og dog kiender jeg intet Beviis paa, at denne Evne har forledet ham til den Feil, at behandle Sprog og Stiil skiødesløst.

mod hans tredivte Aar, men udarbeidede de allerfleste af sine Værker i et Tidsrum af halvfierde Aar, fra Mai 1761 til October 1764. Hvad han hurtigt skrev, siger hans Biograph, overleveredes ligesaa hurtigt til Pressen. Dette kan tilstrækkeligen forklare Grunden til den ovenfor omtalte Feil; men hvis ellers „Independence" er, som det synes, af hans sildigere Arbeider, saa kan man derimod neppe være eenig med Biographen i, at disse Arbeider „aabenbar ere af ringere Værd, end hans tidligere Frembringelser;" thi det her omtalte Digt vidner om usvækket Aand og Kraft. Ikkun i den ydre Behandling viser Skiødesløshed og Hastværk sig (f. Ex. i en Deel ufuldkomne Riim); og det paa Steder, hvor Tankens Kraft dog ikke synes at ville have lidt ved større Correcthed; thi hvor det er Tilfældet, bør Correctheden heller opoffres, end Kraften svækkes. Digteren maa vel, som Horats foreskriver, lægge de mislykkede Vers igien paa Ambolten, men kun en Riimsmed lader det Friske, det Begeistrede og Kraftfulde i Tanken (om han hændelsesviis engang er kommen over en saadan) bortflye, medens han siler paa Vers og Udtryk. Ofte fremstaaer en ædel Tanke af sig selv i en værdig og ædel Indklædning. Men saa behageligt dette er for Læ-

feren, saa stødende er det paa den anden Side, naar man føler, at Udtrykket nedværdiger Tanken, fordunkler og svækker den. Begge Feil, baade den stive Regelrethed, der dræber Tanken, og den smagløse Incorrecthed, der betager den sin Glands og Kraft, har Churchills danske Oversætter fortræffeligen undgaaet; og selv hvad de ufuldkomne Riim angaaer, hvilke man blandt andet maa dadle i Originalens Versification; da findes af slige kun meget faa i Oversættelsen, f. Ex. S. 25.

Og tænker ei, at lav Misundelse
Forførte mig til Fødsel haant at see.

I Forerindringen omtales, udentvivl efter Hukommelsen, afdøde Professor Badens Dom over denne Oversættelse. Hiin Dom findes i Universitets-Journalen for 1798 tredie Hæfte og er meget gunstig; skiøndt Prof. Baden, hvad ogsaa Hr. Heiberg anmærker, ingenlunde kan beskyldes for at have været partisk for den Side, hvortil han udentvivl har henregnet Digter, Oversætter, og vel i Almindelighed det hele Tidsskrift.

Af den nævnte Forerindring maa endnu følgende hidsættes: „Af væsentlige Forandringer har Oversætteren kun giort to. Han har supprimeret fire Vers, der ikke findes i Originalen, men som han havde troet at burde tilføie for po-

kritiske Betragtningers Skyld. Disse Betragtninger, troer han, vare meget gode i 1798, men havde han ladet de ommeldte fire Vers blive staaende i 1828, vilde man maaskee have anvendt paa ham det juridiske Axioma: nimia præcautio dolus." Dernæst har han supprimeret et Ord, eller, rettere sagt, et Navn; og til denne Suppression siger han sig at have havt meget gyldige Aarsager.

De omtalte, i første Udgave tilføiede, i den sidste udeladte fire Linier, vare saaledes:

Gaaer frem med Mod! men ogsaa — da J veed
At Had er Dydens Løn — med ædel Sindighed;
Og viser, at J ei misbruge kan
Oplysnings-Fakkelen til Oprørs-Morderbrand.

Og hertil var føiet følgende Anmærkning: „Uagtet Forfatteren aldrig har været anseet for Oprørsstifter, hvorfor Oversætteren heller ikke haaber at ansees, saa har denne sidste dog troet, at burde tilføie disse fire Linier, der ikke findes i Originalen, paa det at ikke Tider og Omstændigheder skulle blive anførte som Argumenter imod hans roelige Sindelag. Og tilsidst vil han anmærke, at han, efter Billighed, venter, at ingen af hans Ord blive fordreiede fra deres sande Mening. Hanaffkyerenhver Statsomvæltning.

der ikke bevirkes ved en stigende Oplysning, men blot ved physisk Magt."*)

De i Forerindringen til nærværende Udgave omtalte metriske Feil, eller rettere de Afvigelser fra Originalens Metrum, der fandt Sted i Oversættelsens ældre Udgave, ere meget heldigt rettede i den nye. Af denne meddeles endnu her følgende Prøver:

Fordømte Træl *)! der kunde leve frie,
Men kiøber Baand ved skiændigt Kryberie;
Der med en Pen, skabt til at virke Held,
Forpluntrer os Castales skiønne Væld,
Der for en lav Gevinst, paa Slaveviis,
Har givet Troe, Samvittighed til Priis,
Lig Elis Sønner haaner Sandheds Gud,
Der til sin Præst har kaaret Skialden ud!
Der qvæler fræk al Lyst at virke Gavn,
Og brændemærker selv sit eget Navn!
Og bydende paa Rufferviis sin Pen
Tilfals for mægtige men lumpne Mænd,
Giør Skialden til en ringere Person,
End selv den Ting, man kalder en Baron.

*) See: For Sandhed; et Fierdingaarsskrift, 1 Hæfte 1798, S. 244—45.

**) Da Originalen her har: Perish those slaves &c. vilde jeg foreslaae i Oversættelsen at læse: Bort med den Træl, &c.

Hvad er vel en Baron? har dette Ord
En magisk Kraft, der er saa saare stor?
Kan det, som Klokkens Klang og Trommens Skrald,
Forkynde strax, hvad det betyde skal?
En Greve; — en Baron! skal vor Forstand
For Guder paa vor Jord dem tage an?
Medfører slig en simpel lille Lyd
Begreb om mere Vid, om større Dyd;
Om noget kiekt, som Modgang ei nedslaaer,
Om noget høit, som Fristelsen ei naaer;
Om Retfærd, der bestandig handler ret;
Om Ære, der var stedse uden Plet?
— — — — — — —
En Titel er for mig en simpel Lyd,
Jeg leer ad Fødsel, men jeg ærer Dyd.
Viis mig en Adelsmand med Adelsfiel,
Jeg er hans Ven, men bliver ei hans Træl;
— Skiondt ingen vil, undtagen Dosmeren,
Faae en til Træl, som han kan faae til Ven; —
Jeg foran mig vil unde ham et Trin,
Tilstaae hans Rang, men aldrig glemme min.
Viis mig en Mand, hvis Fødsel, Rang og Magt
Gior alt hans Værd — jeg seer ham med Foragt.
Skal jeg — ved Gud! her Stolthed vises maae —
Af Veien for en saadan Usling gaae?

Skal jeg staae ubedækt med bøiet Knæe,
For slig en visfen Green paa Stammens Træe,
Der ingen Ting i Verden har fortient,
Men raadne bør unævnet, ubekiendt;
Hvis hele Roes er, ved en Hændelse
At stamme ned — maaskee — fra Herr von E.?
At agte ham, er — hvo vil negte det? —
Forbrydelse mod Skialdens Majestæt.

— — — — — — — —

Den sande Skiald, varm af Geniets Ild,
Hvis skionne Sang hver Muse lytter til, —
Lad ham betænke blot, hvad Kald han hav
Og hvad med ham Naturens Hensigt var,
Smukt veie sig mod Hverdags-Adelsmænd,
See saa, om han fornedre vil sin Pen;
Nei, stolt som en Monarch, vil Skialden staae,
Og Fyrstesmiil og Kongers Guld forsmaae.

— — — — — — — —

Tael ei om Skik og Brug! — hvo tager det
For fuldt Beviis mod Sandhed og mod Ret?
Det usle Kneeb af mangen Synder, som
Derved, ach alt for tidt, stial Rettens Dom.
Fortæl mig ei, at Skiebnen det saa vil,
At fra den Dag, da Verset først blev til,
Har Skialden — tvivlende om egen Kraft —
En Stormand stedse til sin Støtte havt;

At, slyngende sig om hans Skiold og Hielm,
En Digter stod som Ranken ved sin Elm:
At Smaafolk staae saa svagt paa egne Been;
At selv Virgil har holdt sig ved Mæcen.
Ja vist, — saa byder Skik, — fordømte Skik,
Der af en daarlig Frygt sit Udspring fik,
Og ei af Trang. — Naar Skialden havde kiendt
Sin egen Kraft i eget Element,
Ustottet man ham skulde seet at staae,
Og Skovens Kæmper ei hans Hoved naae.
— — — — — — —
O er der vel en Digter i mit Land,
Som Skaberen har dannet til en Mand,
Til Friheds Ven — der er saa lidet fri,
At han bedrive kan Afguderie
Med Titel og med Rang? — er der vel een,
Der taaler Harm, som harme maae en Steen?
O nei, o nei! — langt heller evig skye
Hvert Menneske, og til en Hule flye,
Hvor, ei forført til skiendigt Kryberie,
Man spiser Græs og er som Fugle frie.
Ja hellere — skiendt det langt værre er
End samtlige vor Tids Forbandelser —
Fornegte at man Muserne har kiendt,
Og sund Fornuft — og blive Recensent!

Saa skrible fort — thi ingen Dosmer kan
Gaae feil af Roes, hvor Nix blev til en Mand.

En Holberg til Baron, det har man seet;
Naar giorde Magt Baronen til Poet?

Tilbagekald hiin Arilds Tid engang,
Da Adelsmand med Hæder bar sin Rang,
Og ved Daad, der nu saa tidt i Løn,
Bli'r dadlet af hans ægte Horeson.
Retfærdig, selv hvor Egennytten bød
At hævde Vold; og troe i Liv og Død
Sit Fødeland; blot frygtende for Skam,
Og elsket af enhver, der kiendte ham.
Til Dyder snar; til Laster saare seen,
I Klædedragt og Sæder lige reen;
Hang aldrig fast i Hoffets Hængedynd;
Var gavmild, men holdt Ødselhed for Synd,
Var riig, og dog sin Rigdom brugte vel;
Var mægtig, men saae ingen an for Træl,
Var hædret, og fortiente Hæderen,
Fordi han aldrig stolt begierte den;
Der, som en Mand i Krigens Farer stod,
Slog for sit Land med en Løvindes Mod;

Men, læggende sit Sværd med Glæde ned
Blev, hvad en Helt bør være, blid i Fred;
Der viis og klog, endskiøndt just ikke lærd,
Dybt i sin Siel erkiendte Lærdoms Værd;
Der hørte mild paa Armods Klagetost,
Var alles Ven, Ulykkeliges Trost.
Tilbagekald den Tid; Væk, om Du kan,
Af Seklers Sovn en saa agtværdig Mand;
Da skal Du see min Stolthed bøie sig;
Han skal faae Rang imellem Gud og mig.
Gi'er Adel Værd, da har han den fortjent,
Og Avind selv skal ære hans Patent.

Blandt en ikke ubetydelig Samling af udsøgte Bøger, hvilken P. A. Heiberg har skienket til Læse-Institutet Athenæum, er ogsaa et Exemplar af Churchills Works, Bells edition, forduut foræret ham af Rahbek. Deri findes af denne et Tilegnelses-Digt, hvormed, da det ikke før har været trykt, nærværende lille Bibliographie meest passende synes at kunne sluttes:

Til min Ven P. A. Heiberg.

Ven, er det Musens himmelsendte Kald,
Hun Dyder lære, Laster revse skal,
Paa Dig med Glæde hendes Die hviler,

Thi trolig vandrer du i hendes Fied,
Skiondt Last og Hoymod harme sig derved.
Al disses Harm du kiek imode smiler.
Men naar endog de stiæle Vældens Sværd,
Dermed at hævne egne Krænkelser,
Med Græmmelse hun Øiet vel bortvender,
Dog til sin Trost hun siger sig igien:
Retfærdig Eftertiid skal hædre Den,
Hvem Samtiid blindt forfølger, og miskiender.

O Ven! naar da af seene Fremtid Du
Som Danmarks Churchill kommes varmt ihu,
Maaskee hos Dig man Rahbeks Navn vil finde;
Da siges der: af ham man Intet har,
Men Rahbeks Ven den ædle Heiberg var,
Thi være han os og i kierligt Minde;
Naar da med Yndest man erindrer mig,
Min Aand skal føle glad: det skyldes Dig.

Bakkehuset d. 23de Decbr. 1794.

Rahbek.

Ved dette lille Digt kan jeg ikke tilbageholde den Anmærkning, at begge de nævnte danske Digtere i en vis Maade deri, saa smukt det forresten kan være, ere skeete høiligen Uret. Thi P. A. Heiberg har i vor Literatur præsteret noget mere, end selv Churchill i sin, saa at det Epitheton „Danmarks

Churchill" egentligt ikke er nogen fyldestgjørende Vurdering af hans Fortieneſter; og at Rahbeks Navn kun skulde kunne bevares til en ſildigere Fremtiid, fordi han var Heibergs Ven, derom torde være adskilligt at ſige, hvis jeg ikke frygtede for at afbrydes ved et: sed non erat his locus.

E. U.

Anmærkninger ved en Yttring i Nyt theologiſk Bibliothek 14de Bind, om afdøde Professor Howitz.

I en Afhandling „om Frihed, Helligbed og Usyndighed" af Hr. Professor og Ridder J. Møller, ſom findes i nyt theologiſk Bibliothek 14de Bind, forekommer Side 117 og 118 følgende Yttring: „Men ligesom allerede hans (Howitzs) Ultimatum „viser, hvorledes hans danske Antagonister, selv „i Stridens Hede, havde svækket hans Troe paa „Determinismen, og bragt ham til at antage et „guddommeligt Forsyn istedenfor et urokkeligt „Fatum, saaledes er det rimeligt, at han ved at „ſtudere Bockshammers Bog og lignende tydske „Skrifter vilde have udsonet sig med den tydske „Philoſophie, og i den have fundet den Berolis-

„gelse, som man forgiæves søger saavel i Humes „skeptiske som i Lockes empiriske System."

Endskjøndt der i Howitzes Ultimatum forekomme Steder, som, enkelt betragtede, kunde synes at hentyde paa en Meningsforandring hos ham; viser dog Gangen i Skriftet tydeligt, at han i det Væsentlige ganske holdt fast paa sit System. Hele Afsnittet, fra S. 8 til S. 26 har jo til Hensigt, paa ny at bevise det deterministiske Systems Rigtighed, og hvor fast han var overbeviist derom, sees af Udtryk, som følgende:

S. 18. „Aarsagerne kunne for den Sags „Skyld være, hvilke de vil, naturlige eller over„naturlige, jordiske, himmelske eller diævelske; „hvis de bestemme Villien, saa er denne betinget; „med Aarsagsbegrebet indtræder Nødvendigheden, „og med Nødvendigheden de Vanskeligheder i „Henseende til det Ondes Tilregnelse, som ene „have kunnet skabe den afsindige Indeterminisme."

S. 21. „Ligesaa uimodsigeligen og consequent" (som af Naturens Betragtning) „udledes „Determinismen af Forestillingen om Guds Almagt, Alvidenhed og Forsyn."

S. 30. „Forsaavidt Spinoza antager Villiens Afhængighed af Aarsager, og af naturlige „Aarsager, forsaavidt ere vi to ganske vist enige,

„og Etatsraaden ganske vist uenig med os begge;
„men disse ere netop de vigtige Punkter, hvorom
„vor hele Strid dreier sig."

S. 44. Anm: „Jeg er villig til at erkjende
„at de begge" (Rec. i Litteraturt. og Lector Hiort)
„have sagt adskilligt Rigtigt og Godt om deres
„Emne, men Intet, der i mindste Maade kunde
„rokke mig eller nogen selvtænkende Determinist i
„sin Overbeviisning."

S. 45. „Villiens absolute Frihed fra Cau-
„salitet og dens Beroen paa Betingelser ere ind-
„byrdes stridige Paastande, der ikke paa eengang
„kunne være sande. Hvorfor ikke? Fordi Saadant
„strider imod en Grundsætning i vor Tænkeevne
„(Modsigelsens Axiom); men hiin første Paastand
„strider selv imod en saadan Grundsætning (Cau-
„salitetsprincipet); følgelig maa den af samme
„Grund forkastes."

Hertil kunne jeg føie S. 34, S. 38, S. 49 og endnu flere Steder i Bogen.

De Steder, hvor det ved første Øiekast kunde synes, som om Forfatteren — i Strid med hine — yttrede nogen Vaklen i sin Overbeviisning, kunne forklares saaledes, at dette Skin ganske bortfalder. Saadanne synes Prof. Møller at finde S. 10 og 21, hvor Howitz omtaler Forsynet, iste-

derfor, at han i Afh. om Afsindighed har brugt Udtrykket „et urokkeligt Fatum.“ Men det er tydeligt nok, at han ikke giør sig et indskrænket, anthropomorphistisk Begreb om Forsynet, ifølge hvilket det kunde bestaae med Interminismen *); han forestiller sig det som en evig, uforanderlig, til Alt sig udstrækkende Bestemmelse, ganske som Spinoza. Man see Ultim. S. 21

„Derfor indseer jeg tydelig . . . . . at en„hver, der ikke i Tanken løsriver Naturen fra Gud„dommen, maa antage Identiteten af Fatum og „Forsyn, af Natur-Nødvendighed og guddommelig Beskikkelse.“

Ligeledes S. 30 og 31. „Det, hvorved Spi„nozas Philosophie, efter min Forestilling derom, „just opnaaer sin tilfredsstillende Eenhed, at den „nemlig betragter Guddommen selv som det alle„stedsnærværende regulative Grundprincip i Na„turen, og antager Intet at skee, hverken i den „physiske eller moralske Verden, hverken ratione „eller cupiditate, nisi secundum leges et regu„las naturæ, id est secundum leges et regulas „Dei, denne Anskuelse . . . . . er just min.“

*) See Determinismen S. 47.

Skulde man tænke paa Anmærkningen S. 9. *), hvor Forf. siger: „Nødvendighedslæren op„hæver ingen anden Frihed undtagen den meta„physiske eller Frihed fra Causalitet: Frihed til „at ville og vælge (psychologisk Frihed), Frihed „til at bevæge sig uden mechanisk Impuls (Spon„taneitet), Frihed til at bestemme sig ifølge for„nuftige Forestillinger eller „ved Fornuften at be„herske Sindet" (moralsk Frihed) er Noget, som „Nødvendighedslæren ingenlunde modsiger." — da indeholder dette jo ikke Andet, end hvad han i sine foregaaende Skrifter har fremsat. Man see Determinismen S. 54.

„Enhver Frihed, som kan bestaae med Be„greberne Aarsag og Nødvendighed, og kan gi„res indlysende for Forstanden, er jeg villig til „at antage o. s. fr." Hermed sammenlignes Determ. S. 20 Anm.

Ligeledes i Skriftet om Affindighed §. 8 S. 52. „Naar man ved Frihed forstaaer Menneskets „Evne at kunne handle, som han vil, eller Evne „til at gjøre eller lade efter Godtbefindende, saa, „er Mennesket frit, og der vil neppe findes nogen, „som jo indrømmer denne Frihedś Realitet."

*) Cfr. S. 49.

Endnu eet Sted er der i Howitzes Ultimatum, hvor man maaskee kunde falde paa at see en Hælden til Indeterminisme. Det er S. 42, hvor han siger: „Vel siger Samvittigheden, at vi „skulde have handlet anderledes, og deri har den „Ret; den siger os ogsaa, at vi kunde, og deri „har den endnu Ret . . . . . “ Men naar vi læse videre, see vi, at hans Anskuelse ogsaa her aldeles deterministisk. Han vedbliver nemlig saaledes: „ . . . . men under een Betingelse, som „som vi ikke maa glemme, og som er analog med „med hiin psychologiske Mueligheed, der betinger „Straf: vi kunde nemlig, hvis de gode „Motiver havde havt større Vægt og „Indflydelse; men Samvittigheden siger os „vist ikke, at vi saaledes, nøiagtig saaledes, som „vi i Handlingens Øieblik nu eengang vare, kunde „have handlet modsat; thi i saa Fald var Sam„vittigheden en Indeterminist, hvilket er umue„ligt.“

At Howitz i sit Ultimatum ikke hælbede til Indeterminismen, er derfor klart. „At han ellers i væsentlige Puncter skulde have forandret sine Synsmaader, siden han begyndte at skrive, forekommer mig usandsynligt, skiøndt han vel over visse Puncter kan have erhvervet sig klarere Ind-

sigt. — Saaledes har han uden Tvivl heller ikke med Udtrykket Fatum i Afhandl. om Affindighed § 8, S. 59, forbundet noget Begreb, som ikke kunde bestaae med hans Yttringer i Ultim. S. 21. Man bør dog vel troe hans egne Ord i Determ. S. 48. Hans Fatum er ikke en blind Skiæbne, ikke en af Gud uafhængig Naturnødvendighed. Havde dette været hans Mening, saa havde han ikke i Afh. om Affindighed, S. 59 nederst, hvor han vil vise Determinismens gavnlige Følger, sagt: „Villig føier Mennesket sig i en guddomme„lig Tilskikkelse, bygget paa uforanderlige Love, „lige nødvendig, lige langt fra Partiskhed; hvad „enten det bringer Mennesket Held eller Uheld, „Fødsel eller Død, physisk Godt eller moralsk Ondt „o. s. v." eller i Forerindringen S. VII. „Men„nesket er et Udspring af den Grundkraft og gud„dommelige Forstand, som aabenbarer sig i Na„turen."

Ligesaalidt have vi Grund til at antage, at han i Begyndelsen hældede til Materialisme. I Determ. S. 78 og Ultimatum S. 26 til 30 gjendriver han denne Beskyldning, og erklærer, at han hylder Identitets-Systemet, og dette, synes mig, er tydeligt nok, selv af Afhandlingen om Affindighed § 7, S. 49, omendskjøndt han i Forerin-

bringen S. III har brugt det Ord: „medfødt Organisation," som vel er mindre heldig valgt, men dog ikke paa det Sted burde misforstaaes, da han 6 Linier længere nede i dets Sted sætter: Anlæg *).

Den Beroligelse, som man forgieves søger i Humes og Lockes Systemer, behøvede Howitz vist ikke at søge i den tydske Philosophie; thi han havde fundet den i sin egen Tænkning og hos Spinoza. Man see Ultimat. S. 31, sammenlignet med Determinismen R. 162, samt med Afhdl. om Affindighod § 7, S 44 og § 8, S. 59 og 60.

Ikke heller kan jeg formode, at Bockshammers Skrift vilde have rokket ham i hans Overbeviisning; thi de Grunde for den metaphysiske Frihed, som Bockshammer anfører (S. 9—13 i Fogtmanns Bearbejdelse), vare i Hovedsagen ikke Howitz ubekjendte; men havde ikke overbeviist ham. S. Determ. S. 49, og Ultimat. S. 9. Ikke heller har Bockshammer nogensteds viist, at vi have Ret til at benægte Causalitets-Grundsætningens Almeengyldighed, hvilket vi maatte, naar vi vilde antage Indeterminismen.

---

*) See Telegr. 5 Aarg. No. 5 og 6 S. 61 og 62.

Die Himmelsbraut.

Non era l'andar suo cosa mortale.
Petrarca.

Himmelsbraut; Du bist es schnell geworden,
Und zum tiefen Ernst ward holdes Spiel;
Eingeweiht in höh'rer Dinge Orden,
Schnell emporgerückt ans höchste Ziel!

Himmlischreine, fromme Jungfrauseele,
Die aus Deinem Aetherblikke sprach,
Leicht entfloh'st Du Deiner Leidenshöhle
Und im Tod Dein Auge leuchtend brach;

Stille Lil! heilig sei die Stäte,
Wo ich ernst, zulezt dich wandeln sah *),
Sanfte Seeluft Deinen Schleier blähte,
Weit Dein Auge in die Ferne sah:

In die Ferne, wo Dein Engel winket'
(Und sein Abglanz war in Deinem Blick)
Wie der Bach vom Abendstern durchblinket,
Strahltest Du ein Himmelslicht zurück!

Bleiche Hülle! sanft von unsre Thränen
Ueberthauet, falte still dich zu!
Vatergram, des Mutterherzens Sehnen,
Gott der Liebe, werde Wehmuthsruh!

*) Sonnabend am 9ten May am Meere.

Nur geliehen, war die Lilienreine,
Einer Welt, die sie stets überschwebt;
Vaterauge, Mutterherz! o weine,
Doch von Himmelsahnung tief durchbebt.

Den 10de Mai.

Hun Himlen saae med Sielens Die,
Og kasted Larvens Jordedragt;
Derpaa hun svæved mod det Høie
I sin oprindelige Pragt,
Og omt, mens hun paa Skyen vugged,
Farvel til Fader, Moder, sukked.

I Hiertet Blidhed hun bevared,
Sielś Fromhed hun af Ulmagt fik;
Paa Jord hun alt var en Forklaret,
Thi Himlen stod i hendes Blik,
Om hendes Tind Cheruber svæved,
Til Gud, som Cherub, hun sig hæved.

Ei Aanden her sig følte hiemme,
Den bar med Vemod Støvets Slør;

Ætherisk luftret hendes Stemme
Lød, som et Zephirpust: jeg døer.
— Da Frøet faldt fra Liljens Stengel,
Der blomstrer hisset, som en Engel.

Om den i de franske Deputeredes Kammer tilbagetagne Departementallov.

Udaf Bilaget til Bremer Zeitung for April.

Den franske Minister Martignac kaldte alt den anden April Forelæggelsen af en Lov om Frankrigs Departements- og Communalforfatning: et Forsøg at komme Landets i 15 Aar yttrede Ønsker imøde. Dette Udtryk, saavelsom den imellem Ministrene og Undersøgelsescommissionen indtraadte Dissens, (tilligemed den af begge Kamrets Sider alt for synlig yttrede, derhos i dette særdeles Tilfælde almindelig Opposition, lod alt ane den Skiæbne, der vilde forstaae begge Udkast. Og denne Anelse er derhen realiseret, at kun en pludselig, i de kongelige Prærogativer grundet Tilbagetagelse af Lovforslagene kunde hindre deres fuldstændige (?) Forkastelse.

For grundig at kunne bedømme de Omstændigheder, der medførte denne Forholdsregel, behøves en Fremstilling af det, som hver i Spørgsmaalet interesseret Part fordrede.

Regieringen, hvem hidtil den udelukkende Rettighed tilkom efter eget Tykke at udnævne alle Medlemmer af Departements og Arrondissementsraadene, var rede at opgive dette Prærogativ, og overlade disse Udnævnelser til Departements og Arrondissements-Beboernes Valg. Men den vilde, at disse Valg kun skulde udgaae fra Localinteressens Synspunkt, og aldeles ingen politisk Caracter antage. Derfor gik Forslaget ud paa, at kun de høieste Skatteydere (som de, der rigtigst varetog Departementernes og Arrondissementernes Interesser) skulde stædes til disse Valg, men Vælgerne af Kammerets Deputerede (de egentlige politiske, der kun betale 300 Fr. i Skatter, og have hele Frankrigs Interesse at tage Hensyn paa), skulde for største Delen være udelukkede derfra. I Henseende til den Form, der blev at bestemme, skulde hvert Arrondissementsraad vælges af sit Districts Centralforsamlinger, der da, indtil et Antal af 5000 Indbyggere, skulde bestaae af de høieste Skatteydere, een af hver 500, tilligemed Municipalcorpsets Tilforordnede. Arrondis-

sementsraadene, der igien skulde bestaae af de høyest skatteydende (een af hvert tusinde Indvaanere) tilligemed Centralforsamlingerne, havde da igien at foretage Valget af Medlemmerne til Departementalraadet.

Den høire Side fremstillte den Grundsætning, at Kronens Opgivelse af dens hidtilværende Prærogativ af vilkaarlig Udnævnelse grændsede for nær til Grundsætningen om Folkets Souverainitet, at den derfor truede med største Fare, og at altsaa hele Loven var at forkaste.

Den venstre Side — og Undersøgelsescommissionen med den — fandt derimod den Beslutning, at den største Deel af de til de Deputeredes Valg berettigede Vælgere skulde være udelukket fra Valget af Arrondissementsraadenes Lemmer, alt for begunstigende for Landets aristokratiske Parti. Den vilde, at alle Borgere, der kunde vælge en Deputeret, ogsaa skulde stædes til at vælge Varetagere af deres Localinteresser, og fremdeles, at Valget af Departementalraadets Lemmer ikke skulde skee af Arrondissementsraadene (der, mere eller mindre, altid stod under Underpræfecternes Indflydelse) men af Centralforsamlingerne, i hvis Spidse blot stod Maires, hvem Localinteresserne torde ligge mere paa Hierte, end de kongelige Underpræfecter.

— Skulde Valget blot falde i de høieste Skatteyderes Hænder, vilde Aristokratiet ganske tage Departementerne og Arrondissementerne under sin Afhængighed og Styrelse, og for denne Tingenes Tilstand vilde den nærværende blot i Regieringens Hænder lagte Vilkaarlighed endnu langt være at foretrække.

Spørgsmaalet var nu, hvorledes tree Synspunkter af saa forskielligt Slags vare at forene, og dette blotte Spørgsmaal giver alt en Idee om Vanskeligheden af den Standpunkt, Ministrene fandt dem hensatte paa. Forgiæves talte Hr. Martignac den anden April to fulde Timer paa Talestolen for at løse dette Spørgsmaal; Forgiæves holdt han lange Sessioner med Commissionen, for at bringe denne bort fra sin Synsmaade; Forgiæves søgte han at komme til Forstaaelse med den høire Side. Ethvert Parti blev paa sin Mening. Ministrene fandt blot i Centra en skiøndt for svag Understøttelse; men i det Hele en Modstand, der hos den høire Side (hvem hele Ministeriet alt fra Begyndelsen af sin Tilværelse syntes sammensat af alt for demokratiske Elementer) endog lod en Tendents at tilveiebringe en total Bestyrelsesforandring tilsyne.

Oversynet af Generaldiscussionen over Departementalloven maatte alt bringe Ministrene til

at tvivle paa denne deres alt saa længe overlagte Plans Held. Efter de Overtydninger, de ved disse Overveielser havde faaet, blev intet andet tilovers for dem (?) end den Beslutning at staae fast og uforanderlig ved deres Synsmaader, og heller tage hele Udkastet tilbage, end, efter den venstre Sides Anskuelser, underkaste det Forandringer, der syntes dem saa farebringende. Dog giorde Hr. von Martignac den ottende April endnu et sidste Forsøg, der maatte bringe det hele Spørgsmaal til Afgiorelse.

Han opstillede den Synspunkt, at de foreliggende Lovudkast, ved Kronens hidtilværende uomtvistelige Ret at udnævne Raadslemmerne, kun vare at betragte som en Bevilgning af Regieringen, at følgelig Regieringen ogsaa havde den Ret, at nævne de Betingelser ved Bevilgningen, under hvilke den gav denne; at Lovens Indhold indeholdt disse Betingelser; men at just derfor en væsentlig Forskiel maatte giøres paa denne Lov og andre Love, og at foreliggende, saaledes, som den af Kronen var bragt i Forslag, og uden ringeste Amendement maatte antages; at endelig og ifølge denne Udvikling af Tingenes Stilling, han var nød til den Erklæring, at, saa fremt det ringeste Amendement, eller vel endog den hele af Commissionen i For-

slag bragte Endring skulde gaae igiennem, kunde Ministrene i deres Samvittighed ikke finde dem befoyede at tilraade Kongen at sanctionere en saadan Forandring.

Den Tale, hvori Ministeren foredrog denne Forklaring med Fasthed og Fynd, giorde et voldsomt Indtryk paa Kammeret, der i Almindelighed fandt sig fornærmet i de nu udviklede Anskuelser, da den det ved Chartet tilstaaede Befoielse, at giøre Amendements eller Forandringer, her skulde betages. Kun en Deel af Lemmerne i begge Centra begreb (?) at det af Ministrene fremsatte Princip ikke var urigtigt; men ogsaa de vare af den Mening, at ved den eengang valgte Form, at tilstaae Bevilgningen ved en Lov, (ikke ved en Ordonnance) Kamret ikke kunde, heller ikke i nærværende Tilfælde, for tilkommende Præjudicats Skyld, opgive sin Ret til at giøre Amendements.

I dette Øieblik var Departementalovens Skiæbne alt afgiort. For tydelig havde Ministeren eengang erklæret sig til at kunne gaae tilbage (?) For fast bestod begge Afdelinger af Kammeret paa deres Mening — Næste Dag skreed man til at diskutere Artiklerne. Diskussionen begyndte med en levende Debat over det Spørgsmaal: om der overhovedet skulde stemmes over Amendementet til

første Artikel. Skiøndt to Ministre, og alle Lemmer af Centra anvendte al Veltalenhed, at hindre dette, blev det dog (?) besluttet. Commissionens første Amentement lød, lige tvertimod 1 Art. saaledes: „Arrondissementsraadene afskaffes." Dette bragtes til Votering. Hele høire Side blev (altsaa forhen veloverlagt) ubevægelig paa sine Pladser, og holdt sig ganske fra at votere. Den venstre afgiorde Amendementets Antagelse. Ministrene Martignac og Portalis forlod Salen, og kom tree Qvarteer efter igien med den kongelige Ordonnance, hvorved ikke blot Departementsmen ogsaa Commune-Loven toges tilbage. Saaledes var altsaa det Forsøg, at komme Landets i 15 Aar yttrede Ønske imøde — strandet.

Saa vel Ministernes, som Kammerets forskiellige Afdelingers Forhold er meget forskiellig bedømt. I Almindelighed vil ingen være istand til at miskiende Regieringens gode og oprigtige Villie, om endog Hr. von Martignacs sidste Paastand, ingen Amendements at tilstæde ved denne Lov, tør blive problematisk (?) — Kammerets høire Side rammer den Bebreidelse, der faaer Grund ved dets Blades hæftige Sprog, at den har villet nytte dette Tilfælde til ganske at styrte Ministeriet. Om den har naaet sit Maal, kunne

vi først erfare, naar Sessionen er forbi. Den venstre Side har paadraget sig den Daddel, ikke at have modtaget den af Kronen eengang giorte Bevilgning for Frankrig, og overladt de videre Modificationer af Betingelserne til Fremtiden. Den vilde, i fuldstændig demokratisk (?) Aand, naae Alt, og har nu intet naaet (!). At beklage er det i ethvert Tilfælde, at det har kunnet lykkes Partisot og Lidenskaber, at tilintetgiøre det Gode, som Kronen, skiøndt under Iagttagelse af vist rigtig Forsigtighed, var i Begreb at bevilge Landet. Det nu skeete vil giøre en vigtig Epoke i det constitutionelle Frankrigs Historie, og nøde Regieringen i mange Punkter at anvende endnu større Forsigtighed end tilforn.

K. R.

Om Christopher af Bayerns, Christian den Førstes og Dronning Dorotheas Begravelse i Roeskilde-Domkirke.

Ved E. C. Werlauff.

Som bekiendt angives de hellige tre Kongers eller Christian den Førstes Kapel i Roeskilde Domkirke

som Hvilested for de jordiske Levninger af ovennævnte kongelige Personer og nogle af de to sidstnævntes Børn, skiøndt ethvert nærmere Spor af deres Begravelse alt i flere Generationer er forsvundet. „Efter den gemene Sigelse" — heder det i Thurahs Vitruvius II S. 133 — „og efter Rimelighed er Christian I begraven under denne Steenpille (som bærer Kapellets Hvelving) og næst ved ham Christopher af Bayern og og Dorothea." Danske Atlas II S. 346 tilføier, „at Ingen kan vise vist Tegn til deres egentlige Gravsted." Domkirkens seeneste Beskriver Behrmann yttrer sig S. 88 endnu mere tvivlsomt: „Under dette Kapel formodes ei uden Grund, at Christian den 1ste's, hans Formands og Dronning Dorotheas Liig ere bisatte;" men de sees ei mere. Formodentligen er Hvælvingen, hvori de laae, tilbygget, da de nye bleve indrettede."

Imidlertid er det historisk beviisligt, at hine kongelige Personer virkelig ere blevne begravede i bemeldte Kapel. De ældste Vidnesbyrd derom ere følgende:

Angaaende Christopher af Bayern, Hvitfeldts danske Krønike II S. 842: Hans Liig er først begraven til Roeskilde udi høie

Chor. *) siden derfra forflyt af K. Christian I udi det Capel, han lod bygge, men uden noget Monument og Gravskrivt. —"

Om Christian I melder den ved Reformationstiden forfattede, saakaldte, Skibyeske Krønike (Scr. rer. Dan. II p. 559) at han blev begraven i Roeskilde „in sacello qvodam a se exstructo et fundato — qvod ad australem partem adhæret basilicæ S. Lucii Martyris;" eller, ifølge Hvitfeld S. 960: „Udi det Kapel, han lod bygge, Kongens Kapel kaldet."

Dronning Dorothea blev begraven juxta Christiernum Regem, in sacello trium Regum civitatio Roschildensis. (Skibyeske Krønike, l. c. p. 560. Hvitfeld S. 1012).

Endelig skal Christian den Førstes ældste Søn, hvem han med et betydningsfuldt Hensyn til det norske Folks religiøse Følelse opkaldte efter dets Nationalhelgen Olaf, ogsaa være jordet her **).

---

*) Derfor siges i Registret til Ex. Læti res danicæ, Francof. ad M. 1573, at han er begraven intra Chori hummi cancellos. I Høichoret hvile nu Christian V og Friderich IV med deres Dronninger.

**) Da Kongen blev formælet d. 28 Oct. 1449, maa denne hans ældste Søn være født Aaret efter. I et Dokument af 27de Nov. 1450 nævnes han som Kongens eneste Søn (I. Johannæi Hist. eccl. Island.

Om den nærmere Beskaffenhed af disse forskiellige Begravelser vides intet. Kun om Christian den Første er det af den gamle Er. Lætus bemærket (Res Danicæ p. 187) at den var simpel og uden Pragt (non ita magnificis congesta sumptibus). Følgende Kongebrev, indført i Cancelliets Siellandske Tegnelser, som viser at Kongens Kiste, netop 100 Aar efter hans Død, endnu var i god Stand, og at hans Sværd dengang laae paa Kisten, torde derfor her fortiene Meddelelse, som et ikke uinteressant Bidrag til Domkirkens og de kongelige Begravelsers Historie.

„Wied att effthersom thu haffuer ladet giffue oss tilkiende attu effther vor befalling haffuer opthaget Hochborne Førstes Hochlofflig euiglich ihuokommelse Koning Christian thend Førstes Graff ther udi Roskild og at hans Liigkiste endnu er heell holden og uforderffuit; Tha effther vii gierne wille wiide hochbemeldte Herres Lengelse hvor høi och lang hand haver weret. Bede wii they och vilde atthu hans Liigkiste behendelig lader opthage, och atthu siiden forskaffer ohs itt

II p. 228). Hans Fødsels- og Dødsaar angives derfor rigtigen til 1450—51 i Supplement-Tafeln zu Hübners Genealogische Tabellen. 2te Lief. Tab. 25.

vis maall therpaa huor lang hochbem. Herres Liig egentlig er, och atthu Kisten thereffter egen lader egen tilslaa. Wii sende thill they thett Suerd som thu oss haffuer beskicket att besichte som haffuer ligget paa hochbem. Herres Liigkiste, atthu thet thereffther egen paa Kisten lader nedlegge. Dermed etc. Actum Friderichsberg. 26 Mai 1581.

Till Lauge Bech att lade opthage Konnig Christian thend Førstis Liig."

Senere findes ikke Vink om, at nogen af disse Begravelser have været tilskue. Wulfs Encomion regni Daniæ (1654, S. 456) siger blot, at Christian den Første ligger i hans Kapel foruden Monument over sig, og J. Paludan beretter i sit Schediasma de templo, qvod Roeskildiæ est S. Lucii (1722 p. 29) at han har fundet Gravstederne tillukte. Formodentligen ere disse altsaa, efter Behrmanns ovenanførte Gisning, blevne aldeles tilmurede, da Christian den Fierde lod opføre sin Faders Mausoleum.

Ligesom nu ovenanførte Kongebrev tiener til et Slags Begreb om Christian den 1stes Begravelse, saa viser det ogsaaÆlden af det gamle Sagn om det Oldenborgske Huuses Stamfaders ualmindelige Legemshøide. „Han var" — siger Hvidtfeld (II T. 960) — „udaf Vext en stærk,

høi, lang og fuldkommen Herre, mere end nogen hans Efterkommere have været *)." Det er denne Høide, der skal være betegnet ved et indhugget Mærke i den svære Granitpille, der bærer Kapellets Hvælving **). Det omtales allerede i Wolffs Encomion l. c. Resens utrykte Beskrivelse over Elephantordenen Cap. 4. angiver efter dette Maal, Kongens Høide til tre Alen 9 1/16 Tommer. Thuras Vitruvius II S. 133 til 3 Al. 8 Tommer Siellandsk Maal, eller, da Gulvet 1740 blev forhøiet 2½ á 3 T. i alt 3 Al. 10½-11 Tommer. Efter et paa Pillen ligeledes indrisset Mærke, skal Peter Czars Høide, da han 1715 besøgte Domkirken, være befunden 6 Tommer under Christian den Forstes. At denne Konge har været af en usædvanlig Høide, er uden Tvivl et Factum; men ligesaalidt tør man omtvivle, at Sagnet io

*) Ifølge Rigurini (P. Svaver?) Defensio Frid. I skal Kongens corporis dexteritas eximia have været et af Motiverne til hans Valg. I en Liigtale over den gottorpske Hertug Philip (Rostok 1591) antager Forf. Joh. Volqvard, at de oldenborgske Grever nedstammede fra de gamle Friser paa Grund af deres heroica corpovis magnitudo.

**) Saaledes vare tre norske Kongers, Haralds Haarbraades, Olaf Kyrres og Magnus Barfods Høide angivet ved Kors paa Muren i Marie-Kirken i Nidaros. Hmskr. III p. 221.

har lagt meget til *). Mærkelig er dog altid en Notice i en gammel Beskrivelse over Roeskilde Domkirkes Monumenter, fra Begyndelsen af 18de Aarhundrede, at Christian den Femtes tredie Søn, Prinds Christian, som 1695 døde i Ulm, i sit tyvende Aar kun skal have været 2 Fingersbred lavere end hans Stamfaders Maal.

En Eftergravning, der kunde bringe for Lyset Christian den 1stes og de øvrige Kongelige Personers Hvilested, rimeligviis i Muren, der adskiller Christian den Tredies og Frederik den Andens Begravelser, vilde uden Tvivl medføre store Vanskeligheder, maaskee uden at angive noget mærkeligt Resultat. — Derimod frembyder de hellige tre Kongers Kapel en ny Opdagelse, som det med større Vished vilde være interessant at forfølge, nemlig de gamle Malerier paa Hvælvingen og Væggen, af hvilke nogle siden 1826 ere bragte for Lyset, men den største Deel endnu er skiult. — Skulde disse end ikke befindes ældre, end fra Be-

*) En saadan Overbrivelse findes i Joh. Laurentzens (H. Grams?) Jupex alphabeticus Descript. Musæi Regii, part II, fol E. a, at Christian I skulde have været 5 Alen mindre 1 Qvarter høi (statura 5 cubitorum, excepto ferme qvadrante); tillige omtaler han Kongens Sværd, som 3 Alen og 3 Qvarter langt.

gyndelsen af det 16de Aarhundrede, kunde dog en eller anden Foreſtilling, blandt hvilke noget af Chriſtian den Førſtes Figur endog er kiendeligt, fortiene nærmere Undersøgelse. Maaskee kunde det Hele lede til noget større Vished om den ældſte Hiſtorie af hiin berømte Ridderorden, til hvis Oprindelſe Kapellets Stiftelſe uden al Tvivl dog kan antages at have havt Hensyn.

Et Farvel

den tiende May.

Farvel! Farvel! Farvel! — du Støvets Slot,
Jeg iler til Alfaders glade Borg,
Jeg svæver, som en Alf til Lysets Drot,
Farvel jeg byder Jorden og dens Sorg.

Min Aand, alt løst fra Støvets tunge Krone,
Klart skuer Himlen aaben, salig Priis
Af Englejubel rundt om Herrens Throne,
Som kalder Aanden til sit Paradiis.

Farvel! — min Læbe stammer — huldе Fader!
Farvel min Moder! — Du mit Fødeland!

En jordisk Hytte Aanden nu forlader,
Thi Himlen er dens sande Fædreland.

Der vandrer den, som Aand i Aanders Hiem,
Og leger blandt Guds Engle mangengang
Den svæver, som en Fygie, trøster dem,
Der horte Aandens Qvad, dens Svanesang.

Historisk Udsigt

over de nyeste Begivenheder.

Som Maanedens vigtigste Begivenhed, synes det at burde nævnes, at ikke blot Hertugen af Laval Montmorency, uagtet Ministerialbladet Messager havde erklæret det for en ugrundet Frygt, at han skulde frabede sig Udenrigsministeriet, virkelig har undslaaet sig for at modtage denne Post, men at og Pladsen endelig er besat, i det Justitieministeren Portalis, der hidtil provisorisk havde den udenrigs Portefeuille, nu har formelig modtaget den, og derimod afgivet Justitieministeriet til den hidtilværende Understatssecretair i Justitiedepartementet, Hr. Bourdeau. Ligesom imidlertid i Grunden herved aldeles ingen Forandring synes at være skeet, undtagen at Hr. Bourdeau er kommet paa en høiere Stoel, saaledes er og den her tagne Udvei intet af alle Partier tilmaade,

som den heller neppe enten giver det vaklende Ministerium mere Kraft, eller mere Enighed.

Allerede inden denne Udnævnelse fandt Sted, sagde en Tidende: „Man kan ikke gjøre sig noget Begreb om den Forvirring, der for nærværende herskер hos os. Ministeriet har tabt i Agtelse; det har ingensteds Venner; ingen stoler paa det. Høire Side ønskede blot at beholde det til Enden af Sessionen, for da at erstatte det ved et Ministerium Polignac. Den venstre Side og det venstre Centrum vil for ingen Priis beholde det. Men synderligt er det, at Kammeret er kommet saavidt, at man yder det ligesaa liden Agtelse. Det havde, efter at de to bekiændte Love vare tilbagetagne, skullet modtage Kampen, og ført den med Kraft, da vilde den Kraft og den Anseelse, der havde forladt Ministeriet, være gaaet over til det. Det skulde have forkastet alle Love, og ladet befrygte, at Budgetten vilde blive forkastet; men dertil er det ikke stærkt nok. Med al Utilfredshed med Ministeriet vovede det dog intet fast Angreb. Det tæller endnu mange Medlemmer, der ere bange for den Dag, da Ministeriet styrtedes, da det kunde komme til at staae værre end nu, og der vel ere utilfreds, men ikke vil have nogen alvorlig Krig. Heller var der aldrig mindre end nu, en Majoritet. Den er hverken paa Høire, eller paa Venstre, eller i Midten. Uvisheden betager de ivrigste Deputerede Modet; de udeblive, og der fattes undertiden 40 til 50 Medlemmer, der ved deres Nærværelse havde kunnet tilveiebringe et ganske andet Resultat. Den almene Stemning er altsaa for, at Kammeret skal opløses. Alle Nuancer deraf, med Undtagelse af nogle Lemmer paa høire, ere enige. Man troer imidlertid ikke, at Kongen vil beslutte sig dertil.“

Tager man nu tillige i Betragtning, at Nor, Hyde de Neufville og overalt den liberale og yndede Deel af Ministeriet, siges adskillige Gange at have alvorlig yttret det Ønske at træde ud; at det er en La Ferronnaye, der i dette Øieblik i Ministeriet savnes, og at Portalis just der hverken siges at være, eller finde sig paa sit Sted, og man da tager tillige Hensyn paa, i hvilket Haar for Øieblikket Europas store Crisis hænger, kan man ikke nokſom beklage Savnet af en Ferronnaye, som Tabet af en Canning.

Imidlertid har Hr Portalis endnu alt i sin interimistiske Tid i Henseende til de grædske Anliggender retfærdiggiort sig mod adskillige Angreb især af Hr. Bignon, med en Grundighed og en Kraft, som giør ham Ære. Efter at have viist, at de, der havde kaldt Ministeriet til Regnskab, ikke selv vare enige, sagde han: Hvilken Tidspunkt har man i øvrigt valgt, for at spørge os, hvad vi have giort af Nationens Anseende i Udlandet? Naar har nogensinde siden Monarchiets Gienreisning det franske Flag ærerigere vaiet paa begge Hemisphærers Have, end just nu? Naar var Kongen af Frankrigs Alliance ivrigere søgt af alle fremmede Magter? naar hans Agenters Mægling begierligere og mere frugtbringende æskede, end just nu? Vist nok ledes Kongens høimodige Politik af hin ædle Uegennyttighed, hvori hele Europa erkiender den ægte franske Aand; men denne Uegennyttighed vil bære sine Frugter, og det er følgelig tungt at begribe, hvorledes man (Hr. Bignon) har fra denne Talestoel kunnet paastaae, den Expedition, som af hele Frankrig med Bifald er optaget, er begyndt i den russiske, og endt i den engelske Politiks Aand. Kan man ikke række arme christne Slaver en hielperiig Haand, ikke

forsikre dem nogen borgerlig og religieus Frihed, uden at ledes af Cabinettet i Petersborg? Kan man ikke standse Fiendtlighederne paa en alt befriet Grund, og tage en for Grækerne gunstig til vore Forhold med Porten svarende, og for Frankrig mindre byrdefuld Stilling, uden at følge det brittiske Cabinets Raadslutninger?

Som et Menneskelighedens Værk, paastaaer man, kom vor Expedition for silde. Denne Bebreidelse kan ikke træffe os; imidlertid til at stifte det Gode, komme Ulykkelige til Hielp, sætte Grændser for et ødelæggende Onde, er det aldrig for silde. — Men, siger man, som politisk Værk betragtet, var Expeditionen ikke uundgiængelig fornøden. Hvormed vil man bevise dette? Vilde Alexandriaconventionen vel være kommen istand uden denne Expedition? bedækkede Ibrahims Telte ikke engang endnu Peloponneses ødelagte Kyster? Vare Moreas Fæstninger ikke endnu i Tyrkernes Hænder, og kunde ikke denne Omstændighed ene hindre bemældte Conventions Fuldbyrdelse? — Men forsikrer man fremdeles: Expeditionens egentlige Formaal er ikke opnaaet. En saadan Dom er i det mindste overilet. Først naar de tree Magters Bestræbelser til Grækenlands Fredning skulde strande, kan man sige, Expeditionen var urigtig beregnet, og har forfeilet sit Maal. Indtil den Tid ere vi befoiede at troe, at Beregningen har været rigtig, og at Fremtiden efter al Sandsynlighed vil retfærdiggiøre de tagne Forholdsregler.

Endelig dadler man os for vor alt for virksomme Deeltagelse i Udførelsen af Conventionen af 6te Julii. Her handles nu blot om, hvorvidt Expeditionen var passende og nyttig. Men nu dømme man selv! var det nyttigt og pas-

sende at betrygge sig Frugterne af hin mærkværdige Seir ved Navarin, der med saa eenstemmig Jubel optoges i Frankrig? var det nyttigt og passende, at bringe et høitideligt Fordrag til Udførelse, for at giøre Ende paa en blodig Kamp, der medens den gav Grækenland til Priis for alle Anarchiets Vederstyggeligheder, daglig paalagde de europæiske Staters Handel nye Lænker? Frankrig og Europa have vel alt afgiort disse Spørgsmaal. — Lige Pligter, lige Byrder, siger man . . . Og naar nu vore Allierede ville overlade os at sørge for den alt besluttede Expedition, var det ikke fuldkommen overeensstemmende med Frankrigs Politik, at paatage os en for vore Krigere saa ærefuld og berømmelig Forretning? Kunde det være os ligegyldigt at see vore Faner vaie paa Grækenlands Kyster midt iblandt et Folk, der anraabte vor Hielp for Menneskehedens, Civilisationens og Christendommens hellige Sag? Hvad vi ved denne Leilighed have vundet i Agtelse og politisk Indflydelse, er ogsaa en Capital, som det tilkommer dette Kammer at vurdere, og hvis Værdie vil opveie mange Udgifter, ja maaskee spare os mange andre."

Samleren af denne Artikel har troet, nu, da Taleren er i virkelig Besiddelse af Udenrigsministeriet, at burde meddele Ovenstaaende som dennes politiske Troesbekiendelse i de græske Anliggender, i Følge hvilken han maa synes at have sin berømte Forgiængers Ord, at hans Politik hverken skulde dreie sig for Vinden fra Thems eller fra Newa, stadig for Øie, og tilføie vi blot, uden at sætte videre Tro til det Avissagn, at dette Foredrag egentlig skulde have Hr. Martignac til Forfatter, at selv i saa Tilfælde dets Ytringer saameget mere

torde være at anseе, som det nærværende Cabinets fælles System.

Hvad der i øvrigt særdeles maa bidrage til, ydermere i Frankrig at populariſere Grækerſagen, er det Foredrag, den fra Morea hiemkomne General Higonet i de Deputeredes Kammer har holdt, til Expeditionens Forſvar. Man maatte, ſagde han, vel vogte ſig for at forvexle Kyſtboerne, der, mange Aar utroligt trykte, nødvendig havde maattet fierne ſig fra de civiliſerede Folkeſlags Sædvaner, med dem i Halvøens Indre, hvor Tyrkernes Sværd ikke havde ſaaledes raſet, og hvor man fandt Mænd, der vare Vidner af Rolighed og Orden, ſtolte af deres Forfædres Admindelſe, og beſad ligeſaa mange huuslige Dyder, ſom man nogenſinde kunde finde i Frankrig.

Hvad Nødvendigheden af Toget til Morea angaaer, føiede han til, er det ingen Tvivl underkaſtet, at, uagtet alle Beſtræbelſer af vor og vore Allieredes Marine, Landets Rømning uden vore Troppers Nærværelſe aldrig vilde paafulgt. Man maa ikke glemme, at Ibrahim havde en Armee paa 25000 Afrikaner, der befandt ſig i Beſiddelſe af fem faſte Pladſer, og var endnu mægtigere ved deres krigerſke Uddannelſe, deres forunderlige Krigstugt, ſaavelſom deres Anførers Energie og ſiældne Evner, end ved deres Styrke, og mod hvilke uden vor Mellemkomſt Grækerne med alt deres Heltemod tilſidſt vilde ufeilbarlig ligget under.

„Jeg er derfor — ſaaledes ſluttede Hr. Higonet — af den Mening, at Expeditionen ikke blot ikke har forfeilet ſin Henſigt, men at Pengene dertil, ogſaa ere vel anvendte. Jeg bevilger dem derfor med Fornøielſe, og ytrer tillige det Ønſke, at Kongen af Frankrig, om han endog ſkulde blive forladt af hans Bundsforvandte, hvilket jeg er

langt fra at troe, ikke maa unddrage Grækerne sin hielperige Haand; jeg holder mig overtydet, at Kamrene gierne ville bevilge de deraf flydende Udgifter, da de med hele Frankrig tage saa stor Deel i hint ulykkelige Folk, og da, som mig synes, endnu intet Offer saa høilig har hædret en Regiering, og saa ganske fortient Menneskehedens Velsignelser, som det, Frankrig bringer Grækernes Land, for at skaffe det en politisk Tilværelse, der er det selv, og dets mægtige Beskyttere, værdig."

Hvad man imidlertid endnu i dette Menneskehedens Anliggende torde især ønske nærmere Forklaring om, var følgende Udtryk i den førstanførte Ministertale: at de tree Kroner ikke vare sindede, at lade et Aag, som det man havde paa Talestolen veget til — Hospodarskabets — ligge tungt paa Grækerne; meget mere agtede de at stille dem under vedvarende Beskyttelse af en beskiærmende Autoritet, hvis Interesse maatte være indslynget i den, samme betroede Nations, for at bevare denne for Anarchiets Rædsler, og forhindre disse nye Provindser, at forvandle sig til en Brændpunkt for politiske Uordener. Det kunde være meget at frygte, at Tiden ene torde være den Oedip, der bliver istand til at løse denne Gaade, og tør det vel enda blive et Spørgsmaal, hvorvidt da Opløsningen bliver den samme, hin Sphinx, ved at fremsætte den, havde i Sigte.

Paa det saakaldes udbedrede franske Ministeriums Bistand troer man imidlertid saalidet, at et Parti, allerede i den i disse Dage til Paris ventede Chateaubriand seer en ny Udenrigsminister imøde, at Portalis for dette Tilfælde har hos sin Eftermand i Justitsministeriet betinget sig den

ledige Præsidentpost i Cassations Tribunalet, som er paa Livstid, medens andre drømme om et Ministerium med Blacas eller Polignac i Spidsen, og tree af det jammerlige System til Biskopper, i Forventning af, at Hr. de Villele selv kunde paa ny træde til Roret. Et Rygte, som sagde, at Exministeren Peyronnet skulde have aflivet sig af Harme over at see en Eftermand i Hr. de Bourdeau, hvem han i sin Vældes Dage for hans kiække Antijesuitismes Skyld havde afsat fra Generalprocureurembedet, synes vel ugrundet; men derimod er man i de Deputeredes Kammer Hr. Peyronnet meget paa Halsen for egenraadige, og som Nogle paastaae, egennyttige Foranstaltninger ved Meubleringen af Justicepalaiet, hvor man især bebreider ham, til sin Fordeel at have ladet et kostbart Gobelins Tapet, som Ludvig den 18de i Dambreys Embedstid havde foræret til Palaiet, sælge for 1000 Fr., skiøndt det vel var 24000 værdt; og da Hyde de Neufville, i det han maatte indrømme det urigtige i Exministerens Forhold, anmærkede, at der ikke var nogen Lov, hvorefter han kunde straffes derfor, ere nu venstre Sides Zeloter i megen Bevægelse for at bringe en saadan Lov tilveie.

Ustridig ere disse Omstændigheder dobbelt Veien under en Crisis, som nærværende, da Frankrig kunde synes kaldet til en Voldgiftsmands ædle og glimrende Rolle imellem samtlige stridige og stridende Magter. England, der antoges, at have ved de irlandske Catholikers Emancipation formodentlig villet skaffe sig fri Hænder til at gribe des kraftigere i den europæiske Statsmachine, synes fra sin Side paa en Maade at see Tiden an, og er hverken i de østerlandske eller portugisiske Anliggender ret kommen ud med Sproget. Vist nok

vil man vide, at Hertugen af Wellington nys skulde have yttret, at Donna Marias Undersaatter have meget beklaget dem over ham, men han haabede, at de snart skulde blive tilfreds; de skulde see, han havde ikke forvanskt deres Sag.

I Henseende til de orientalske Anliggender, tygge Tidenderne endnu bestandig Drøv paa Lord Aberdeens Yttring i Overhuusdebatten forrige Aar, da han erklærede Tyrkiets Tilværelse, som en uafhængig Magt af Vægt, og af betydelig Indflydelse paa Europas Anliggender, væsentlig til at bevare den Ligevægt, som det altid (?) havde været Englands Tarv at vedligeholde. Hvis nogen nogenlunde væsentlig Forringelse i Tyrkiets Magt fandt Sted, vilde det efter hans Mening føles af alle store Magter i Europa, og i saa Tilfælde vilde det være Englands Pligt, at bevare det saa ubeskaaret, som muligt.

Tiden vil vise, hvorvidt saadel Grækenlands tilkommende Kaar ville kunne bestaae med en saadan ubeskaaren Integritet, som hvad Midler England til at bevare denne vil finde sig beføyet og foranlediget at anvende. Meget er der talt frem og tilbage i Anledning af en forhenværende Søcapitain Hauchets Afreise til Constantinopel at tage Overbefalingen over den tyrkiske Sømagt, der siges at have været tilbudt Sir Sidney Smith, men der ikke kunde faae det engelske Ministeriums Samtykke til dette Skridt. De paa Levanten handlende londonske Kiøbmænd have vendt dem til Lord Aberdeen med en Deputation, i Anledning af den udstrakte russiske Dardanellblokade, som man allerede nogle Gange har ymtet, paa selve Stederne at afstedkomme alvorlige Optrin. Overalt bebude de engelske Blade, at en ny Tilknytning af alle tidligere politiske Forhold med

Porten nokſom beviſer, at det engelſke Cabinet havde beſluttet, at modſætte ſig Portens politiſke Undergang, om det ſaa ſkulde vove en Krig med Rusland, og at Tyrkiet havde givet Engelland fuld Sikkerhed, at det erkiender Mellemkomſttractaten af 6te Julii, og i det mindſte ikke af England vilde fordre nogen Godtgiørelſe for den ved Navarino ødelagte Flaade.

Inden vi forlade England ſelv, maae vi dog medtage, at den ſidſte Efterſlæt af Emancipationsſagen nu ſynes at være til Ende, da Spørgsmaalet, hvorvidt O'Connel var i Følge de ſenere Biller berettiget at tage Sæde i Underhuſet, uden at aflægge den tilforn befalede Eed, nu er definitiv afgiort, og en ny Valgſkrivelſe til Valg af et Parlamentslem for Grevſkabet Clare vedtaget. At Valget — maaſkee endog aldeles eenſtemmigt — vil falde igien paa O'Connel, hvis hele Forhold ved denne Leilighed, baade ſom Lovkyndig, Menneſke, og Gentleman endog af Generalfiſkalen, der var Hovedtaleren imod ham, med Varme er roeſt, ſynes ikke ringeſte Tvivl undergivet, og var overalt den hele Strid en Formalitets Strid, ſom og O'Connels ivrige Forfægter Spring Rice i den Clauſul af den ny Bill, hvorefter dette Medlem nægtedes at aflægge den nærværende Eed, ſom et nyvalgt catholſk Medlem Greven af Surrey har aflagt, ikke uden Føye blot ſaae en Act, ſtilet mod et enkelt Individ, og ſom Cicero i ſit Sprog vilde kaldet Privilegium — i fuld etymologiſk Betydning. Iøvrigt ſynes de gavnlige Følger af denne velgiørende Lov at binde Munden endog paa dens forhenværende ivrigſte Modſtandere, og opløſe ſaaledes Brunsvigclubberne ſig een efter den anden. Ogſaa har Hertugen af Northumberland i et officielt Brev til Mi-

nisteren Peel, som denne oplæste i Debatterne om O'Connels Eedsaflæggelse, skildret Irlands nærværende Tilstand med de lyseste Farver, og til Beviis derfor anført, at man derfra har kunnet sende tree Regimenter, at tilveiebringe Roligheden i de engelske Manufacturstæder, hvor meget forurolligende Optrin finde Sted.

Med Forventning maa man see Forhandlingerne angaaende Sir Mac-Intoshs Andragende om de portugisiske Anliggender imøde; saameget mere, som det er at formode, at ogsaa the untoward Terceira-accident vil ved denne Leilighed komme under alvorlig Omtale. Aviserne have anført adskillige Smaa-Jagttagelser, hvorefter Hofværirglasset alt mere og mere skal staae til Fordeel for den unge portugisiske Dronning; kun er det Skade at disse Værirglasspaadomme have tabt meget af deres Tillid.

Imidlertid sige Tidenderne, at i Oporto nye Henrettelser og Deportationer skulle have fundet Sted, paa samme Tid, som Portugals Titus — at vi skulle tale den lissabonske Hoftidendes Sprog — skal have udstædet en nye Forordning, at ingen mere skal hæftes efter Denunciationer uden Navn. En mærkelig Scene, ham angaaende, har i øvrigt fundet Sted i de franske Deputeredes Kammer, hvor den gamle Fritaler Labbry de Pompieres blandt andre ufornødne og unyttige Udgifter paaankede dem, der vare anvendte paa at bringe et farligt tobenet Rovdyr til Portugal. Heri behagede nu hans høifornemme Venner paa Høire, at gienkiende Don Miguel, kaldte Taleren til Orden, og til den Ærbødighed, der skyldes kronede Hoveder; medens man fra venstre fordrede, han skulde gientage sine Ord, at de høie Herrer desbedre kunde høre dem, hvilket han da endelig til den høire

Sides store Fornoielse giorde. At en saadan Scene var en saadan Forsamlings Værdighed lidet anstændig, har man vel ikke behov at tilføye; imidlertid torde den ikke være uden al historisk Betydning, især i Tilfælde, at Hyde de Neufville skulde forlade Ministeriet.

Er Udsigten, hvor den skulde formodes friest og nærmest saa omtaaget og begrændset, og have vi her, næsten mere end nogensinde, Foye at sige med Socrates

Vi veed, vi intet veed;

er det naturligviis endnu mere Tilfældet med hine fiernere Begivenheder, om hvilke vi for det meeste kun giennem meget mislige og mistænkelige Canaler faae vore Efterretninger. At Keiser Nicolaus er gaaet til Warschau for der at kroneś, vide vi; men hvorvidt dette skulde være Eene- eller Hovedhensigten af hans Reise? er et andet Spørgsmaal.

Bladene snakke frem og tilbage om Feldtogets Begyndelse og Ikkebegyndelse. At hvad der er forefaldet, ikke er, og ikke kan være af nogen betydelig Indflydelse paa det, der forestaaer, kan neppe være Tvivl underkastet; men hvor, hvorledes, af hvem skal Spørgsmaalet afgiøres? er det ikke sandsynligt, at de selvsamme Grunde, der paa den ene Side skulde bringe Fredsskaalen til at synke, ville nedtynge Krigsvægten paa den anden? Et det end saa, at den ene Kniv holder den anden i Skeden, er da derfor det samme Tilfældet, naar ikke blot Sværdet er draget, men maaskee Skeden kastet? Lader det sig beregne, hvad Indflydelse Begivenhederne i Teheran, deres virkelige Sammenhæng være nu, som den vil, saavel i Petersborg, som i Constantinopel vil have? Og vil det, om endog Sultanen samtykker, hvad man i Da-

gens Sprog kunde kalde Grækenlands Emancipation? er dermed den hele Qvæstion afgiort? ere derfor alle Paagiældende enige, hvad nu med dette samme Grækenland skal skee? Er man saa aldeles sikker paa, at mere end een torde ville have eet Ord med i Laget, hvem man maaskee aldeles ikke tænker paa?

Dog det er i det mindste overflødigt, at spilde mange Ord paa at sige, at man intet har at sige; især da de enkelte Ting, der kunne antages at være Tidernes Tegn, saasom at Gustav den fierdes Søn har antaget Titel af Prinds af Vasa, aldeles tabe deres Betydenhed, da man ikke kan opgive, hvad de betegne eller tyde paa.

De seneste Tidender bringe den Efterretning, at i Oporto tolv af de meest ansete Fanger, ere henrettede; efter at man i Forveien havde dysset den ulmende Misfornøyelse ned ved at udsprede, at Foranstaltningerne i denne Anledning kun skedte for et Syns Skyld, og at den kongelige Benaadning med Vished kunde ventes. Det Indtryk, denne uventede Tidende især i Lissabon har giort, skal være ubeskriveligt, hvorhos man anmærker, at den Opstand, hvorfor de ere domfældte og henrettede, er ældre end Don Miguels Antagelse af Kongeværdigheden, og til Opretholdelse af Don Pedros den Tid i alle Former bestaaende Regiering, hvad altsaa maa saa meget mere giøre enhver Udsoning mellem Don Miguel og Don Pedro umulig. I Paris er man, trods engelske Blades tidligere Yttringer fast overtydet, at der er alvorlige Underhandlinger, Don Miguel angaaende, i Værk, for at giøre Ende paa det oprørende Uvæsen i Portugal. Man siger bestemt, at Frankrig har fast erklæret sig mod ham, men af Hensyn paa Spanien ikke gierne vil tage en virksom Deel i Sagen, men

heller overlade dette til Engelland. Tillige forsikrer man, at Spanien i dette Øieblik ligesaa lidet er ham gunstigt, og at han især har nylig ved en Leilighed meget forspildt Kong Ferdinands Gunst.

I Constantinopel skal Efterretningen om Englands og Frankrigs Gesandters forestaaende Ankomst have giort et meget gunstigt Indtryk; Publikum være meget fuldt af Tillid, og forlange Krigens Fortsættelse. Fra Krigstheatret ere Rygterne upaalidelige og modsigende. Det hedder, at Grækerne have tibageerobret Mesolonghi, og bemestret dem Slottet Lepanto; dog, væsentlige og vigtige Efterretninger savnes aldeles, men ville efter Rimelighed allerede i næste Maaned i det mindste tildeels kunne ventes.

Den 29 Maii.

K. R.

Tritogenia.

Juni 1829.

De forenede Staters Præsident Andreas Jackson.

De amerikanske Staters Senator, Henry Eaton, fætter, i sin Levnetsbeskrivelse af General Jackson, hans Fødselsdag til 15 Martii 1767; andre Biographer af denne overordentlige Mand paastaae, han alt saae Lyset 1765. Han var den yngste blandt tree Sønner af en irlandsk Emigrant, der 1765 kiøbte sig Jordeiendomme i Sydamerica, men døde strax derpaa.

Andreas blev af sin Moder bestemt til at studere Lovkyndigheden, og af denne Aarsag sendt til Skolen i Waxsan; den kort derpaa udbrydende Krig med England afbrød Studeringerne, og da Waxsan blev total plyndret af den engelske Gene-

ral Tarletons Tropper, tog den unge Discipel tilligemed sin anden Broder Robert Tieneste ved Landeværnet, men blev snart i en Fægtning tagen til Fange.

Den Behandling, de i Fangenskabet udstod af de Engelske, var meget haard. Robert døde deri. Den ældste Broder, der var flygtet i Skovene, fandt sit Endeligt her; Moderen fandt ligeledes sit i Nød og omvankende Elendighed. Slaget ved Camden 1780 satte Andreas i Frihed. Han forlod sit Fængsel med glødende Had mod Alt, hvad engelsk var, og satte sig nu uden videre Ungdomsveiledning i Besiddelse af de ham tilfaldende Landeiendomme, samt Resten af hans Forældres Formue, uden at tage ringeste Deel i de endnu inden Freden følgende tree Aars krigerske Begivenheder.

I sit 18de Aar tog han paa Universitetet i Salisbury, og nedsatte sig, da han havde fuldbragt sine Studier, i Nashville, hvor han 1788 blev udnævnt til Districts-Attorney for Territoriet Tenessee. 1796 blev han kaldet til den af Congressen nedsatte Commission, der skulde udarbeide Staternes Constitution, hvor han kun udviklede antidemokratiske Grundsætninger. Samme Aar valgtes han til Medlem af Congres-

sen, hvor han og Gilles mod Maddisons Forslag med stor Hæftighed bestred Takadressen til den berømte Washington, som da nedlagde Præsidentskabet, og vilde de intet taale, der udtrykte Ærefrygt og Taknemmelighed. Næste Vinter traf Valget ham til Senator; dog opgav han snart sin Plads i Senatet med den Erklæring, at han ikke var skabt for den politiske Løbebane. Han ombyttede Senatorsædet med en Generalmajors Post ved Landeværnet, og tog paa sin Plantage 10 Mile fra Nashville, hvor han siden har beholdt sin egenlige Bopæl.

Jacksons Hovedfornøielse var Vedderid. Et Væddemaal med en Hr. Dickinson paa 5000 Dollars foranledigede en Strid mellem begge Parter, der endtes med en Duel paa Pistoler. Det var afgiort, at begge Parter i Afstand af ti Skridt skulde fyre paa eengang efter en af Secundanternes Tilsigende. Jacksons Pistol klikkede, Dickinsons Kugle strøg hen ad Vederpartens Klæder. Med koldt Blod spændte Jackson Hanen paa ny, sigtede, og fældede Dickinson paa Stædet.

Følgende Aar opkom Uenighed mellem Jackson, og daværende Oberst, nu Senator, Benton. Denne kom i Følge med sin Broder til Nashville. Men neppe havde Jackson faaet hans Ankomst at

vide, før han ledsaget af nogle Venner med Pistoler i Hænderne trængte ind i Bentonernes Værelse. Der faldt Skud paa begge Sider, hvorpaa fulgte et hæftigt Slagsmaal, hvorved Jackson brød sin Arm.

Strax efter gjorde Creeksindianerne Mine til at angribe de forenede Stater. Tennesseestaten sammenkaldte 3500 Mand Landeværn og Frivillige, og overdrog General Jackson Commandoen. Han begav sig, uagtet hans Arm endnu ikke var lægt, paa Marchen, slog Creeksindianerne paa alle Punkter, og vilde da alt forfulgt dem paa Floridas Enemærker; men kom i stor Uenighed med de forskiellige Corps af Landeværnet, da disse, nu, Krigen var forbi, og deres Tieneste-tid til Ende, forlangte at gaae hiem, og ikke lod dem holde tilbage uagtet al anvendt Umage, en Omstændighed, der alt da indskiød General Jackson en stor Uvillie til Landeværnet. Overdraget af Præsidenten at afslutte Freden, betingede han for sig tree Qvadratmiil af Indianernes Land, en Clausul, som dog ikke blev bekræftet af Senatet.

General Harrison af de regulaire Tropper resignerte paa den Tid (1814) og Jackson blev nu Generalmajor i de forenede Staters Armee. Han forlagde sit Hovedqvarteer til Mobile, hvor han

strax efter sin Ankomst fik Underretning om et forehavende Angreb af Engelskmændene paa Nyorleans. Desuagtet foretog han uden al Krigserklæring og uden foregaaende Stridigheder et seierrigt Feldtog i Vestflorida, erobrede Hovedstaden Pensakola, besatte hele Kystegnen ved den mexikanske Havbugt, og erklærede den spanske Gouverneur, at han vilde holde disse Egne besatte, til Kongen af Spanien vilde sende tilstrækkelig Magt at holde Indianerne i Ave, og de dengang med Spanien allierede Engelskmænd borte. Han gik nu selv strax tilbage til Mobile, for at ile med sin velrustede Armee Nyorleans til Undsætning.

Han indtraf her i Begyndelsen af December, og føiede strax de nødvendigste Anstalter til Forsvar, hvorved han fandt den beredvilligste Understøttelse, ikke blot af Regieringen i Louisiana, men af alle Nabostater, og især af de derværende Franske. Dog kom han snart i Uenighed med Volontaircorpset i Nyorleans, da de blot vilde forbinde dem til at forsvare Staden, men derimod Jackson forlangte, at de ubetinget skulde underkaste dem hans Befalinger.

Den 14de December landede den engelske Magt 10000 Mand stærk, sydøstlig for Nyorleans

Den 15 forlangte Jackson, at Staden skulde sættes under Martialloven, og erklæres i Beleiringsstand, hvorved han da blev Enebefalingsmand derover.

Begge Armeerne stode ligeover for hinanden til den 8de Januar uden at foretage noget. Tohundrede Mand af Kentukylandeværnet blev paa deres Post angrebne af et engelsk Regiment og slagne paa Flugt; Jackson nyttede Tiden til, to engelske Mile fra Staden, ved Bredden af Mississippi at anlægge en stærk med Artillerie vel besat Forskandsning, der havde en Grav, 8 Fod bred og 6 Fod dyb, bag hvilken et stærkt Corps Amerikanere ventede Fienden.

Den 8de Jan. besluttede de Engelskes commanderende General, Sir Edv. Packenham, at tage denne Forskandsning med Storm. De engelske rykkede frem imod den i tætte Colonner, forsynede med Sandsække og Stormstiger; men blev modtagne med saa mordisk Ild, at i en Tid af et Qvarteer over 1500 Mand laae paa Stædet. Sir Edvard vilde samle sit vegne Mandskab igien, men blev skudt under Forsøget. Samme Lod traf Generalerne Gibbs, Keane og Rennie. General Lambert beordrede da de engelske at trække dem tilbage, da de i de tree Timers Fegtning havde mistet 4000 Mand døde, qvæstede og

fangne. Han drog i en Leir ved Mississippis vestlige Bred, og skrev til Jackson, at han for Øieblikket vilde indstille alle Operationer mod Louisiam, og derfor foreslog en Vaabenstilstand for at faae sine Tropper indskibede.

Jackson, hvis Armee paa den Tid var voxet til 8000 Mand af de kamplystneste Tropper, og der efter de fleste Brigaderers Dom havde kunnet sætte den engelske Armee i en høist farlig Stilling, modtog uventet Vaabenstilstanden. Han lod de engelske rolig den 18 Januar indskibe dem til Floridas Kyst, og holdt den 20 et virkeligt Triumphindtog i Nyorleans. Indført i Cathedralkirken af unge Piger, der bestrøede Veien med Blomster, nedlod han sig paa et Sæde ved Siden af Alteret, og modtog her af den første Geistliges Hænder en Laurbærkrone.

Landeværnenes Fordringer fra Nabostaterne, nu efter fuldendt Feldtog igien at hiemforløves, gav snart Anledning til nye Stridigheder mellem deres Chefer og Generalen. En Hob paa 180 Tennesseer, der paa eget Ansvar gik hiem, blev indhentet og stilt for en Krigsret. Han fældede den Dom, at sex af dem skulde skydes, og de øvrige kronrages, og denne Dom blev fuldbyrdet, hvil-

ket blandt de øvrige Landeværn voldte stor Utilfredshed.

Den 19de Febr. bekiendtgiorde General Jackson den Efterretning, at Gentfreden var sluttet. Man ventede, han nu vilde strax nedlægge den Dictatorværdighed, han den 15 Januar havde taget, men det skeete ikke. Da Tidenderne i Nyorleans reclamerede Fredsregieringens Gienindførelse, gav Jackson den Befaling, Tidenderne skulde sættes under Censur. De i Orleans værende Franske, der med stor Kiækhed havde fægtet mod de engelske, forlangte igien at kunne gaae til deres Kiøbmandsforretninger. En Befaling af Generalen forviiste dem uden Undtagelse 120 Mile fra Staden. Et Medlem af Regieringen, Hr. Louallier, giorde skarpe Anmærkninger over dette Fremfærd; Generalen lod ham den 4de Martii kaste i Fængsel. Dommeren Hall, der vilde bringe Habeas Corpus-acten i Anvendelse ved Hr. Louallier, og til den Ende skrev til Generalen, havde følgende Dag samme Skiæbne, at fængsles.

Den siette Mai indtraf Courieren fra Washington, og bragte den Efterretning, at Gentsfreden var ratificeret. Hall og Louallier troede nu med Sikkerhed at torde anraabe Habeas Corpus-acten, og Dommeren Lewis befalte deres Løsladelse, men

saavel han, som Attorney Dick blev paa Jacksons Befaling ligeledes hæftede. Den 11 Martii blev Dommeren Hall forviist, men Louallier for forsøgt Mytteri stillet for en Krigsret, dog frikiendt af denne. Den 13 indløb Befaling fra Washington at forløve Landeværnet og ophæve Martialloven, hvorpaa Generalens hidtilværende Enevælde til stor Tilfredshed for Indbyggerne i Nyorleans gik til Ende. I de første Dage af April tilstilledes ham Congressens Taksigelsesvotum med en Guldmedaille, og den 6 s. M. afreiste han til Washington, hvor han blev udnævnt til anden General ved den regulaire Armee, næst General Brown.

Det var strax efter denne Udnævnelse, han udstædede den Befaling, der giorde saamegen Opsigt, til alle Officierer i den sydlige Halvdeel af de forenede Stater, der stod under hans Befaling: for Fremtiden ingen Ordrer at modtage mere af Krigsministeren, og kun adlyde hans.

I Aaret 1818 viste Seminoleindianerne fiendtligt Sindelag mod Staterne. Jackson fik Befaling, med Landeværnet fra Tenessee og Georgia at drage i Feldten mod dem. Men han foretrak istedet for de første at oprette et Corps Frivillige, hvis Officierer han selv udnævnte. Den nye Krig var snart endt. Generalens Befaling, paa Stæ-

det at skyde to Engelskmænd, som man havde fanget med et Corps Indianere, gjorde stor Opsigt, da et saadant Fremfærd mod Fanger var uden Exempel.

Jackson begyndte nu med sit til 2500 Mand opvoxede Corps Frivillige den bekiendte March i det indre Florida, der, foretaget af ham saa ganske paa egen Autoritet, ikke blot foranledigede de hæftigste Reclamationer af den spanske Gesandt, men lod frygte et nyt Brud med England, og derfor blev Gienstand for en stærk Discussion i Congressen. De derover saavel i Repræsentanthuset, som i Senatet, nedsatte Committeer anklagede Jackson for egenmægtig Oprettelse af et Volontaircorps, og Udnævnelse af 230 Officierer, hine to fangne Engelskmænds Mord, fuldkommen Misagt af Lovene, Forfatningen, og Krigsdepartementets Befalinger, endelig for den nysnævnte Indmarch i Florida; men Sessionen gik til Ende, uden at Noget blev besluttet, og Jackson fuldbragte, uagtet al Protestation fra den spanske Gesandt, begge Floridaers Erobring.

1821 besluttede Congressen, at kun een General skulde blive i Tieneste ved den regulære Armee, og da General Brown var den ældre, mistede General Jackson sin Rang og sit Gehalt; til Erstat-

ning derfor udnævnte Præsidenten ham til Commissair ved Overtagelsen af de af Spanien aftraadde Floridaer, og til deres Gouverneur. Dog nedlagde han den sidste Værdighed, da han havde beklædt den i fem Maaneder, og begav sig til sin Eiendom ved Nashville.

1822 fremstod han første Gang, som Candidat til Præsidentværdigheden for den lovgivende Forsamling i Tenessee. Præsidenten Monroe udnævnte ham til Gesandt hos Republiken Mexiko, men Jackson var klog nok til at afslaae denne Post.

1823 blev han af Staten Tenessee formelig foreslaaet til Præsident. Det givne Exempel fulgte snart andre sydlige Stater, navnlig ogsaa Pensylvanien. Mod Aarets Slutning udvalgte Tenessee ham til Medlem af Senatet, hvor han vel stemte for den i Overveielse værende Toldtarif, men forlangte de forskiellige Ansætninger deri nedsatte.

Da det 1824 kom til Præsidentvalg, havde han alt otte Stater paa sin Side. Hr. Adams blev valgt, og Jackson drog sig, efter at have lyksønsket den nye Præsident, igien tilbage af Senatet, for at begive sig til Nashville.

De nyeste Begivenheder, og den ualmindelige Mands nu virkelig paafulgte Valg til den høieste

Værdighed i de forenede Stater ere for nye og for bekiendte til at udstrække denne Fremstilling af hans tidligere politiske Levnet og Virken videre.

K. R.

Om de ældre tydske Oversættelser af Holbergs Comedier.

Det er nu fem og tredsindstyve Aar siden, og derover, at Holbergs Ven, Capelmester Scheibe, i den-indholdsrige Efterretning om Digterens Levnet og Skrifter, der findes forved den forøgede Oversættelse af Peder Paars (Copenhagen und Leipzig 1764) yttrede det Ønske: at den danske Moliere maatte vederfares samme Ære, som for nogle Aar siden var viist den franske, hvis Lystspil, saa rigtig oversatte, og saa prægtig trykte, vare udkomne paa det heroldske Forlag i Hamborg, at denne skiønne og fuldstændige Udgave aldeles fortrængte alle andre enkelt og adspredt trykte Oversættelser af de molieresk Stykker."

Om den Lykke og Ære *), der Moliere var vederfaret, just skulde have været saa overmaade

*) Ved at eftersee Blankenburgs Tusätze til Sulzers Lexicon, seer jeg, at den omtalte Oversættelse er ud-

misundelsesværdig, vil man uden tvivl tillade mig at kalde i Tvivl, da hin anpriste heroldske Oversættelse saa hurtig og aldeles synes at have fundet sin Grav i Lethe, at den aldrig, uagtet jeg en god Aarsnees og derover, særdeles, tildeels i Tydskland selv, sysselsatte mig med den tydske dramatiske Litteratur, nogensinde er kommet mig for Øie eller ihænde, ligesom jeg heller ikke mindes hos nogen af Tydsklands ældre Dramaturger at finde den med Berømmelse omtalt. Ogsaa lod det sig vel ikke saa ganske uden Føye antage, at i det mindste nogle af Oversættelserne af vor Holberg, med Alt, hvad ikke uden Grund paa dem tør være at udsætte, ikke torde staae meget tilbage for hine.

Den første Oversættelse af et holbergsk Lystspil, der udkom paa Tydsk, var der Deutschfranzose (Jean de France) oversat ved Mag. August Detharding, Søn af Holbergs Collega, Prof. Georg Detharding, og

---

givet i Hamborg 1730, og anden Gang 1769, af en Johan Samuel Müller i 4 Bind; og at senere min afdøde Ven Mylius i Forening med den da berømte Meisner har begyndt en Fortydskning af Molieres Lystspil; men hvoraf kun første Bind, og om jeg ikke meget tager feil, med adskilligt Misheld i Følge den ulykkalige Localiserens, Personaliserens, Temporiserens Smitte, udkom 1779.

indrykket i Gottscheds deutsche Schaubühne, nach den Regeln der alten Griechen und Römer, andet Bind, men der udkom 1740, inden det første; i tredie Bind, som udkom Aaret derpaa, findes hans Bramarbas (Jacob von Tybo) oversat af samme Haand, og endelig i første Bind, som udkom Aaret derpaa, læses der politische Kannengiesser, ligeledes oversat af Detharding; og giver Wandal i sin Biographie af Holberg (i de paa Jægerspriis hædrede fortiente Mænds Mindesmærker) de dethardingske Oversættelser den Roes, at de — een eneste, hvortil vi snart komme, undtagen — ere de eneste, der læses med nogen Fornøielse.

Samme Aar udkom en tydsk Oversættelse af Holbergs Barselstue; men hverken Gottsched i nöthiger Vorrath zur Geschichte der deutschen dramatischen Dichtkunst, eller G. A. Laub i Fortalen til sine zum drittemal ser Lustspiele af Holberg, der begge omtale den, nævne enten Oversætter eller Trykkested, den sidste mælder blot, at den er i Octav: derimod mælder Scheibe, at den er udkommet i Hamborg af en ubekiendt, men kun maadelig lykket.

Mærkeligt er det, at intet af Stæderne den Aaret derpaa under Titel: De politische

Kannengether uut Holbergs dänschen Schuuplaz bii Winteraavends-Tiid åversat in sine egene Fru-Moder Spraak, Hamburg und Leipzig 1745 udkomne Oversættelse nævnes; ligesom det og synes synderligt, at ingensinde, end ikke af Schröder selv, der saa meget ønskede sig Bearbeidelser af holbergske Lystspil, er giort Forsøg at bringe den paa Hamborgs Skueplads, især da den efter mit Skiønnende fuldelig fortiener den Roes, Wandal i ovenanførte Biographi tildeler den: at Stykket i denne Oversættelse, hvor Mester Herman, og de andre Borgere tale Plattydsk, men Raadsherrerne og andre fornemme, Høitydsk, intet har tabt af sin Behageligbed; og lader det næsten, som denne Oversættelse i sin egen Fødeby maa være blevet aldeles ubekiendt; i det mindste har jeg ved mit senere jevnlige Ophold her ingen, enten blandt Literatorerne, som Schröders Biograph, Meyer, den, selv som plattydsk Digter bekiendte, Dr. Bærmann, Dramaturgen Zimmermann, eller blandt Scenens udmærkede Kunstnere, som en Schmidt, en Lebrun, en Kühne, fundet, der engang af Navn kiendte det mindste dertil. Mellem Bærman og mig blev ved mit sidste Ophold talt, om at giøre i Forening et Forsøg at bringe

det frem; men deels, tilstaaer jeg, at jeg saare nødig vilde lade mit Exemplar komme mig afhænde, da det, saavidt mig er bekiendt, lettelig torde være det eneste tilværende; deels maa jeg bekiende, at Nutidens Mode at spille comist paa, med sine Extemporeringer, Carrikeringer, og alskens Fiellebodsloier og Narrestreger, ikke forekommer mig at staae gamle Holberg vel.

Da det i Fortalen til vor Oehlenschlägers tydske Oversættelse af denne store Comiker er anmærket, at i den ældre Oversættelse af Kandestøberen Scenen er forlagt fra Hamborg til Danzig, og at de i Collegium politicum tale om Polen, istedenfor om Tydskland, bør det (efter at have erindret, at de samme Grunde, der bevægede Holberg til at sætte Scenen i adskillige af sine Comedier udenfor Danmark, kunde, især paa en Tid, da Raadet i Hamborg virkelig havde saa meget at sige, vel beføye Forf. af en for denne Stad især beregnet Oversættelse, til en lignende Forflytning) som en særdeles Mærkelighed anføres, at just den plattydske Oversættelse i saa Henseende holder sig saa trolig til Originalen, at endog det betænkelige Sted om Raadets tiltagne Magt, ordlydende findes saaledes: De Raad hat nimmer mehr tho seggen hat, as nu, sider de Thiid,

dat de *) Kriistroppen in Hamborg leegen. De hehle Borgerschop is nich compabel em tho ferdägen.

Samme Aar udkom det første Halvdusin af de laubske Oversættelser af Holbergs Lystspil, indeholdende det arabiske Pulver, uden Hoved og Hale (men under Titel die Irrthümer, ein Lustspiel in vier Abhandlungen **), det lykkelige Skibbrud, den Stundesløse, Pernilles korte Frøkenstand — under Titel der betrogene alte Freyer — og Maskeraden. Aaret derpaa andet og tredie Halvdusin, hvoraf det første indeholder Vægelsindede, Jeppe paa Bierget, Didrik Menschenschreck, den honette Ambi-

*) Man see Wärmanns hamburgische Denkwürdigkeiten f. D. S. 130 o. f. om de indbyrdes Stridigheder, hvori en Torbenprædikant Dr. J. F. Meyer vidste at indbrage Raad, Borgerskab og den hele Stad, saa at en ny keiserlig Commission maatte nedsættes, 2000 Mand Fodfolk, og 300 Mand Rytteri af Kredstropperne lægges i Byen til Besætning, preussiske, svenske, brunsvigske, og hannoverske Tropper besætte Grændseportene, medens Commissionen lod de urolige Hoveder, fængsle, landsforvise, afsætte, kagpidske, løbe Spidsrod, sætte i Spindehuset o. s. fr. En Begivenhed, som 1743 endnu var for ny, og for meget i Minde til, at man kunde have fortænkt Øvrigheden for, ikke at have villet nævne den i Vedkommendes Huus.

**) Aarsagen til disse Forandringer i Titelen sees i det Følgende.

tion, Rasmus Montanus, og Geert Westphaler; det sidste Juleſtuen *), Kildereiſen, Melampe, Henrik og Pernille, Hexerie eller blind Allarm, og Uſynlige.

Diſſe to ſidſte Bind omtales aldeles ikke i vort Literaturlexikon, der kun nævner det første; de ere imidlertid adſkillige Gange oplagte, og var f. Ex. den Udgave af tredie Halvdusin, jeg først har brugt, andet Oplag, og udkommet 1746 Copenhagen und Leipzig hos Gabriel Caſper Rothe.

I Fortalen til denne tredie Deel erindrer Overſætteren, at der da nu af den danſke Original var tree Stykker tilbage, nemlig den ellevte Junii, Ulyſſes von Ithaka **),

*) I Gottſcheds nöthiger Vorrath, ſtaaer ved en Feiltagelſe Barſelſtuen iſteden for Juleſtuen.

**) Det bør her ikke med Taushed forbigaaes, at i det mindſte Aaret før anden Udgave af dette Halvdusin og dens Fortale, en Overſættelſe af diſſe tree Lyſtſpil var udkommen Copenhagen und Leipzig, ſamt at ved Ulyſſes i Gottſcheds nöthiger Vorrath, findes tilføiet Wien, ſom om det ogſaa var overſat der; og ydermere anmærket, at Stykket ti Aar før her — altſaa i Leipzig — var opført; hvilket ſidſte imidlertid i Tidsſkriftet til den gunſtige Læſer atter bliver berigtiget med Tilføyende: at der af to Ulyſſer var giort een, og at den i Leipzig opførte ikke var af Profeſſor Holberg, men af en leipzigſk Lærd. De Hielpemidler, jeg til videre Underſøgelſe af denne Sag i tidligere Dage har havt i Hænder, i det jeg har eiet en fuldſtændig trykt Fortegnelſe over alle paa det leipzigſke Theater opførte Skueſpil, hvoraf jeg kun har Liſten over Efterſtykkerne tilbage, ſavner

eller en tydsk Comedie, og den pantsatte Bondedreng; men hvorvel Hr. Forlæggeren meget havde anholdt hos ham om, ogsaa at oversætte disse tree Lystspil, da han var sindet at udgive det hele Værk i Oversættelse — hvilket og siden skeete — havde han dog afslaaet det; da han deels havde foresat sig, ikke at tilbringe mere Tid med deslige Materier, deels ovennævnte Stykker vare af den Natur, at ligesom Forf. af Gottsched var kaldet den danske Terents (!) og af den hamborgske Correspondent den danske Plautus, han for disse tree Stykkers Skyld af en tredie Kunstdommer endnu torde blive kaldt den danske Ennius.

Ligesom nu Holberg lettelig i dette Fortalens Udtryk tør have fundet en Compliment de boeuf, saaledes var han, og det sandelig ikke uden Føye, heller ikke vel fornøyet med Oversættelsen selv, hvorom han i sin 149 Epistel siger:

„Hvis vore Originaler havde været bedre oversatte, end de ere, vilde de end mere have slukket udenlandske Læsere i Øinene; men adskillige ere udi Oversættelsen blevne reent fordærvede.

---

jeg nu, og kan altsaa ikke oplyse, hvad Slægtskab imellem hine tvende Skuespil, den leipzigske Haupt und Staatsaction og den danske Parodie torde findes.

Den Tragicomœdie, kaldet Melampe, som er et af vore bedste Stykker, haver havt den Skiæbne. Samme Stykke er en Parodie over Tragœdier; dens Merite bestaaer derudi, at en latterlig Materie er udført udi prægtige og bevægelige Vers, saa at Tilskuerne deraf kan bevæges baade til Graad og Latter; men som i Oversættelsen det hele Stykke er ført i lav Stiil, haver det tabt dets Sigte og hele Anseelse. Den Comedie, som fører Titel af uden Hoved og Hale, bestaaer vel i Originalen kun af fire Acter; men derimod er Prologus istedenfor den femte Act, hvorved Stykket bliver ligesaa regelret (?) som andre Comedier. Samme Prologus er udi Oversættelsen udeladt, uden at tilkiændegive, at den findes udi Originalen, saa at Titelen er bleven: Ein Schauspiel in vier Acten, og er derved Stykket blevet underkastet Critique, og reent fordærvet. Uanseet disse Poster ere dog Stykkerne komne udenlands udi samme Anseelse, som de have erhvervet indenlands, saa at visse af dem ikke vrages uden af vore Petits maitres, som nylig ere komne fra Paris, item af vore Damer, som ere opdragne af franske Gouvernanter."

Ogsaa den fra Sprogets Side competente Scheibe siger ligefrem: Oversættelsen kunde ikke

andet end falde elendig ud, da Oversætteren ikke grundig nok forstod Holbergs dansk, ikke besad nogen tilbørlig Styrke i tydsk Sprog og Skrivemaade, og skrev mere svabisk end reent tydsk, heller ikke havde noget Begreb om Theatret og det theatralske Udtryk. Af disse Aarsager kan man let tænke, at hans Oversættelse maa vrimle af Feil."

„Da imidlertid — underretter Scheibe os videre — Oversætteren, der var fra Augsborg, men opholdt sig den Tid i Kiøbenhavn — hvor hans Farbroder var Etatsraad og Livmedikus — paa Titelbladet havde skrevet sig J. G. L. v. A. (Johan Georg Laub von Augsburg) lode nogle udenlandske Recensenter dem forføre af disse Bogstaver til at holde ham for en fornem Adelsmand — formodentlig en Uhlefeldt — og fore derfor varligen med Drengen."

At desuagtet ikke alle udenlandske Recensenter maa have havt Levemaade nok til saaledes at iagttage deres Skyldighed mod formeentlig høie Personer, sees af Laubs egen ovenanførte Fortale, som han slutter saaledes: Vel skulde jeg gribe den forefaldne Leilighed, og endnu sige et Par Ord til den saakaldte upartiske Correspondent i den ham-

borgske Stats- og lærde Tidende, der temmelig uforskammet har giort sig lystig over andet Bind af mine Oversættelser, og som jeg har lovet det giennem de göttingske Tidender. Men disse Ordkrige behage mig slet ikke, hvorfor da eengang for alle Aristips bekiendte Ord skal paa mine Vegne tiene ham til Svar: Qvoniam tu maledicendi potestatem habes, non audiendi ego. Men forresten skal enhver, der har en Ret at udsætte noget paa mine Oversættelser, paa beskedne Indvendinger kunne vente beskedent Svar."

Som jeg er kommen saavidt, faaer jeg uventet fra Universitetsbiblioteket Originaludgaven af de hos Scheibe fordeelagtig omtalte Oversættelser af de tree Stykker, Laub havde vraget; udkomne Copenhagen und Leipzig bey Gabriel Christian Rothe, 1745, 232 S. 8. Da denne Udgave aldrig før er kommen mig for Øie, og den tillige indeholder den af Scheibe med Berømmelse omtalte Fortale, der efter hans Dom viser god Indsigt i den theatralske Digtekunst, skiøndt dens Dom over Palzgreven (den pantsatte Bondedreng) forekommer ham for skarp, vil jeg heller forbeholde mig, i en Efterskrift til nærværende, at giøre nøyere Rede for denne Siældenhed, og i det Sted gaae strax over til den næste af Scheibe omtalte, u-

der Opskriften Breslau og Leipzig 1745 udgivne, efter hans Mening noget slive Oversættelse af det enkelt udkomne Lystspil, Don Ranudo eller Fattigdom og Hoffærdighed.

Det er den mærkelige Oversættelse, der udkom inden Originalen, som gav Anledning til den snorrige Pressesag, hvori Holberg blev indviklet, og der i dansk Minerva (Oct. 1818) findes omhandlet.

Et Exemplar af denne Comedie, der 20 Aar tilforn havde været skrevet, og skiøndt, udentvivl med Hensyn til Tidernes forandrede Tegn, ikke trykt, men i mange Afskrifter var i Folks Hænder — eftersom den, der havde været betroet at reenskrive den, havde taget en Copie deraf, hvorefter de andre have været udskrevne — var faldet i Hænderne paa en Bogtrykker Mengel, i det han af en Fuldmægtig Coldewey i Rentekammeret — formodenlig den ovenomtalte Reenskriver — havde tilkiøbt sig den for 10 Rigsdaler. Da de nu — siger Mengels & Comp. Procurator A. Brun*) — siden udentvivl Byfoged i Kiøbenhavn — vare blevne Eiere deraf, og dem underhaanden blev

*) I hans Indlæg mod Bogtrykker Berling, der med Holbergs Minde haabe givet en lovlig og anstændig Udgave af samme Stykke, hvorpaa Smugtrykkeren Mengel lod lægge Beslag, som paa Eftertryk.

sagt, at samme for 20 Aar siden var giort af Assessor Holberg, saa paatog de sig at tale med ham derom, og tillige viste ham Manuskriptet, som han da tilstod at være Autor til, og da da de lode sig forlyde med, at de vilde lade det trykke, samtykkede han det ikke alene; men endog forandrede og udslettede en stor Deel derudi, hvorom til Beviis herved foretægges Originalmanuskriptet."

„Heraf er det da klart, at mine Principaler justo titulo besidde Bogen eller Manuskriptet, efterdi de have tilkiøbt det for Penge *), følgelig behøvedes ei Assessor Holbergs Tilladelse til dissés Oplag; men som det er bekiendt, at Assessor Holbergs Skrifter ere, og have været begierlige, og langt bedre at afsætte end andre, saa gave mine Principaler ham den Ære (?) og gav Bogen Titel af ham som Autor, uagtet de til denne Time ikke veed det anderledes, end fordi det ligner hans andre Comedier; og fordi han selv har sagt at være dets Autor; ligesom og Assessor Holberg udi sin Attest selv tilstaaer, at de ikke har faaet **) det

*) Af hvem?

**) Denne Euphemismus pleie Procuratorerne ellers, naar ikke ere Defensores, at ombytte med meget ilde lydende Udtryk.

af ham, men at det er faldet dem i Hænderne."

„Og som Stilen og Talemaaden i bemeldte Manuscript paa et og andet Sted var noget plump og incivil, saa var det og iblandt andet Aarsagen *), hvorfor de lod Assessor Holberg see Manuscriptet, for at ved hans Assistence at faae saadant revideret og forandret, som og skeete saaledes, som jeg forud har allegeret og beviist!"

„Endskiøndt mine Principaler da ei havde nødig at have Assessor Holbergs Minde til dets Oplag, efterdi de, som jeg har beviist, havde kiøbt det, saa ved den Leilighed, at han havde assisteret dem med at faae forandret hist og her derudi, spurgte de ham, om han uden Fortrydelse vilde, at det maatte trykkes paa tydsk, da han erklærede, at han ikke havde noget derimod; hvilket han og i sin Attest selv tilstaaer; og skede det langtfra ikke i den Henseende, at de ansaae ham, som den, der havde Magt at give dem Tilladelse at oplægge det; men alene for at bevise ham en Ære og i Særdeleshed for at sætte hans Navn derpaa!"

---

*) Om Sieur Mengel & Comp. virkelig skulle have havt den Naivitet, at vedkiendes denne Aarsag for Holberg?

Vi ville nu meddele Holbergs Erklæring, fremlagt af Berling til Hiemmel for hans Oplag:

„Efter Begiering attesteres, at den Comedie, som nyligen er udkommen under den Titel: Fattigdom og Hoffærdighed, ikke allene mod min Villie og Videnskab, men ogsaa mod mit mundtlige Forbud, er trykt paa dansk, saa at Oplæggeren aldeles ingen Rettighed haver dertil; men tvertimod er Tiltale underkastet 1, min, som Autoris, der aldrig har villet have samme Comedie trykt paa *) dansk, 2, Decani Philosophiæ, udi hvis Forretning de mod hans Videnskab ere indfaldne, og uden hans Videnskab have skrevet Imprimatur derpaa. Stykket, som paa dansk er trykt udenlands, viser ogsaa, at de ikke have dristet sig i min Nærværelse at lade det trykke her i Landet. Jeg tilstaaer vel, at saasom Oplæggeren, Monsieur Mengel tilbød sig at give en accurat Edition af alle mine Comedier, som ere trykte, paa tydsk, at jeg tillod ham, at lade ovenmældtes Stykke paa tydsk løbe med udi en saadan Samling,

*) Om Aarsagen til denne Holbergs Ulyst s. Noticen efter Stykket udv. Skr. V Bind S. 365—6 og Skr. om Holberg 3 Bind S. 427; hvortil bør føyes, at denne Betænkelighed just i samme Tid ved en vis mægtig Broder Ivars Død mulig tør være formindsket.

til hvilken Ende jeg og corrigerede noget i det Exemplar, der var faldet i deres Hænder, men vidner derhos, at jeg ei alene ikke har tilladt, men endog udtrykkelig forbudet ham, at lade Stykket trykke aparte, og allermindst paa dansk."

At den behudede accurate tydske Oversættelse af Holbergs samtlige Komedier, efter det nu mellem ham og Mengel indtraadte mislige Forhold, ikke kom til Virkelighed, vil man let formode. Af Scheibes Udtryk, at den tydske Don Ranudo var udkommen under Opskrift Breslau og Leipzig, synes det, som han ikke har holdt det for at være det rette Trykkested, og kunde man da let fristes til at troe, at det hele var kiøbenhavnsk Arbeide, og Oversætteren Sieur Mengel selv, der under Navn af Philander von Westritz var en driftig Fortydsker af danske Skrifter i allehaande Materier; da man imidlertid af Proc. Rasmussens Forsvar for Berling seer, at Comedien er trykt udenrigs, og ankommet til Søes fra Lübek af, og af Bruns Replik, at den er trykt i Altona, deler Formodningen sig mellem Mengel, og en Prof. Johan Adam Flessa der i Staden, der tillige havde forsynet den danske Udgave med sit Imprimatur.

Da imidlertid Oversættelsen ikke er af større Værdi, kunne vi gierne lade det staae derhen,

hvem den skriver sig fra, og blot i Henseende til Processen om den danske Udgave anmærke, at skiøndt jeg — som jeg i d. M. har udtrykt mig — bestandig venter

Paa meer Oplysning og paa flere Documenter, for at kunne med Afskrift af selve Byfogdens Dom godtgiøre dens Udfald, vidner dog den Omstændighed, at Berlings vakre Udgave, uagtet Mangels Indsigelser derimod og Beslag derpaa, kom og er i Omløb, at, for at bruge Grams Udtryk om Niels Klim, baade Don Ranudo og dens Udgiver blev til Lykke staaende paa deres Been. Hvorvidt i øvrigt den i Rothes og Profts fuldstændige Udgave af Holbergs Lystspil indrykkede Oversættelse er den mangelfke, blot forøget med Eugenias ny tilkomne Scener, lader sig, da Originaloplaget synes aldeles forsvundet, vanskelig afgiøre, men er efter den ved hin Samling brugte Fremgangsmaade temmelig rimeligt.

Da nu efter Scheibes competente Dom, den i Aaret 1755 i eet Bind udkomne Oversættelse af Holbergs syv sidste Stykker, vel er rigtigere og mere tro end den laubske, men man dog seer, at Oversætteren ligesaalidt som Laub har havt Skrivemaaden i det tydske i sin Magt, erkiender man, som Scheibe og anmærker, at kun den mindste Deel

af Holbergs Lystspil havde den Lykke at falde i gode Oversætteres Hænder, og at det derfor ikke at undres over, om man i Tydskland ikke altid har fælyt de bedste Domme om ham.

Ligesaa har den i de indholdrige Fragmenter om Holberg i Maanedskriftet Athene (IX Bind 1817) anførte Recensent i de altonaiske lærde Tidender for 1745 dømt: Den lærde Holbergs Skrifter, siger han, finde endnu bestandig saamegen Yndest, at nye Oversættelser af dem dagligen vedblive at komme i Trykken. Men disse Oversættelser ere af heel forskiellig Værd, og man finder saare meget at udsætte paa dem, endogsaa, at de saare ofte giøre Vold paa Forfatterens Tanker." Som et Exempel paa en ikke lykket Oversættelse nævner Rec. nu de laubske 18 Stykker.

I Hr. Osts Bidrag til Kundskab om Mennesker og Bøger 1803 No. 47 og 48 anføres, at Forlæggerne af Udgaven i de fem Bind, have paa Titelbladet kaldt Oplag deraf nye og forbedrede; skiondt jeg imidlertid har havt Leilighed at giøre mig temmelig bekiendt med dem, tilstaaer jeg aldrig deri at have fundet andet end et bogstaveligt Aftryk af de detharding ske, laubske og øvrige ældste Forlydskninger; og kunde man ikke lettelig, hiin ikke her optagne plattydske Oversættelse und-

tagne, læse ret langt i nogen af disse, uden at fristes til at udbryde i Oehlenschlägers af den nidkiære Holbergven i Athene anførte Ord.: Det er en underlig Følelse at læse Holberg i en slet tydsk Oversættelse. Tydskland fortiente vel en god."

Imidlertid vedblev hiin gamle Oversættelse bestandig at ligge til Grund for samtlige følgende Efterligninger og Bearbeidelser deraf, lige indtil de kotzebueske Verbösserungen, og til Treitsches her efter Fortienester udpebne Gassenhauerspiel efter Kandestøberen; hvilket Misfoster jeg ikke her kan nævne, uden i det danske Skuespils Navn at bringe Schröders værdige Biograph, min Ven Prof. Meyer, den hierteligste Tak, fordi han i dennes Levnet har erklæret det at høre til vor Tids Forvildelser, at man har tordet vove at fornedre Kunstens Mesterstykke til et Gadeviisespil. Dog — lad mig ikke vove mig videre ud paa denne Glatis; det torde meget let føre mig alt for langt ud, i det ringeste fra Holberg, og det sande Lystspil. — Med Føie kan man afskrive og underskrive, hvad vor Oehlenschläger i Fortalen til første Bind af sin tydske Holberg har sagt: Den tydske Prosa var i hine Dage, og endnu en Tid derefter ikke dannet. Holbergs gamle Oversættere fortiene for deres Umage og

gode Mening al Tak; men deres Oversættelser ere alt for slæbende og tungladne; med fem sex Ord sige de for det meste, hvad Holberg har sagt med tree fire; de savne ganske Originalens Colorit og flydende Diction; Vidtløftighedens Klumper klæbe dem ved Indfaldenes Vinger, og saaledes bliver Spøgen igien til en indhyllet Larve, istæden for en flagrende Sommerfugl. Derved faaer det Hele et Udseende af Klodsvornhed, som ikke finder Sted i Originalen; thi Holbergs Sprog, nogle Talemaader og franske Ord undtagne, kan endnu i Danmark gielde for meget godt, og hvad det comiske Udtryk angaaer, som Mønster."

Da samtlige ældre Oversættelser mere og mere blive Sieldenheder, har jeg troet, det hørte med til mine mangeaarige Bestræbelser med vor ypperste Comikers og første Nationalskribents Arbeider, paa eet Sted at bevare, hvad jeg, disse hans Fortydskninger angaaende, smaaligen har samlet. Det være mig tilladt at bringe i Erindring, at jeg i Alt, hvad jeg saaledes Litteraturen angaaende nu leverer, kun tilbyder Bidrag til dens Historie, ikke Historien selv; man kaste derfor ikke Vrag paa, om man træffer eet og andet, som man finder overflødigt, eller ubetimeligt; saare let kan den Tid komme, da det for den, der maaskee ellers ikke

vidste at søge det, og som det just i det Øieblik kommer tilpas, bliver en velkommen Finding.

K. N.

E. Skr. Ved at giøre mig nærmere bekiendt med det mig fra Universitetsbiblioteket meddeelte Bind Holbergs Comedier paa tydsk, erfarer jeg, at jeg har giort en rigere Finding, end jeg ved første Øiekast havde foreslilt mig, og der ved nogle Curæ posteriores af en Nyrup eller Werlauf, vil kunne giøres end større Udbytte.

For det første fortiener den fra en anden Haand tilsøyede Fortale virkelig i mine Tanker Scheibes Roes, at den viser god Indsigt i dets theatralske Digtekunst, saaledes, at jeg troer at burde tillade mig at oversætte Begyndelsen deraf, hvorhos jeg haaber Tilgivelse, om muligt et og andet, der allerede i det foregaaende var aftrykt, inden hint Skrift selv kom mig tilhænde, her skulde findes andengang:

Prof. Holbergs Skrifter — begynder da Forerindringen — have hidtil, saavel hos hans Landsmænd, som efter at en Deel deraf er blivet oversat i fremmede Sprog, hos Udlændinge, fundet en saadan Afsætning, at man ikke maa undres, naar endnu daglig nye Oversættelser deraf be-

kiendtgiøres ved Trykken. Udlændingerne have af hans i saa mange Sprog oversatte Niels Klims underjordiske Reise endnu mere end forhen lært at kiende denne Lærdes Aand. De have yttret Attraa ligeledes at læse hans øvrige Skrifter i deres Maal. Det danske Sprog, hvori han har skrevet det meeste, har ikke den Lykke, at være saa almindeligt som andre. Der har derfor allerede fundet sig adskillige, der have søgt at bøde paa dette Savn, stille Udlændingernes Nysgierrighed, og give dem Oversættelser ihænde. Men der findes faa, der besidde lige Styrke i det tydske og det danske Sprog; man tør altsaa ikke undres, naar Oversættelserne ere faldne meget ulige ud, og tit have givet Udlændingerne Leilighed, at udsætte Noget paa Hr. Forfatterens Tanker, men der ikke er at tilskrive ham, men hans uerfarne Oversætter."

„Dette kan overhovedet erindres om de fleeste Oversættelser af Hr. Holbergs Skrifter. Men hvad i Særdeleshed Oversættelserne af hans Lystspil angaaer, saa vil enhver let indrømme, at en dobbelt Opmærksomhed er derved saameget mere fornøden, jo vanskeligere det falder, at udtrykke de særdeles Talemaader og Eiendommeligheder i eet Sprog, der hyppigst pleie at forekomme i Co-

medierne, saaledes i et andet Sprog, at Lystspillet intet derved taber af sin Behagelighed, og alligevel Sprogets Reenhed derved iagttages. Hidtil have kun faa Lystspil af Hr. Holbergs været saa lykkelige, at falde i Hænderne paa saadanne Oversættere, der have søgt at forbinde Reglerne for en ulastelig Oversættelse med Sprogets Reenhed. De fleste ere flydte af Pennen paa en Schvaber, der i Hamborg og Leipzig 1743 og 44 har udgivet atten Lystspil af vor Hr. Holberg. Andre Nationers Exempel har vel i vore Tider ogsaa opmuntret de tydske til at forbedre deres Sprog. Dette er unægtelig en roesværdig Bestræbelse, og efterlignes billig af alle dem, der have nogen Smag for de saakaldte skionne Videnskaber. Man kan følgelig med al Ret beskylde Herr Oversætteren af bemældte atten Lystspil, enten for en ikke ringe Skiødesløshed, eller for en altfor stor Kiærlighed til den svabiske Dialect, da han har ofret saa vel Sprogets som Skrivemaadens Reenhed saaliden Flid. Jeg holder det for overflødigt at opholde mig ved at undersøge Oversættelsens Feil selv. Enhver, der har blot det ringeste Begreb om det danske Sprog, vil ved første Diekast finde saameget at forandre, at det vil falde ham meget vanskeligere, at forbedre denne, end at levere en ny Oversættelse."

Hvad Lessing i sin Dramaturgie — som man desværre ikke mere læser *), — siger om Professorinde Gottsched: „at efter den Bekiendelse, hun aflægger om sig selv: at hun altid kun har holdt den Ære, man kan kan erhverve ved at oversætte, eller og forfærdige theatralske Stykker, for meget middelmaadig, er det let at formode, at hun, for at opnaae denne middelmaadige Ære, ogsaa kun havde anvendt middelmaadig Umage," lader sig med fuld Føye anvende paa den store Majoritet af Skuespil-oversættere og -forfattere, skiøndt maaskee i nærværende Tidspunkt, siden Bunden blev slaaet ud paa Farcefierdingen, med vel saa megen Føye, som nogensinde. Meget omtalte schwabiske Oversætter har virkelig i Henseende til, hvad af ham var at vente, været meget ærlig, da han ganske uden Tilbageholdenhed i sin Fortale — der rigtig nok først staaer foran det sidste Halvdusin — vedgaaer, at de Fordeele, der i at lære et fremmed Sprog ere at opnaae ved at oversætte, ere saa bekiendte, at det var forgiæves (?) at fortælle dem, og at Begierligheden at tilegne sig disse i et fremmed Sprog, havde tilskyndt ham at oversætte

*) Hvilket imidlertid i Essexprøvet vilde havt sin store Nytte.

et Skrift af Prof. Holberg, og det, efter gode Venners Raad, hans Lystspil."

Det var da sagtens ikke den første Gang, gode Venner har raadt Folk til — saa omtrent det allergaleste, de kunde gjøre, og er sandelig, indtil den Dag i Dag, heller ikke bleven den sidste. Hvorledes det nu gik til, at de første fem Lystspil, mod Overs. Formodning og hans Hensigt ikke blot blev trykte, men og i Paaskemessen 43 med Hr. Forlæggerens Fordeel fandt Afsætning, forklarer han os ikke; men at det fik ham til at levere to Fortsættelser, og Forlæggeren til at anmode ham ligeledes at fortydske de tree tilbageværende Stykker, er meget begribeligt — Liber vendibilis, ergo fiat! sige kun alt for mange, langt mere af Hiertens Grund, end Tænkeren Th. Abbt. Ønskeligere torde det maaskee været at erfare, hvorfor han afslog det; thi at det skeete for ikke af nogen tydsk Kunstdommer at paadrage Digteren Navnet af den danske Ennius, som han yttrer, er vel ikke saa ganske sikkert.

Forf. af nysanførte Fortale synes ellers at have havt et godt Øie til ham, da han mere satyrisk end panegyrisk tilføyer: Jeg tilstaaer i øvrigt meget gierne, at Hr. Oversætteren er en langt lykkeligere Poet end Oversætter. Den Guld Naa

deskiæde og Medaille, som han for sin Ode til Dronningen af Ungarn af allerhøistbemeldte Dronning har faaet, kunde give ham sikkert Haab om de tilkommende Laurbær, der ville vorde ham, som en kronet Poet, flettede, især, naar han vil beslutte sig til at lade sine poetiske Værker trykke samlede."

Om og hvor bemældte hans allernaadigst begavede Ode findes, maa jeg overlade til kyndige Literatorer, der da ikke vil undlade at efterspge hans, i Følge Worms Lexikon, første Deel, i Kiøbenhavn 1745 udkomne deutsche und lateinische Gedichte, af hvilke hans nysanførte Antagonist synes at have havt nogen Anelse. I tredie Deel af Worms Lexikon siges blot: „at han var et meget flygtigt Hoved, og skal have meget maadelig oversat nogle af Holbergs Comedier paa tydsk, og faaet en Præmie for et Poem til Keiserinde Maria Theresia."

Derimod findes i det ovennævnte Bind, efter de tree holbergske Comedier, et anonymt tydsk Skuespil der Zügellose in fünf Abhandlungen, hvorom Bogens ældre Eier — en ustridig meget ivrig og kundskabsrig herværende tydsk Literator, hvis Navn er mig ubekiendt, men efter hvem jeg eier og har eiet adskillige Samlinger Strids-

skrifter og Smagsværker, samtlig med Indholdslister af hans Haand — har paa det rene Blad foran tegnet: ein Schauspiel von Laub, NB ein rasendes Stück. Jeg har da løbet det igiennem, og finder det en borgerlig Haupt- und Stats-action i de Tiders Smag; uden dog at ville kalde det rasende. Et ungt Menneske af Familie og Formue falder i falske Spilleres og en Forførerskes Hænder, de vinde ham paa hans Ord Penge fra, hun vil paatvinge ham Ægteskab, og vender sig i den Anledning til hans Forældre, hvor hun behandles efter Fortieneste; ængstet for sin Spillegield stiæler han Penge fra sine Forældre at betale den med; men kommer ved Betalingen i Klammeri med Spilleren; der trækkes paa begge Sider; han støder Spilleren ned, og drukner sig af Fortvivlelse; og hans Moder tager sin Død af Sorg.

Om en Oversættelse af Metastasios Demophoon, der findes i samme Bind, og er udkommet samme Aar samme Trykkested, ogsaa skulde være af samme Haand, og om han har villet lære sig italiensk ved at oversætte Metastasio, ligesom dansk ved at oversætte Holberg, skal jeg ikke kunne sige, men vender tilbage til mit Hovddæmne,

de oversatte tree holbergske Stykker og deres Fortale.

Er nu end Forerindreren ikke Laub og hans Oversætteren gunstig, kan man dog ikke sige ham paa, det er af Fordom for den, hvis Arbeid han har paataget sig at skrive Fortale til.

„Her — siger han — fremkomme igjen tree Oversættelser af tree endnu ikke oversatte Lystspil af Holberg. Deres Indhold og Emne er saaledes beskaffen, at det ikke vil blive Udlændingerne let forstaaeligt. Forlæggeren har altsaa anmodet om, at sætte en kort Oplysning forved dem. Jeg tager ingen Deel i Oversættelsen af disse Comedier, og kunde altsaa gaae desmere upartisk tilværks, naar Tidens Korthed og andre Forretninger tillod, at giennemgaae den nøye. Oversætteren har giort sig Umage for at iagttage Sprogets Reenhed. Han er det danske Sprog mægtig. Men jeg finder, at han ikke heelt igiennem har brugt lige Opmærksomhed. Nogle Stæder har han taget sig den Frihed i Noget at forandre Hr. Forfatterens Mening, hvorvel det for det meste kun er skeet paa saadanne Steder, hvor han har taget i Betænkning at betiene sig af nogle uhøvisse Udtryk hos Forfatteren, hvilket i saa Henseende snarere er at rose end at dadle.“

Hvo denne Forerindrer har været, vides ligesaalidet, som hvo Oversætteren er; at det ikke har været nogen ubetinget Holbergianer, sees upaatvivlelig af den sidste Ytring, især naar man tager Hensyn til, hvormeget det tydske Unfläthige Ausdrücke, er haardere end Fordanskningen deraf. Hvorvidt Holberg har havt et Øie til dette Sted, naar han i sin ovenanførte to hundrede og syv og syrgetyvende Epistel taler om de delicate Folk, der af de fri Expressioner have taget Anledning at sværte vore Comedier, kan jeg heller ikke sige; men at jeg ikke i Trykken formærket den der omtalte Mynstring, man for at undgaae slige Domme, havde underkastet Stykkerne, og hvorved de skulde have mistet meget af deres Naivitet, maa jeg dog her erindre; saa at denne formodentlig maa have indskrænket sig til Foreskillingerne, hvor den neppe torde være at dadle eller bortønske; ligesom man heller ikke kan misbillige de i saa Henseende af den tydske Oversætter skeete Udeladelser og Forandringer.

Jeg forbigaaer de locale Oplysninger ellevte Junii Termin med Tilbehør angaaende, Forerindreren for den tydske Læser har meddeelt. Han tilføier: at den jydske Mundart er forskiellig fra den siællandske, og at det pleier at falde en Siæl-

lænder latterligt, at høre en Jyde tale sit sædvanlige Tungemaal, der vel er ham forstaaeligt, men dog i egne Talemaader og Udtryk ganske afviger fra det rette dansk; og at Forf. snildelig har vidst at betiene sig af denne Fordeel, og lagt den unge Studenstrup Talemaader i Munden, der hvve været Tilskuerne moersomme og latterlige, men at Overs. har ikke kunnet betiene sig af denne Fordeel, og følgelig falder en Deel af dette Lystspils Behagelighed bort af sig selv, som Overs. ikke kunde erstatte uden han vilde forandret Comediens Sprog og Personer." Mig forekommer det imidlertid, som det tydske Sprog netop tilbød en lige Udvei, da han ved at lade sin Ochsenholdt tale plattydsk, saaledes, som man omtrent over hele Nordtydskland i daglig Omgang hører det, endog hvor det reneste Høitydsk ellers siges at have sit Hiem, uden tvivl kunde fuldkommen opnaaet samme Fordele.

En Trykfeil synes at have indsneget sig, hvor han siger: Hr. Forfatteren er i øvrigt selv fuldkommen fornøiet med Opfindelsen af sit Lystspil; i det mindste have Holbergs Ord han af Brevet til en fornem Mand anfører til Beviis derfor: Denne Comedie er overmaade moersom, men efter den almindelige Smag; thi undertiden nødes jeg til at fornægte

min Natur, og sætte den Mading paa Krogen, jeg veed, de Folk løbe efter. Der paa Parterrets Bænke Opmærksomhed og Bifald Scenen skiænke, tvertimod forekommet mig, som en Undskyldning for de Bouffonerier og det plumpe comiske — som det i Noticen efter Stykket (Udv. Skr. 1 B. 1465) hedder — man saa gierne har villet giøre til hans Comediers Hovedcaracteer, uagtet han idelig gientager, som sin første Lov: at man, saalidet mueligt, maatte forestille lystige Eventyr, hvori ingen Lærdom var," og er det uden tvivl blot at lade skee hin tænksomme Forerindrer sig Ret, naar man her indskyder en Benægtelse, og læser Forf. er ikke selvgandske tilfreds, hvilket og bedre synes at passe til Udtrykkets hele Tone.

Den af Scheibe som for skarp paaankede Dom over den pantsatte Bondedreng lyder saaledes: Det andet Lystspil, hedder Paltsgreven eller den pantsatte Bondedreng. Jeg veed ikke, hvor Opfindelsen af denne Opskrift (Titel) skal udledes fra, som jeg da overhovedet maa tilstaae, at ved Giennembladningen af denne Comedie mange Tvivl ere faldne mig ind, der maatte hæves mig, inden jeg

vil tilstaae, at dette Lystspil er indrettet efter Skuepladsens fornuftige Regler."

Den Indvending mod Opskriften forstaaer jeg ikke, med mindre her skulde ligge noget lønligt Øeeg til, hvad i Skriftet om Holberg var erindret, at det ingen Umulighed var, Forf. ved at have giort Drengen til Pfalzgreve kunde have havt en forborgen Skalk bag Øret, som vi nu ikke lettelig ville opdage; at i øvrigt den hele Opfindelse er fra Bedermanni Utopia, er i de udvalgte Skrifter nokſom oplyst. De i Forerindringen anførte Tvivl ere neppe de vigtigste, der mod dette Stykke kunde være at opkaste: At Sandsynligheden ikke nokſom er iagttaget meb Bondedrengen, der skal forestille en fremmed Pfalzgreve, og hvorledes denne dumme Dreng har lært dansk saa snart og færdig, at han veed, saavel at udtrykke sine Tanker deri, og bruge Almuens Talemaader? er i det mindste skiævt fremsat; da Spørgsmaalet i al Fald maatte være hvorledes Verten og øvrige Vedkommende kunde antage dette for mueligt? Men ikke at tale om, at det er af de Ting, slige Folk ikke reflectere over, hvor der synes Penge at tiene, er og Artiklen om de forskiellige Sprog, der paa Skuepladsen antages gienstidig at forstaaes, at søge i det ikke nokſom eftertænkte aristoteliske Capitel om de nødvendige Feil,

uden hvilke ikke lettelig noget Skuespil kan være til. Det andet Spørgsmaal, hvor det er mueligt at staae i Vimmelskaftet og see Raadstuen? er, om det og er grundet, i det mindste høist uvæsentligt. Til det tredie, om der endelig skal være Slagsmaal i hver Comedie, svares: at det var at ønske, alle indbragte Slagsmaal vare saa comiske, som det mellem de to Værter, der slaaes om at snydes af en Bedrager. At Forbytningen af de 30 Alen Brocade og de 30 Graakatte, er ingen Skarpsindighed, men en Dumhed lagt en erkedum Dreng i Munden, der meget let i sin Besippelse kan have hørt galt, og forstaaet galt, hvad der var hebraisk for ham, tør være nok til dets Undskyldning. Indvendingerne mod Tidens og Stædets Eenhed høre til den gottschedianske Critiks Tider; og havde udentvivl Scheibe ikke behøvet, for at forsvare sin Ven mod disse Indvendinger, at skyde sig ind under det daværende Publicums Smag.

Om Ulysses von Ithaka siges: det er egentlig en Satire paa de tydske Comedianter, der paa den Tid opholdt dem i Khavn, og pleiede at opføre slige urimelige Stykker. I saa Henseende fortiener dette Stykke virkelig Fortrinet."

Det være langt fra mig — slutter han nu, at jeg skulde undestaae mig at fordunkle vor lærde

Hr. Prof. Holbergs Roes. Jeg anseer ham tvertimod som en Zier for Nordens Lærde, og en Erasmus for vore Dage, der med sine historiske Skrifter har grundig underviist saare mange, og med sine moralske og øvrige Tanker maaskee opbygget flere, end mangen Prædikant, der har den Vane mere at sukke, end tænke i sine Prædikener."

Da jeg i Skriftet om Holberg 1 B. S. 327, har erklæret mig, at ville være den meget forbundet, som kunde, og vilde skaffe mig denne Oversættelse fra 1745, hvis Trykkested o. s. v. jeg end ikke vidste at give nogen Oplysning om, har jeg ikke vidst bedre at udtrykke min Taknemmelighed mod Universitetsbibliothekets, af Litteraturen i Almindelighed, som af mig i Særdeleshed saa høifortiente Agathodæmon, der nys uventet overraskede mig dermed, end ved at føre mig denne velkomne Finding efter bedste Evne til Nytte, i det Haab:

erit, qvod tollere velles.

K. L. Rahbek.

Endnu et Par Ord Udgaven af H. C. Sneedorfs poetiske Efterladenskab angaaende.

Uagtet jeg ikke har været saa lykkelig, at blive beriget med noget af de deperdita af min afdøde Vens Arbeider, som jeg i Apr. Maaneds Hæfte af dette Maanedsskrift tillod mig at efterlyse, og hvorpaa de i hans Papirer fundne Brudstykker lade mig sætte saamegen Priis, har dog denne min Forespørgsel tildraget sig hos en af den Afdødes og mine ældste og nøyeste Venner en mig saa kierkommen Opmærksomhed, at jeg ikke kan nægte mig end eengang i beslægtet Anledning at opløfte min Røst, i det Haab, at jeg heller ikke denne Gang aldeles skal raabe i Ørken.

Mellem de Poemer, hvoraf kun Brudstykker findes, er der især tree, som for mig have høi Interesse; det ene er Digtet om Dannerhelten Arf, som jeg nu fra sikker Haand veed, at have været fuldbragt, og hvoraf saa betydelige Brudstykker findes, at jeg ikke kan løsrive mig fra den Tanke, at meddele denne Torso efter det, der findes, men hvorfor jeg indstændig beder enhver, som maatte vide, eller mindes noget didhørende, at bidrage til dets mulige Fuldstændighed.

De tvende andre ere tvende Sørgeqvad over Dannebrogs herlige Veteraner, Gamle Lütken, og Faderen Grootschilling. Det bæres mig for i sin Tid at have seet dem trykte i et eller andet af vore Blade, men da jeg ikke er istand til at opspore dem, tillader jeg mig her at aftrykke dem saa godt restaurerede, som det efter Digterens Fragmenter er mig muligt, i det Haab, at muligt en eller anden af disse tvende herlige **Dannebrogslægter**, blandt hvilke jeg har havt den Lykke, at eie mere end een Ven, derved maaskee kunde foranlediges at sætte mig istand til at berige Udgaven selv med en authentisk og fuldstændig Copie.

Lütkens Minde.

Den gamle Stridsmand sank; til Fredens blide Himle
Gik Danmarks stolte, trætte Lütken hen.
Er det ei Skiæbnens Lov? hvert Øieblik, o Muse!
Forkynder det? hvi ryster den mig da, hvi bruse
Da Strengene, som naar Begeistringerne stimle
Fra tusind Hiorner i Olymp til Digteren.

Ha, Nordens Orlogskiæmpere! var det for Eder,
At Polyhymnia oploftede sin Røst?
See hendes Flamme løber giennem Harpens Strenge,

Strøm ud, du Ild — Strøm ud — lad Sangens Torden trænge
Mod Stiernerne — om Danmarks og om Norges Hæder,
Og øse Guders Glæde i de Stoltes Bryst.

Han var den sidste; føl det, hver, hvis Hierte aander
Ukonstlet, som det anstaaer Nordens Mand
Lyst! Flammetragten efter Kamp for Dønneriget!
Føl det, at han er død, den sidste, der har kriget,
Hvor Raben svang de dampende Colonner,
Saa Fisken skiulte Østerhavets Strand;

Hvor Gabels Flaade tæt som Skioldphalanxen,
Ei talrig, men uovervindelig, som den,
Da Danmarks Stotter truede at falde,
Foer ud mod Fienderne, og slog dem, tog dem alle,
Saa ei allene Kronen, men og Seierskrandsen,
Sad om Skioldungens Tinding fast igien;

Han var den sidste — skaan mig stigende Camene,
Om Veemodstaaren rinder i den stærke Sang;
Den sidste levende, der førte Sværd i Bælte,
Da Stiernen mellem alle Dannebroges Helte,
Den store Vessel rundt paa Kampens høie Scene
Gik sin forfærdende men korte Tordengang.

Ak han er død! for os er Kroniken alene,
Den kolde Kronike tilbage, thi han var
Den sidste Mand, som kunde skildre disse Kæmper,
Med den Veltalenhed, som ingen Alder dæmper,
Som du ei skiænker selv elastiske (?) Camene,
Som kun er dens, der selv, seet, stredet, seiret har.

Saa være Hæder da, men bitter Savn, men Taare
Fra hver oprigtig Dannebroges Mand
Med denne sidste Kiæmper fra vor sidste Seier,
O Fremtid! — men Jehova sidder høit, og veier.
Den Orlogsmand, som ønsker Orlog, er en Daare
Og ikkun den, som ikke frygter den, er Mand.

Jeg haaber ikke at behøve at sige nogen Læser, at, non sunt hæc edita ab ipso dobbelt maa betænkes ved Arbeider der paa denne Maade af Digterens ufuldendte Concepter komme for Lyset, hvor jeg ikke kan staae inde for nogen Læsemaade, end ikke for Digtets Fuldstændighed, eller for Strophernes Følge, og at jeg altsaa endnu mere maa paastaae min Ven angerløs for hver Anke, jeg herved maatte have paadraget, eller kunde paadrage ham; men uværdig vilde jeg føle mig den Broder- og Vennehaand, saa mange af Dannebrogs herlige Sønner have rakt og den Dag i Dag række mig, naar jeg af nogensomhelst Be-

tænkelighed tillod saamegen sand Dannebrogshæder, som ovenstaaende Strophер indslutte, at fortabes. Maatte jeg kun opnaae den Lykke, at kunne i Samlingen selv meddele dette Qvad, saaledes, som Digteren har villet, det skulde læses! eet haaber jeg med Vished: at Nogen af denne fortiente Æt i det mindste vil underrette mig: hvo den Lütken var, der havde erhvervet sig Adkomst til et saadant Monument?

Ovenmeddeelte Torso har imidlertid en Slags Integritet; det kan, saa beskadiget det er, dog paa en vis Maade være heelt, o: have Begyndelse og Ende; derimod er følgende, skiøndt det, som deraf haves, ustridig er bedre bevaret, øiensynlig afbrudt. Det bæres mig imidlertid bestandig fore, som jeg i noget af vore Blade har seet det fuldstændigt aftrykt, skiøndt jeg ikke er istand til at opspore, hvor, og tillader jeg mig af den Aarsag at aftrykke det her, i Haab at opmuntre andre, der maatte have Adgang til Bevaringssteder, der ere mig lukkede, at række mig Haand i min Søgen.

Adm. Grootschillings Minde.

Til skion, til herlig Sorg indbyder Harpens Klage,
Ei til den Sorg, som snart er stum, snart stormer ud

Fra Venner, Børn, og fra den bedste Ægtemage,
Den synger ingen; ak den lindre Gud!

Det er den gode Borgers Løn, at meer end Venner,
At meer end Mage — Folket sukker ved hans Liig;
Den Løn er altid skiøn, som Folket selv tilkiænder,
Men det er herlig, hvor det føler sig.

Derfor, Grootschilling! skal det Folk, hvis første Banner
Du førte, var bestemt at føre stoltelig,
Imedens det sit Suk med mine Taare blander,
Paa skiøn og herlig Maade hædre dig.

Og det skal hædre sig, thi ingen laante Straaler
Af Skioldemærke, Rigdom, Særtegn, eller Magt
Forvildede dets Dom; det føler sig, og maaler
Sin Mand med Stolthed — Glimmer med Foragt.

Med Viisdom tidlig kiendt nød du i Ungdoms Alder
Ovirinske Tænkeres, og Newtons Lære alt;
Til Oceanet dig en æret Fader kalder,
Du lyder — Viisdom hentes overalt.

Du drak i Glandsen af dets Havbliks skiønne Luer
Den Lyst, som nydes, men beskrives ikke kan;

Du saae det i sin Skræk, naar himmelhøit det truer
At blotte Dybene, og var en Mand.

Da Norges Kysters Værn betroedes dig, forsømte
Du intet Øieblik, Daad, Tale, eller Kunst,
Dets Tarv at fremme mandig; da det brugtes, dømte
Man, at din Iver ikke var omsonst.

Omsider kaldte Kongens — kaldte Folkets Stemme.

* * *

Her afbrydes desværre Manuskriptet; men jeg haaber, at det, som deraf er meddeelt, er tilstrækkeligt til at vække det Ønske hos enhver, der har Følelse for Dannemarks og Dannebroges Ære, at denne høihæderværdige Orlogsveterans Eftermæle maa skee fuld Ret.

Da jeg nu eengang er i Begreb at vende mig til Fædrelandets og Dannerfolkets Hædrere, vover jeg endnu, til Brug for et andet litterairt Foretagende, af en tildeels beslægtet Natur, at fremkomme med end een Bøn: Til en Samling af den danske Orlogs og Sømandsminder, ønskede jeg særdeles, om de tvende med Najaden tabte, hæderkronede Krigere, Georg Grothschilling, dennys omhandlede Oldings værdige Søn, og hans troe Vaabenbroder, Peter Buhl, nogle Noticer. De

ædle Danneskialde Ingemann, P. Wulf, S. S. Blicher have i skiønne Mindesange hædret deres Heltedød; men ved at læse disse vil Fremtiden med des mere Begierlighed ønske at erfare noget videre, og saavidt muligt authentisk, om deres foregaaende ærefulde Bedrifter og Bane.

Oplysninger herom, eller Anviisning, hvor disse vare at finde, vilde være mig særdeles velkomne, og drister jeg mig at haabe, at denne min Bøn, for Sagens Skyld, om end ikke for min, vil ikke være forgiæves.

Hvad Meddelelser mdn vilde bcære mig med, bedes enten tilsendte Forlæggeren af nærværende Tidsskrift, Hofbogbandler Becken (Myntergade No. 55) eller mig selv umiddelbar til mit velbekiændte gamle Hiem.

Bakkeh. 24 Junii 1829.

K. L. Rahbek.

Tegnelser.

Curiosa af Aviser og offentlige Blade, hørende til Tidernes Tegn.

a) Frankrig. Der uddeles nu for Kirkedørene i Paris et Skrift gratis, der fører den Ti-

tel Chronique edifiante. Det fortsættes i adskillige Nummere, og vækker formedelst sine enkelte Artiklers mærkværdige Indhold ikke ringe Opmærksomhed. En af disse Artikler har til Overskrift: Satan og hans Storarmee, og lyder nu videre saaledes: Medens de Christne æde, drikke, og føre et lystigt Levnet; medens de flye Korset... udruster Satan en stor, vel med Vaaben og Bagage forsynet Armee, der alt indtager sin Position, og ruster sig til Slag. Denne Satans-Armee bestaaer af tree Corps: det første eller Centrum bestaaer af Illuminater, Frimurere og Carbonaris; det er Eliten. Det andet Corps eller den høire Fløi bestaaer af Calvinister, Anglikaner, Lutheraner og andre kiætterske Secter. Det tredie Corps eller den venstre Fløi er sammensat af atheistiske Philosopher, Deister, Liberale, og gamle og nye Revolutionaire. Satan er Overgeneral for denne Armee. Hans Adjutanter, Marchaller og Generaler ere tagne af de fornemste Helvedaanders Classe og af Hovederne for Illuminaterne, Frimurerne og Carbonari. Generalstaben bestaaer af protestantiske Geistlige, og andre Atheister. Deisterne og Philantroperne beklæde de ringere Pladser; Parolen er Constitution! Charte!"

En anden Artikel er betitlet: Gallicanske Friheder! „Det er ingen Tvivl underkastet — hedder det her — at Diævelen billiget de gallicanske Friheder. Han har jo ladet dem billige og proclamere ved sine fornemste Organer, Benjamin Constant og Dupin. Levede Marat og Robespierre endnu, vilde de gjøre det samme. Hører og zittrer! Guds Hævnsværd naaer tidligere eller senere de Formastelige og Syndere. Mange i Revolutionen og senere omkomne Personer, maatte synke under den allerhoieste Vrede. Hvorfor døde Hr. de la Chalotais (en Søn af den bekiændte Jesuiterfiende) paa det revolutionaire Skafot? Fordi Herren ofte hiemsøger Fæderenes Synder paa Sønnerne, og udstrækker ofte sin Hævn til en heel Generation. Ved samme Død maatte Buffons Søn bøde for sin Faders Atheismus, at han var Forf. til Naturens Epoker. En Fyrste af Bourbonnernes Stamme blev myrdet, og hvor? ved Udgangen af Operahuset, hvor Synden bygger sine Altre."

„Er Marats Liig endnu i Pantheon? .... Nei! men imod den hellige Kirkes Grundsætninger, der forbyde at stille profane Gienstande i Kirkerne, seer man i St. Genevievekirken Ludvig den attende, og i hans Haand... Hvad? Evangeliet!

Nei! hans Constitutionsact! .... Men Hævnens Dag nærmer sig. Korset ved Mig-ne *) har ikke viist sig forgiæves. Brem. Z. No. 173.

b) Madr. d. 14 Maj. Man angiver adskillige Grunde til den spanske Dronnings Sygdom. Nogle sige, hun var ikke fuldkommen helbredet for en Halsbetændelse, hun nylig havde havt; andre paastaae, Fuldbyrdelsen af et Løfte havde virket skadelig paa H. M. Man havde nemlig foretaget en Reparation i en Capucinerkirke, der laae i Nærheden af Pardo. Imidlertid havde der ikke været Gudstieneste. Dronningen vilde bivaane dens Gienaabning, og, man veed ikke, af hvad Grund, med det Løfte at gaae derhen med bare Fødder. Alle ærbødige Forestillinger af Prioren udvirkede kun, at H. M. beholdt Strømper paa. Veien blev bestrøet med Sand. For en Princesse af saa svag Helbred og Constitution,

*) De seneste Hamborgs Reporters have medbragt følgende nye Mirakel, mod hvilket hint med Korset og alle samtidige ere som Intet. Capucinernonnerne i Marseille vare i Bøn for Biskoppens Brodersøn, der var meget syg. En Nonne bad ivrigen, at Sygdommen maatte gaae over til hende; hun bønhørtes, blev betaget af voldsomme Smerter, og Biskoppens Frænde, der var Storvicar, befinder sig vel. Nonnen udtrykker uophørlig den Glæde, hun føler ved sine Lidelser.

K. R.

var en saadan Pilligrimsgang i Januar endnu bestandig høist farlig. I sin Sygdoms Phantasier skal hun bestandig have havt at bestille med sit Fødeland Sachsen. S. Bl. No. 156.

Efter offenlige Tidender vaagede Politiet fra det første Øieblik af, den afdøde Dronnings Sygdom antog en betænkelig Vending, over hver Yttring. I Aranjuez og Madrid foretoges talrige Hæftelser for saadanne Yttringer om Lægerne og Dronningens Sygdom. De første gave især Anledning til mangehaande Snak, og man løb med eventyrlige Rygter. Alle, der havde Adgang til den afdøde Dronning under hendes Sygdom, skulle stemme overeens i, at denne Sygdom gjorde saa snare Fremskridt, at man efter faa Dage ikke kunde gienkiende hendes Træk. Ved de sidste Foranstaltninger blev Garderoben testamenteret Domestikerne af hendes Huus, og derved undtoges ikke de, der forjoges deraf, fordi de havde erklæret dem for den constitutionelle Regiering. Dronningen erklærede tillige, at hun ingen Deel havde i deres Unaade. Disse og andre særdeles Omstændigheder give Anledning til forskiellige Udtydninger med Hensyn til det Sindelag, man formodede hos den forevigede Dronning. Man vil vide, at Dronningen i den sidste

Samtale, hun havde med sin Gemal, havde bedet ham, ved en almeen Amnestie at udslette de sidste Spor af den tidligere Revolution.

Kongen skal have befalet den afdøde Dronnings Skriftefader i meget betydningsfulde Udtryk at forlade Hoffet og begive sig til sit Diorcese i Salamanca. Han bebreidede denne Prælat, han havde i Skriftestolen formanet Dronningen til saa strænge Betragtninger, at de ikke havde bidraget lidet til at forkorte hendes Liv. Man talte i Madrid i de første Cirkler om en Strid, der var forefaldet faa Timer før Dronningens Død imellem hendes Læge og hendes Skriftefader. Denne skal have sat sig derimod, da Lægen vilde føle hendes Puls, men Kongen være traad imellem, og have giort Biskoppen af Ciudad Rodrigo Bebreidelser, at han havde givet hans høie Gemalinde det Raad, at drage sig tilbage i et Kloster, en Beslutning, hun i Fald hun var kommet sig, virkelig havde fattet; samt at det var ham, der var Skyld i hendes Lidelser og hendes Samvittighedsskrupler. S. Bl.

c) Allg. Z. af 12 dennes indeholder, uden at opgive den Kilde, hvorfra den har erholdt Afskrift af saa vigtigt et Document, Texten af en Protokoll, underteegnet London sidstafvigte 22

Martii af Storbrittaniens, Ruslands og Frankrigs Befuldmægtigede, der bestemmer de Grundsætninger, som skulle veilede de franske og engelske Gesandte i deres Underhandlinger i Constantinopel.

„Grækenlands Grændse skal efter denne Protokoll dannes ved en Linie, draget fra Volos Havbugt, langs med Rækken af Othrysbiergene indtil Agrapha, hvor de støde til Pindusbiergene. Fra denne Punkt skal Linien gaae giennem Aspropotamusdalen, syden for Leontitos, som skal forblive tyrkisk, og derfra gaae over Makrinorosbiergene indtil den ambraciske Havbugt. Hele Landstrækningen syden for denne Linie, tilligemed Den Negroponte, og Cycladerne skal udgiøre den ny Stat."

„Den aarlige Skat, Grækenland skal betale Tyrkiet, skal være 1,500,000 tyrkiske Piastre. I det første Aar skal Grækenland, i Betragtning af dets udtømte Forfatning, blot affordres en Femtedeel af denne Skat; hvert følgende Aar skal Beløbet forøges, og fra det fierde Aar af, Skattens fulde Beløb regelret erlægges."

„Alle Mahomedanere, der besidde Landeiendom i den ny Stats Herredømme, skulle tilstaaes et Aar til at afhænde samme; skulde de ikke være

istand til at finde Kiøbere dertil, skal en Vurdering af deres Eiendom skee, og de af den grædske Regiering holdes skadesløse for deres Tab."

„Den græske Regiering skal erkiende Porten, som Overlehnsherre (Suzerain Lord) Bestyrelsen skal nærme sig, saameget muligt, den monarchiske Form, og betroes en europæisk Prinds, og nedstige til hans Arvinger efter Førstefødselsretten. Denne Prinds maa ikke vælges af de regierende Familier i Rusland, Engelland, eller Frankrig, og i Tilfælde, at hans Linie uddøer, skal Porten, som Overlehnsherre, deeltage i at udnævne en ny Enevoldsherre for Grækenland, i hvilken Egenskab den ligeledes vil deeltage i den første Udnævnelse."

„En fuld og fuldkommen Amnestie skal forkyndes af begge Parter, saa at intet Individ vil være udsat for nogen Uleilighed i Anledning af den Deel, han maatte have taget i Krigens Løb."

Ovenstaaende er de fornemste Træk i dette Document, der nu er lagt for Publikum og hvis, som det synes af dets nye Datum, det er de tree allierede Magters nyeste Bestemmelse, vilde de Rygter, der nys var i Omløb, at Grækenlands Enemærker skulde indskrænkes til Morea og Cycladerne, synes ugrundede. Det er noget vanskeligt imidlertid at forbinde den nye Protokolls Ud-

tryk med den seneste joniske Proclamation, hvorved Blokaden af Provisa blev hævet! Tiden kan ene opklare den tilsyneladende Uoverensstemmelse, og til Tiden maa vi derfor overlade Opløsningen.

Een Ting staaer tilbage, at tage i Betragtning: Vil Tyrkiet samtykke i den forsøgede Udstrækning af det Landemærke, det skal berøves? og vil Grækenland, efter at være bleven en Herre qvit, spagfærdigt finde sig i, at faae en anden paa Ryggen? (saddled upon her) the Hamburg Reporter June 19.

K. R.

Historisk Udsigt

over de nyeste Begivenheder.

Den tilbagelagte Maaned — begynder et her ofte anført tydsk Blad sin Udsigt over Majmaaned, men hvor i Følge Omstændighederne alt en Deel af det Tidsrum er omhandlet, der hos os først kan komme til Omtale her — har ikke været riig paa bekiendtgiorte vigtige Begivenheder. Der er lidet forefaldet, der kunde vække stor almeen Interesse; Tiden er hengaaet under Forberedelser til betydelige Udviklinger."

Denne Indledning var nærværende Samler i Begreb med at gjøre til sin, saa meget mere, som just sidstafvigte Maaned — vel tildeels maaskee, fordi han af den ventede særdeles meget — er i Sammenligning endnu forekommen ham mere ufrugtbar, end nogen af de foregaaende, uden-tvivl fordi hvad deri kan være foregaaet, eller foregaaer, torde mere end nogensinde at have holdt sig bag Cabinetternes Forhæng, hvilke man saavel i det engelske Parlament, som i de franske Kamre, med en ikke almindelig Varsomhed synes at have taget i Betænkning at bringe i Ulave. Da imidlertid de seneste Efterretninger mælde en Begivenhed, som lettelig torde blive et nyt untoward accident, der ikke tør have været i Cabinetspolitikens Beregninger, ville vi, uden i mindste Maade at driste os at være fremsynede, indskrænke os til ligefrem at fortælle, hvad vi af Tidenderne have erfaret.

Hvorvidt den spanske Dronnings pludselige og sørgelige Død, den russiske Keisers Kroning i Varschau, og hans uventede Besøg i Berlin have, eller ville faae nogen politisk Betydenhed, ville vi altsaa lade staae derhen, og ligeledes blot nævne, at Keiseren af Brasilien siges at ægte en Datter af Hertugen af Orleans, hvis Søn man vedbliver at omtale som Dronning Marias presumtive Brudgom hvortil den miguellitiske Gazette glæder sig, da hun derved vilde have forspildt sin Adkomst til Portugals Throne. Det hedder, at Donna Maria har undskyldt sig for, at reise efter sin høikeiserlige Bedstefaders Indbydelse til Wien, og i dets Sted vil gaae til Terceira, at stille sig i Spidsen for det af Don Pedro der oprettede Regentskab; hvorhos man dog vil vide, at Terceira skal være effectiv bloqveret af Don Miguel. At hun skulde vedblive

at være bestemt for Don Miguel, har, i det mindste paa Englands Vegne, Hr. Peel i Underhuset, formelig benægtet, medens Lord Aberdeen dog fandt det at ønske.

En forunderlig Dvale synes imidlertid at være kommet over begge Huse, og næsten skulde man troe, at det nærværende Ministerium ikke var fuldt saa fast i Sædet, som det synes at lade; i det mindste siges en Forandring deri at foreestaae, og Lord Roslyns Indtrædelse som Geheimeseglbevarer, at være Forvarsel for flere Whiggers Indlemmelse; hvorvidt det dermed skulde staae i Forbindelse, at Hr. Peel siges at skulle optages til Pair, og om dette altsaa, som man i sin Tid sagde om den store William Pitts Ophøielse til Lord Chatam, skulde være et Fald op ad Trappen, vil Tiden vise. At Ministeriet staaer vel med dette Parti, synes Sir J. Mackintoshs, og Broughams Tone mod Peel, i Debatterne om de portugisiske Anliggender, at lægge for Dagen. At Ministeriel-Bladene benægte alle Rygter om foreestaaende Ministerialforandringer, og Uenighed mellem Ministrene, torde vel ikke være den paalideligste Hiemmel for, at der virkelig ingen fandt Sted.

Endnu forunderligere er Spændingen i Frankrig; ikke allene imellem Ministeriet, og — man kan gierne sige, begge Kammerets Sider, men og imellem de Deputeredes Kammer, og Pairerne, der endnu nylig have forkastet den af de Deputerede mod Hr. Peyronet for hans egennyttige Adfærd med Ministerialhotellet decreterede Anklage. En Omstændighed — siger Tillæget til Br. Z., der ustridig er intet mindre end antiministerialt, end sige ultraliberalt — der meget forværrer Ministrenes Stilling, er, at de ikke kan regne paa nogen Ma-

joritet i de Deputeredes Kammer, hverken paa den ene eller paa den anden Side ... Den Høire gav sig adskillige Gange en Mine, som der kun lader sig vise faa Exempler paa; snart erklærede den sin Villie med en Hæftighed, der næsten grændsede til Raserhed, snart nægtede den ganske at votere, snart forlod den under Haanlatter Salen en Masse. Dog fandt man her Enighed i det Hele. Den Venstre synes ofte som et usammenhængende Legeme, hvis Lemmer stræbe ad forskiellige Retninger, og kun stundom besiæles af en fælles Villie. Ligeoverfor begge staae Ministrene og vide neppe, hvor de skulle vente og finde Understøttelse. Under disse Omstændigheder bliver den Mening daglig mere almindelig, at efter Sessionens Slutning en videre betydelig Reform af Ministeriet torde blive en ubetinget Nødvendighed."

At imidlertid de, der ere saa enige om dens Fornødenhed, neppe vilde saa let enes om dens Tendents, eller om den skulde skee Nationalstemningen, eller de Privilegerede, eller de Fromme, eller de usynlige Hofindflydelser til Behag; om den skulde dreie sig efter Vinden fra Donau, Neva, Thems, eller Seine; derom torde neppe være Tvivl Om imidlertid Hr. Martignac just torde have Ret, at de gaae Anarchiet imøde, ad den Vei, de gaae, derom torde vel være to Meninger.

En alvorlig Omstændighed, siger et Brev fra Paris i Br Z. er Pairskamrets og de Deputeredes Kammers gjensidige Stilling. Der finder aabenbart Fiendskab Sted mellem de to store Statscorporationer, og hvorledes skal dette bilægges? Pairskammerets Dotations-Anliggende, der saa længe og levende forhandledes i de Dep. Kammer, har høilig forbittret hin aristokratiske Corpo-

ration *) og de meest anseete Pairs have formelig forpligtet sig at modstaae alle Valgkammerets Indgreb. -- Hvad maa nu følge af denne Tvist? En Opløsning af Valgkammeret; vi sige ikke, det vil skee i dette eller næste Aar; men før dets Fuldmagt lovlig udløber, synes det eengang uundgaaeligt. Dette Kammer er meget sunket i den offentlige Mening. Det fattes fremstikkende, imponerende Talenter, og Færdigheder (?) og ethvilketsomhelst System i dets Handlemaade. Hvad vil til Slutningen blive Resultatet af denne Session?"

I denne Crisis vakte naturligviis Hr. Chateaubriands Komme mangehaande spændte Forventninger, og hedde det, Ministrene var traadde i Underhandling med ham, for at forvisse ham Udenrigsministeriet, da Portalis skulde tiltræde den ham forbeholdte Præsidentpost. Siden har det heddet, at man vilde spise Chateaubriand af med en Hertugstitel til Tak for hans Fortieneste af Pavevalget. Senere har man igien af den Omstændighed, at han har taget Sæde hos Hertugen af af Broglio, Barante og Pairskammerets øvrige Liberale, villet slutte, at udenrigs Portefeuillen neppe vilde komme i hans Hænder, ligesom det og af, hvad han Grækersagen angaaende i Pairskammeret skal have yttret, ikke er at formode, at den aberdeen-metternichske Indflydelse gierne vilde see den deri. Med særdeles Forventning maa man see imøde, hvad i de franske Kamre vil blive sagt angaaende Lord Aberdeens sidste Yttringer, saa vel det østerlandske som det portugisiske Spørgs-

*) Som det høibaarne Kammer ved Hielp af sin villelske Majoritet trosig synes at holde.

maal vedkommende, og især hans meget bestemte Forsikringer, at Ministeriet i et Giftermaal mellem Don Miguel og Donna Maria, vilde, langt fra at sætte sig derimod, meget mere finde et Middel til at tilfredsstille begge Partier, hvilket man vist ellers forgieves vilde forsøge, samt at det opmærksomt agtede paa, at Europas politiske Ligevægt ikke forstyrredes, som sikkert vilde blive Følgen af en eller anden stor Forandring med det tyrkiske Rige. Ogsaa torde hans Yttring om de Liberale, som Ministeriet ikke forlangte at gjøre tilpas lyde heel mærkelig saavel i Øren paa Whiggerne, med hvilke det nu siges at ville coalisere, især paa paa en Brougham, der neppe har glemt, hvorledes han for ikke saa faare lang Tid siden, da der, ligesom nu, ymtedes om hans Indlemmelse i Ministeriet, i Beobachter var caracteriseret som og paa de Frankrigs Repræsentanter, der med Eusebe Salverte mene, at Ludvig den 18de, naar han ikke var skuffet af troløse Raadgivere, vilde have fulgt en ganske modsat Politik, og isteden for at træde i Vaaben mod Spanien, erklæret sig for de i det sydlige Europa dannede constitutionelle Regieringers Ven, Bundsforvandt og Beskiærmer, og var derved blevet Ven, Bunds-

*) Heller ikke er det at formode, man vil lade Clauricande glemme sin afdøde Svigerfaders Cannings Ord om den portugisiske Constitution: Jeg er hverken dens Forfægter eller Dadler; men vi stemme alle overeens, at den udspring af legitim Kilde, en Omstændighed, der især giorde Europas Fastland til dens Ven; og os, som Engelskmænd, anbefalede den sig ved den beredvillige Optagelse, den har fundet hos alle Classer af det portugisiske Folk; en saadan Forfatning, saaledes sanctioneret, saaledes anbefalet, befæstet paa Grundsætninger, vore saa lige, er det umuligt, at Engelskmænd ikke skulde ønske Held.

forvandt og Beskiærmer af dem, der havde grundet sig i Norden, og som samme Indflydelse truede."

Medens dette skrives, medbringe Tidenderne den Efterretning, at det engelske Parlament er, som man ventede, den 24de d. prorogeret, saa at altsaa herfra ingen Oplysninger om Dagens Gaade ere mere at vente. Den kongelige Tale, som Lord Canzleren i denne Anledning holdt, var affattet, i meget almindelige Udtryk, og angik fornemmelig Sandsynligheden af, at Freden vilde blive vedligeholdt, Muligheden af, at Krigen mellem Porten og Rusland torde blive bilagt (?) Tilfredshed over, at de diplomatiske Forhold med Porten vare gienknyttede (!) den gientagne Beklagelse af Portugals Stilling, uagtet den brittiske Regierings Bestræbelse at forlige de stridende Interesser i dette Land, og fierne de Onder, der trykke det (hvilke Udtryk i det engelske Ministeriums Mund lettelig torde betyde noget langt andet, end i det hele øvrige Europas) og endelig de gunstige Udsigter i Irland i Følge Emancipationen." Synderligt nok er det imidlertid, at der nu synes at opkomme Tvivl om denne priselige Forholdsregel, det eneste Vigtige, denne Parlamentssession har frembragt, vil vise sig saa fyldestgiørende, som man havde ventet, da dens tvende Paahæng, Valgmandsbillen, og O'Connels Afviisning siges at have meget modvirket dens gode Indtryk; og tale Tidenderne nu om, at O'Connel, naar han bliver gienvalgt for Clare, som han haaber, og som man — vel ikke ganske klogelig — synes at modarbeide, taler om intet mindre, end at skaffe Irland sit eget Parlament tilbage; medens paa den anden Side Ultratory-Partiet i Engelland har giennem en Marquis Blandford andraget paa en Parlamentsreform,

hvorved det især synes at ville gaae ud over de raadne Borge, og som man vel, fornemmelig under det Paaskud, at det var for vigtig en Sag at bringe frem saa silde paa Parlamentssessionen, fik for Øieblikket skudt til Side, men som Almeenfornuften — for ikke, med en vis høi brittisk Herre i Emancipationsstriden, at sige, Moden — synes saa eftertrykkelig at erklære sig for, at Vedkommende dog vel, før de vente det, vil see dem nødsagede, ogsaa at bide i dette sure Æble.

Inden vi forlade Engelland, ville vi i Mangel af officielle og parlamentariske Oplysninger, angaaende den i en foregaaende Artikel omtalte ny Protokoll om Grækenlands Anliggender, meddele, hvad the Times, med sin sædvanlige Uafhængighed, herom har yttret. „Saavidt de — hedder det da der, — hidtil vidste, kunde de ikke erklære Protokollen for ægte, kun maatte de anmærke, at tree fremmede Regieringer, hvoraf den ene var Portens svorne Fiende, ved en Protokoll kunde beskiære saa meget, de vilde, af det tyrkiske Rige; kun var det Spørgsmaal, om Sultan, uden virkelig Tvang, nogensinde vilde give sit Samtykke til, at afstaae det hele Stykke Land sønden for Arta og Volo, og naar han blot veeg for Magten, om da England vilde tage Deel i at anvende denne, eller see paa, naar Frankrig og Rusland greb dertil, og svækkede Tyrkiet. Dernæst anmærkede de, at Grækenland skulde erkiende Portens Overherredom, og betale Tribut, men paa den anden Side blive et arveligt Monarkie; men nu vilde de gierne vide, hvo der skulde afgiøre Striden, naar der opstod Uenigheder mellem begge Parter. Det var at haabe, Rusland ikke med Englands Samtykke vilde rive den Post til sig, at være det nye Monarkies Beskytter; thi Ind-

blandings og Forskrifts Aanden vilde snart vise sig, som den hidtil ved Moldau og Wallachiet lagde sig for Dagen. Der torde ellers snart opfinde nye Paaskud til Angreb af denne diplomatiske Attaque paa det tyrkiske Riges Uforkrænkelighed. Nogle klygtige Medlemmer af Divan loe iøvrigt i Skiægget af dette Gøglespil.

At vente de Oplysninger, som Forhandlingerne i Englands og Frankrigs Lovgivninger ikke har ydet angaaende Tingenes Stilling i den politiske Verden, fra selve Skuepladsene, hvorpaa Hovedbegivenhederne foregaae, har ligeledes i nærværende Tidspunkt været heel misligt. Vel have Efterretningerne meldet om en betydelig Seir, som General Diebitsch den 11 Junii ikke langt fra Schumla har vundet over Storvizieren, hvorved dennes Armee skal være aldeles adsplittet om ikke ødelagt, og som Seierherren ydermere med Kraft og Held har forfulgt; om dens videre Frugter og Følger, samt den Indflydelse den paa Stemningen i Constantinopel. som andensteds, havde havt vides endnu intet: fra Silistria ere Efterretningerne aldeles modsigende, og fra Sisepolis ikke mindre; ogsaa i Henseende til, hvad til Søes imellem Russer og Tyrker skal være forefaldet, levere Bladene idel Modsigelser, kun enige i, at intet Afgiørende til nogen af Siderne hidtil er skeet. Endnu synderligere ere Modsigelserne i Henseende til Forholdene mellem Persien, Rusland, og Porten; i det man neppe har læst, at en persisk Prinds, Søn af den præsumtive Thronarving alt havde besøgt General Paskewitz, og kunde ventes til Petersborg, for at bilægge de teheranske Begivenheder i Mindelighed, førend der følgende Postdag sees af Bladene, at Persien skal staae i meget ivrig Underhandling med

Porten, om en indbyrdes Forening mod Rusland, og at Divan, som i øvrigt intet inderligere Ønske har, blot trækker Forhandlingerne i Langdrag, for at kunne først raadspørge England, til hvilket Land naturligviis i dette Øieblik Portens Haab og Trøst og al Tillid staaer, og det — som det synes — ikke uden Føie, som da og den engelske Gesandt Sir R. Gordon allerede skulde være ankommen til Constantinopel, saavel som den preussiske, hvilket, efter dette Hofs nøie Forbindelse med det russiske, med Føie antages, ikke at være uden Betydning.

Paa den Vending disse Anliggender, saavel paa de forskiellige Valpladse, som i Cabinetterne ville tage, vil det formodentlig aldeles beroe, hvad der af de saa høist stridige Fremstillinger af den Grækenland forestaaende Skiæbne til Slutning vil sande sig. „Vi ønskede — siger Journal des Debats, hvis Yttring med Føye kan ansees at fortiene saa megen mere Opmærksomhed, som den antages ikke sielden at udtale en Chateaubriands Mening — at kunne tvivle paa Tilværelsen af et Document — som titomtalte Protokol — der skuffer saa mange Forhaabninger, giør saa mange ædelmodige Illusioner til Intet. Ulykkeligviis ere vi i Dag tvungne, at troe paa Autenthiciteten i dette Actstykke, der igien paalægger Grækenland en Deel af det Aag, det selv just nu knap har brudt. Vigtige Spørgsmaal paatrænge sig Jagttageren ved hver enkelt Bestemmelse af Grækenlands foregivne Emancipation. Grændserne, Tributen, Suzeraineteten, den indre Regierings Form, Alt vækker de sørgeligste og alvorligste Betragtninger. Her være det os nok at udtrykke vor Forundring over, at læse en russisk Gesandts Underskrift ved Enden af dette Actstykke, og vor Beklagelse at finde en fransk Befuldmægtigets der."

Dette er altsaa det sørgelige Resultat af Slaget ved Navarino, og Toget til Morea."

Det synes imidlertid, som man i det mindste hvad den russiske Gesandt angaaer, med Føie kunde opkaste det Spørgsmaal, om han virkelig har samtykket alt det, hvad han vel som til Vitterlighed har underskrevet, ligesom der vel og i Henseende til den Franske Gesandt, blandt andet, hvad Grændsebestemmelsen angaaer, tor være nogen Tvivl; men især bør vel komme i Betragtning, at det torde være uvist, om Divan, Sultanen selv, og det tyrkiske Folk her torde saa let blive enige; og fremfor Alt, at, medens disse Spørgsmaal forhandles, den blodige Krigstærning vedbliver at rulle, og at det vil vel komme særdeles an paa, hvilke Øine her komme op.

I Henseende til Portugal synes man endelig at være kommet til det Haab, at Don Miguel dog omsider skal gjøre det saa galt, at Magterne for deres egen Skyld komme i den Nødvendighed at lægge dem imellem. Det har imidlertid heddet fra Paris, at en i Midten af afvigte Maaned med Breve fra Madrid og Lissabon ankommen Cureer, der strax blev befordret videre til London, skal have været Overbringer af Concessioner, som det spanske Hof ved sin nye Gesandt har udvirket hos Don Miguel, og at Usurpator — siger Tidenderne — samtykker i, med Tiden at ægte sin Broderdatter, som skulde sendes til Wien, og at han provisorisk skulde regiere fort, som uindskrænket Monark. Ogsaa hans Vaabendragerske, Quotidienne, siger, at efter velunderrettede Personers Breve er der Føie at troe, at Resultatet af de nærværende Underhandlinger snart vil føre til, at Don Miguel af de europæiske Cabinetter erkiændes for Portugals legitime Souverain.

Imidlertid fortsættes, som Tidenderne fra Lissabon berette, Fængslingerne, og nye Henrettelser sees imøde, og meene Privatbreve derfra, at denne Tingenes Forfatning ikke kunde vare længe.

Derimod siger den engelske Ministerialtidende: „at den franske Udenrigsministers Tale har nylig viist, at England og Frankrig her ifølge samme Grundsætninger afskye Don Miguels Adfærd, men kunde ikke skride til haarde Forholdsregler, uden at krænke Noninterventions Principet... Et eneste Stød udgaaet fra England og Frankrig i Forening vilde styrtet ham; men tillige tilintetgiort det nu antagne Folkerets System, for at antage det revolutionaire Frankrigs Codex isteden... Vore Følelser ere ofte i Strid med vore Pligter; hver menneskelig Følelse byder os vel, at giøre Ende paa en Autoritet, erhvervet og misbrugt, som Don Miguels, men Pligten paalægger Følelserne ubrødelige Lænker."

Imidlertid har den Begivenhed, at den portugisiske Fregat Perola har tvunget det brittiske Skib Ocean at udlevere den Skibsføreren af den brittisk Consul paa Terceira medgivne Brevpakke, som Fregatchefen derpaa aabnede, fornyet det Haab, at den brittiske Regiering ikke vil lade denne Brevseilets Krænkelse gaae upaatalt; ligeledes synes man i Paris med dyb Indignation at føle de Excesser og den uværdige Behandling, de franske Undersaatter, der opholdt dem i Lissabon, paa senere Tid have været udsatte for, og glæder sig ved, at en fransk Fregat er kommen i beleiligste Tid for at tage dem i Beskyttelse, saa der da nu var fire franske Krigsfartøier, og tree endnu i Vente.

Som vi ville til at slutte dette Oversyn, er det, som Modsigelserne i de offentlige Blade fordoblede sig; imedens man fra een Side foresteller os General Diebitschs Seir over Storvizieren, som af yderste Betydenhed, forsikkrer man os fra den modsatte, at den hverken paa Stemningens eller Tingenes Gang vil virke det ringeste, endog endog den Modvægt uanseet, som de Fordele, Tyrkerne, efter constantinopolitanske, og wienske Beretninger, skulle have vundet, vil lægge i Skaalen. Medens man beretter os den store Hast, hvormed den persiske Gesandt er reist fra Teheran til Skutari, Vigtigheden af hans Ærinde, og Divans Tilbøielighed at forbinde sig med Persien mod Rusland, læse vi om det prægtige Bal, Grev Paskewits i Eriwan har givet den præsumtive persiske Thronfølgers Søn, der roses som en complet europæisk Prinds, til Ære i Tiflis; og medens man i Constantinopel vil vide, at de persiske Krigsrustninger ville hindre General Paskewitz at drive Feldtoget mod Tyrkerne med forrige Aars Iver og Kraft, skal man sammesteds fra have Efterretning, at han allerede skal have seiret i en stor Træfning. Under 24 Junii skrev man fra Paris, at vigtige Depecher fra Alger skulle være indløbne over Toulon, efter hvilke Sultanen — som altsaa ikke maa erkiende Noninterventionssystemet — skal have lagt sig imellem, og forlangt, at Deyen skal udsone sig med Frankrig, og modtage dets Ultimatum; nu meldes under 26de: Søbefalingsmanden, Hr. de Bretonniere vil indskibe sig paa Linieskibet Provence, og inden 8 Dage gaae under Segl. Han er bekiendt fra Navarinoslaget, og skal rimeligviis overtage Commandoen mod Algier, medens Admiral Rigny vender til de levantiske Farvande." En Tidende beretter, at Casimir

Perier vil komme ind i det franske Ministerium, og at General Sebastiani snart vil følge hym; en anden bebuder os et Polignac- Ravez- Bourbonnaye- cabinet; og det paa samme Tid, som de Deputeredes Kammer modigen har sat den af Pairskammerets villeliske Majoritet forkastede Artikel, om Hr Peyronets 179000 Fr. igien i Kraft. Endelig, efter at man har forsikret, at Grækeine i vedborlig Lydighed mod de seneste Protokoller, drage dem tilbage inden den afstukne Linie, faae vi med ect over Corfu den glædelige Efterretning, at ikke blot den til Egina komne Afskrift af bemeldte Protokoll ved de deri indeholdne Artikler om Sultanens Suzerainitet, og Grændsernes Ubestemthed havde vakt almindelig Misnøye, men at denne var forøget ydermere, da den engelske Generalconsul Dawkins i en Audients hos Præsidenten havde forlangt alle Blokader hævede, alle grædske Tropper uden for Morea tilbagekaldte, og alle Fiendtligheder mod Porten standsede; samt at Præsidenten havde givet det kiække Svar, at det stred mod hans Pligt saaledes at opgive de tilkiæmpede Fordele, Fiendtlighederne standsede han ikke, og Troyperne kaldte han ikke tilbage; han veeg kun for Magten; og skal han til samme Tid have affærdiget Curerer til alle grædske Befalingsmænd, ikke uden nødtvungne at forlade deres Positioner og faste Punkter, ligesom Hr. Dawkins skal have sendt en Cutter til Englands og Frankrigs Gesandte at underrette dem om denne Præsidentens Beslutning. I Portugal skal være Opstand.

Den 8 Julii.

E. Skr. Om de amerikanske Anliggender næste Gang.

K. R.

A.P. KONS. 1982